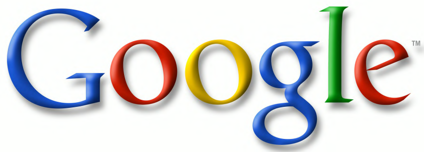

LAURIDS BRUUN

DEN EVIGE

DE KLARE ØJNE

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCVI

DEN EVIGE

LAURIDS BRUUN

DEN EVIGE

DE KLARE ØJNE

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

FORLAGETS BOGTRYKKERI
1906

DE KLARE ØJNE

DEN EVIGE (V—VI BOG)

DE KLARE ØJNE

DEN EVIGE (V—VI BOG)

INDHOLD

INDHOLD

FEMTE BOG

I

Ved Havet

Sonio og Milia vandrer ved Middelhavets Kyst.

Maanen skinner over de vilde, mørke Klipper, som byder deres haarde Bryst mod Havet.

Lange Bølger skimtes hist ude som glidende Skygger i det klare Skær. Skyggerne nærmer sig, bliver brede og tunge. Saa ruller de endelig frem, mægtige og sejrende, med Sølvskæret flydende paa deres høje Bryst.

Den stolte Bringe kaster sig imod Klippen. Det brager og det hvisler, mens Vandet brydes og glider i Strømme lig glatte Slanger ned ad den mørke Klippeside, der suger Vandet ind i sine Fuger som en hidsig Dranker.

I hvide Sølvfnug staar Skummet stolt i Vejret, men falder tungt tilbage, evigt tilbage.

Intet er født af Bølgens Kraft. Kun døde Fostre avles i det vilde Favntag.

Hist — langt ude bag de glidende Skygger flyder Havet ind i Himlen.

Sonio stirrer og stirrer. Der er ingen Grænse for hans Blik. For første Gang staar han over for det, som ikke har Ende.

Thi Himmel og Hav er ét for hans Øje. Ingen kan sige, hvor det ene begynder og det andet hører op.

Der, hvor de staar, er Klippen brudt af Havet. Kun en ensom Fortand rager endnu frem af Stenkæven. For deres Fod ligger Stumperne, store som de smaa Huse, de traf paa deres Vej gennem Landet; de ligger styrtede og venter deres Skæbne.

Smidig og glat glider Strømmen over Klippens dunede Mosdække. Dens Haand er saa blød; men for hvert Tag, den stryger over, sætter den dog sit Mærke. Engang i Tiden vil den sejre. Og Havet vil hovere; en Storm vil komme, løfte Tandstumpen af dens Leje og rulle den ud i det evige Væld.

Milia mærker paa hans Blik, som er dybt og fjærnt, at han vil derud.

Ængstelig griber hun om hans Haandled for at holde ham tilbage, men Sonio drager Armen til sig.

Han klynger sig fast med Hænder og Fødder; og fra Kant til Kant naar han ud paa den ensomme Tand, mens hun staar derinde og kalder ham ængstelig tilbage.

Nu har han Havet under sig. Nu røres hans Fod, der hænger ud over Klippen, af den glatte og smidige Haand.

Han hører Stemmer bag det brusende Kor. Han spænder sit Øre mod de truende, kæmpende Lyde, mens hans Øje fanger de Straaler, der sitrer fra Maanens dryppende Lys over Bølgernes Tinde.

Højt fra en enlig Hytte paa Bjergets Hang lyder en Guitars dæmpet klimprende Stemme ud i Natten.

Det er en ung Mand, der for Hyttens Dør sender sin Elskovsnød ud i Natten; og et Stykke borte, bag et aabent Vindu, fanger et brændende Øre den klingre Tone. Maaske vil hun lukke den ind i sit Hjærte. Hun ved det ikke selv; hun tøver endnu.

Mens Tonerne svinger sig ud over Klippen og klinger sammen med det brusende Kor som en enlig Cello i et mægtigt Orkester, taler Havet til Sonios Sjæl.

Under Maaneskinnet spirer pragtfulde hvide Blomster frem af Skummet. De hæver sig mod Himlen, glider ind i Maanestriben og forsvinder.

Længsler, som aldrig fik Luft, Haab, som aldrig fik Næring, stiger fra det evige Hav mod det døde Lys.

Lavt i Øst glimrer tusende Lysstjærner. Blomst ved Blomst tindrer de frem af den mørke Kystlinje.

Det er den store By, som ligger ved Havet og hører dets Sang ved Nat og ved Dag.

De blinkende Lys drager Sonio til sig. Det er, som fødtes de frem af Havet for hans Øjne.

Han kan ikke skelne Byens Omrids, ved ikke, om den har Taarne og Tinder som Paris; men han føler dens Hjærte banke gennem Natten; og han ser dens Glæde sitre i de blinkende Lys.

Hist er der ingen Nat, ingen Sorg, ingen klagende Angst. Som et Æventyr ligger Byen paa Havet og vugges i dets Favn.

Der vil han drage hen og leve med de lykkelige, som bæres af det evige Hav.

II

Den hjemløse Kugle

Saa pragtfuld en Sal har Sonio aldrig set, saa meget blinkende Lys fra krystalklare Glasklokker i Loft og paa Vægge.

Undrende vandrer han ved Milias Side over det tykke, tykke Tæppe, som kvæler hans Skridt.

Der er fuldt af Damer og Herrer i kostbare Klæder. Nogle sidder ved smaa Borde og drikker af slebne Glas. Andre spaserer i Klynge mellem Palmer.

Store aabne Døre fører ind til en mindre Sal, hvor Lyset er endnu mere straalende.

Alt, som de nærmer sig, lyder en underlig mat klingende Lyd gennem den summende Tale.

— Hvad er det? — spørger han.

— Det er Guldet! — siger Milia og drager ham med sig ind i Spillesalen.

En hidsende Vals af Violiner og Fløjter strømmer ned over Salen.

Sonio ser forbavset i Vejret.

Der oppe under Loftet, i en hvidlakeret Baas med gyldne Forsiringer, sidder mørkhaarede Musikanter i røde Kjoler og bøjer sig over deres Violin, mens en lille Mand med langt Haar, som falder ned over det skægløse Ansigt, giver Takt med sin Bue og slaar med Hovedet, saa Haaret dasker ham om Kinden.

Midt i Salen er der Trængsel om grønne Borde. Det er fra dem, den mat klingende Lyd strømmer ud.

Sonio trænger sig frem mellem de forreste.

Der sidder tavse Mennesker Side om Side. De har blege Ansigter som dem, han husker saa godt. Deres Øjne ligger dybt inde og er saa underlig matte og dog brændende i deres Blik.

Alle stirrer de mod ét og samme Maal.

Sonio bøjer sig frem for at se.

Han kan ikke lade være at smile, da han opdager, hvad de stirrer paa — saa alvorligt, som gjaldt det Livet.

Det er en lille herreløs, hvid Kugle, som trimler om paa et drejende Fad med mange Tal; hvert andet er sort, hvert andet er rødt.

Se, hvor den hopper over Skillerummene. Nu er den her, nu der.

Den drejer saa hjemløst og rastløst omkring, som kunde den ikke finde Hvile noget Sted, den lille Kugle.

Se, hvor han hænger ved den med Øjnene, den gamle Fyr der ved Bordet!

Hans Ansigt er stift som en Maske; kun i Øjnene er der Liv, som brændte der en Ild inde i deres Kugler. Hans Fingre drejer nervøst over Guldbunken, han har liggende foran sig paa det grønne Klæde.

Croupier'en midt for Bordet raaber noget ud, som Sonio ikke kan skelne, saa hurtig taler han.

Et pludseligt Glimt lyser frem i den gamles hvide Ansigt. Og nu tæller Croupier'en Guldstykker op, som klirrer mat mod Klædet.

Han skovler dem alle over til den gamle, der stabler dem op i en sirlig Række.

Alle, der før var trevne og stille, rører

nu paa sig, som havde de længe holdt Vejret.

Guldstykker kastes ud over Bordet og skovles af Croupier'en hen til den Indsats, der har vundet.

Da tændes Sonios Sind af Ilden i de matte Øjne.

— Giv mig et Guldstykke! — beder han.

Milia tager op af sin Lomme og lægger Penge for ham paa Bordet.

Sonio ser ud over Tallene; saa kaster han Guldstykket paa Nummeret lige foran den gamle Herre med det blege Ansigt.

En af Croupier'erne drejer Rouletten, en anden kaster den hvide, hjemløse Kugle ud over den drejende Flade.

Mens Musikken bølger ned over Hovederne, mens Øjnene gløder i de blege Ansigter, mens alle Hoveder drejes mod det samme Punkt, fornemmer Sonios Sind den lydløse Tummel af Skæbner, som brydes, — af Øjnenes stirrende Bønner, der krydses over det grønne Bord — som Klinger, der kæmper hver for sit Tal.

Med en hastig, bankende Lyd hopper den hvide Kugle over det drejende Fad. Mens

Bønnerne fra de stirrende Øjne, Klingerne fra de brændende Sjæle, søger at drage den hver til sig, tumler den, snubler den frem mellem Tallene, som selve den blinde Skæbne, den evige Puls.

Se — nu sagtner den sin Fart. Ikke en Lyd trænger frem over Bordet. Kun hist og her rører sig et Par blege Læber i en ufrivillig lydløs Bøn.

Kuglen vakler. Saa dvæler den, endnu tøvende, over det røde Tal der i Skillerummet.

Sonios Øjne stirrer paa Kuglen. Det er, som hang den ved hans Blik i en usynlig dirrende Stræng.

Han bøjer sit Hoved frem imod den. Hans store blaa Øjne smiler til den i en egen ufattelig Sejrslykke.

Og se — nu søger den til hans Tal. Den kan ikke andet. Det er dens Maal fra Evighed af.

Kuglen falder. Endelig fandt den Hvile paa det røde Nummer. Og Croupier'en raaber Sonios Tal ud over Bordet.

— Det er mit! — siger han, mens alle stirrer op paa det unge leende Ansigt med

de klare blaa Øjne. Selv Croupier'en ser forbavset det lysende Sejrsglimt i Blikket, medens han slynger de femogtredive Guldstykker over Bordet til Sonio, som ler og ler bestandig.

Milia griber hans Arm og trykker den mod sit Hjærte.

En pludselig Angst for at miste ham isner hende et Øjeblik gennem Sjælen.

Nu smiler hun til ham for hans Lykke.

Men Sonio samler Guldet i en Dynge; og han sætter den hele Sum ud paa det Tal, som bragte ham Lykke.

Spillerne ser paa ham. Den gamle med det blege Ansigt og de rystende Hænder tøver et Øjeblik; saa følger han efter.

Fra den anden Side Bordet stirrer et Par sorte Kvindeøjne over en rød og svulmende Mund imod Lykken i Sonios unge Øjne. Men han ænser hende ikke. Al hendes Kunst formaar ikke at drage hans Blik.

Med leende Øjne vinder Sonio for anden Gang. Og hver Gang, han sætter sit Guld paa et Tal, følger en Skare efter ham som griske Rovfugle følger Sejrherren, hvor han stormer frem.

Gang paa Gang drager Sonio Kuglen lydig til sit Tals Leje.

Som to Pulse, der banker i Takt, er den rullende Kugle og Sonios sitrende Sind.

Milia klynger sig til ham. Atter føler hun den underlige Angst for at miste ham, mens Guldet flimrer for hendes Øjne. Inden hun ved det selv, har hun Guldet i sit Hjærte.

Da rejser den Herre sig, der sidder bag Croupier'en og følger Spillet som en Astronom følger Stjærnernes Gang, den han ikke kan ændre.

Han giver et Tegn. Croupier'en staar op og breder et grønt Tæppe ud over Bordet.

Der lyder Raaben og Larm fra de spillende, som ventede paa Chancer, der nu er forspildte.

— Banken er sprængt! — løber det fra Mund til Mund.

Mens Sonio leende fylder sin Lomme med det raslende Guld, som har hobet sig op for hans Plads, trænger de spillende sig om ham og stirrer blændede paa hans Lykke.

Bløde Kvindearme stryger sig op ad hans Bryst. En Silkebarm glider kælent mod hans

Ryg, da han gaar fra Spillet med Milia ved sin Side.

Han ænser dem ikke.

Sejren har fyldt hans Sind.

Men hele Natten lyder gennem Søvnen for hans Øre Guldets matte Klingren, og ved hans lukkede Øje hænger endnu den lille hjemløse hvide Kugle i en sitrende Stræng.

III

»Den unge Lykke«

Sonio og Milia bor i Hotellet ved Havet. Hvidt med slanke Balkoner rejser det sig som et Æventyr mod det blaa og det evige, der ruller der nede og synger sine Sange ind over dets Klippefod.

Morgen efter Morgen ler Solen ind over deres Leje og kalder dem til Dag og til Lykke.

Milia har faaet pragtfulde Klæder. I en kostbar Pels læner hun sig tilbage i Vognen, naar hun og Sonio før Middag kører med hvide Heste ned gennem Promenaden, hvor Palmerne vifter med de lange Blade som Faner over deres Færd.

Alle de fremmede, som spaserer her langs det straalende Hav, mens Sne og Is dækker Jorden, hvor de har hjemme, kender det unge Par. Alle har de set de klare leende

blaa Øjne; alle har de hørt om den Lykke, som følger deres Blik.

Tiggere samler sig langs Vejen, hvor Vognen kører langsomt frem. Og Sonio kaster Sølvstykker for dem, alt som han kommer forbi.

Affældige Stemmer velsigner ham; og selv Betjenten hilser med Haanden til Kasketten, naar han kører forbi.

De kalder ham „den unge Lykke".

Det er en fransk Maler, der boer paa Hotellet og spiser ved Bord sammen med dem, som har døbt ham saa; og Navnet bredte sig hurtigt over den hele By.

Croupier'erne i Spillesalen skotter ængsteligt til ham, naar han kommer let og muntert ind i Salen.

Gerne vilde de forbyde ham Døren; men de tør det ikke for de mange fremmede, som følger ham.

Det er Byen, som ejer Spillesalen; og de Penge, som han strør omkring sig, vender tilbage ad mange Veje.

Hele Vintren boer Milia og Sonio i det hvide Hotel ved Havet.

De lever med Vin og Frugter, med Elskov og Sang.

I den runde Sal med de store venetianske Spejle samler de om sig en munter og livslysten Skare.

Den franske Maler med de lange, magre Hænder, hvis Aarer svulmer under den gule Hud, har Milia ved sin Side.

Hans brune hastige Blik er blændet af hendes hvide Hud og hendes runde Arme, som lyser frem under Kniplingsstoffet.

Ofte lægger han i Talens lette Løb sin Haand paa hendes Arm, mens hans Øjne drager hende til sig.

Hun er bange for hans Blik; det brænder hendes Hals. Hun vil det ikke; dog vender hun sig bestandig imod ham. Og er han ikke hos, søger hun uroligt mod Døren efter hans Komme.

Den italienske Sanger, der synger i Operaen, sidder hos Sonio. Hans høje, klokkerene, varme Stemme bølger kælent mod Sonios Øre.

Hans sorte Øjne, der er gule i det hvide, søger under de højt hvælvede Laag mod Sonios leende blaa.

Han har sin Lykke paa Scenen; hans Billede brænder i mange Kvinders Hjærte der i Byen; men i Spil har han altid Uheld. Og dog hænger han bestandig over det grønne Bord.

Sonio giver ham af sit Guld, mens han lytter til hans klokkerene Stemme.

Ogsaa en Englænder er der. Spinkel og svag hænger han i timevis paa Balkonen med de lange Arme ud over Gelænderet, ud mod det evige Hav, der skal bringe ham hans Sundhed tilbage.

Han smiler af sine bedrøvede staalgraa Øjne, naar han møder Sonios Blik. Naar de sidder ved Middag overfor hinanden, hæver han stille sit Glas og drikker med den unge Lykke. Der er ingen Nid i hans Hjærte, kun Vemod og Beundring.

Saa er der ogsaa en firskaaren Tysker med det blonde Skæg strøget op langs Kinderne. Han slentrer med Slængkappe og Jægerhat langs Kysten og slaar Smut med flade, runde Stene.

Længselsfuldt vandrer hans Blik ved Middag mod det muntre Bord, hvor den unge Lykke sidder med sit Selskab, indtil Sonio

en Dag vinker ham til sig. En dyb Rødme springer frem over det blonde Skæg. Han rejser sig og hilser og kommer til med sit Glas, og siden den Dag hører han det muntre Selskab til.

Sonio er alles Yndling.

Den, som ikke blændes af hans aabne Sind, lokkes af hans klare, leende Øjne.

Og den, som ikke varmes af hans Blik, drages af hans Sejr.

Og den, hvem Sejren ikke beruser, fordi den vækker hans Nid og hans Vrede, kaldes af Guldet, som ligger løst i hans Lomme. Hastig kommer det, hastig vejres det hen.

Men den, som vandrer Lykkens gyldne Vej, bliver hurtig træt. Ogsaa Lænken af Guld er en Lænke.

Sonio ligger vaagen om Natten og følger Maanestriben paa dens Vej over den hvide, lakerede Væg.

Han lytter til Milias rolige Aandedræt og ser hendes hvide, runde Arme famle over Silketæppet.

Det første Daggrys blege Skær kalder ham op fra det bløde Leje.

Han skyder Skodderne til Side og lukker sig ud paa Balkonen.

Der ligger Havet og sukker i Søvne, mens Maaneskinnet blegner mod det gryende Sollys.

Violette og grønne Skyer bæver over det tungt aandende Legeme, som hviler sig under den store Hvælving, der er alle Stjærners og Planeters Hjem.

Som han staar der bøjet over Gelænderet og aander den svale morgensvangre Luft, mens Fuglenes Kvidren fra Platanerne paa Bjerget over hans Hoved, hilser det stigende Lys, begynder hans Hjærte at svulme af den gamle Uro, den forunderlige Længsel mod hist og derude, han ved ikke hvad.

Havet synes ham med ét saa snævert og lille. Hvor er dets Evighed nu?

Et Sted derude ved Afrikas Kyst faar det da Ende. Om han rejste derud paa en Baad med de spidse svulmende Sejl, som han daglig ser svaje i Vinden dernede, saa naar han dets Grænse.

Det evige Hav er ikke længer evigt. Det himmelklare Hav er ikke længer rent.

Hans Sind bliver saa tungt; og Luften

over ham ligger og trykker paa hans Hjærte, trods den friske Morgenbrise, som stiger op mod hans Bryst fra det sukkende Drømmerige.

Han klæder sig hastig paa og letter forsigtig Døren.

Saa lister han sig ned ad de hvide tæppelagte Marmortrin.

En søvnig Natportier stirrer forbavset paa ham.

Hvad gaar der af den unge Lykke idag?

Han smiler ved sig selv og tænker, at Sonio bedrager sin Elskede. Hvad andet kan vel kalde ham ud paa denne Tid — end et Stævnemødes forbudne Frugt?

Tavs aabner han for ham og lukker efter ham med et Smil, som Sonio ikke ænser.

IV

Paa Bjergets Tinde

Sonio gaar ad de snævre Trin, som er huggede ind i det Bjerg, hvortil Hotellet støtter sig.

Under mørke Stenege, hvor Natten endnu ligger hyllet i sit sorte Slør, fører en Sti i Zigzag op imod Toppen.

Her ligger brudte Mure med Sten for deres Fod. Det er Resterne af det gamle Slot, som engang skuede ud over det blaa Hav med Haanden for det vagtsomme Øje, mens det skærmede Byen der nede.

Her paa Plateauet stod engang Kanoner med den runde sorte Mund vendt mod de fordægtige Sejlere, som søgte at liste sig om Klippepynten for at snige sig paa den driftige By.

Her langs dette Brystværn trampede en

Skildvagts tunge Trin frem og tilbage paa de Sten, som endnu bærer Sliddets Mærke.

Sonio vandrer i Tanker, hvor Stien snoer sig mellem tætte Buske, mens Stenegene dækker for Himlen, der nu er lys.

Endelig standser han og ser sig om.

Det er en Rundkreds, indrammet af Stenbænke. Han har aldrig været her før; og Stien taber sig i Rundpladsen som en Aa i det aabne Hav.

Mens han forgæves søger Vejen opad til Bjergets Tinde, faar han Øje paa en sort Skikkelse, der sidder lænet tilbage paa Stenbænken helt til venstre.

Omridsene er utydelige under Egenes mørke Skygger. Men nu bevæger Skikkelsen sig, og noget hvidt lyser i Mørket mod det sorte.

Det er en Præst i sin lange Kjole. Han sidder der paa Stenen med Ryggen lænet mod Stammen og læser i en Avis.

Sonio ser, at den fremmede følger ham opmærksomt med Øjet over Avisens Rand. Længe betragter han ham i Tanker. Saa rejser han sig og kommer langsomt over Rundpladsen henimod den, som forstyrrer hans Fred.

— Godmorgen! — hilser han og letter den runde Præstehat med den brede Skygge.

Sonio hilser igen og vil dreje til Side. Men Præsten standser ham med sit forskende Blik dybt under Pandehvælvet.

Det er et stort Øje; der brænder som en Gløđ under Aske dybt inde bag et Slør. Og mens han ser paa Sonio, gaar der Trækninger som Vindkast over hans buklede Pande, der har Furer paa langs over Næseroden.

Kinden har et blaaligt Skær af det nysragede Skæg, som voxer hurtig under Huden. Munden er sammenkneben; men i Vigen er den brudt af en skarp og lige Kindfure.

— Søger De nogen? — spørger Præsten og strækker sin magre Haand, hvis Led er indsnævret, som havde det baaret Lænker under Opvæxten, frem imod den unge Lykke.

Der gaar en Kuldegysen igennem Sonio her i de mørke Eges Skygge, her under Mørket fra de dybe forskende Øjne.

— Jeg søger Vejen op! — siger han, og vender Blikket bort.

Præsten har set de klare blaa Øjne paa sin Vej igennem Byen. Han har set det Blik paa en Vogn, hvor det straalede ved en smuk

Kvindes Side, og han har hørt om den unge Lykkes Sejre ved det grønne Bord.

— Jeg skal vise Dem Vej! — siger han.

Saa gaar han ved Sonios Side tværs over Rundpladsen og finder Stien, der fører videre mod Toppen.

Tavse vandrer de ved hinandens Side.

Sonio tør ikke bryde den højtidsfulde Alvor, som ligger over Præstens sorte Kjole, som aander ud fra hans lange betænksomme Skridt, der søger Pletten ud, hvor de vil træde.

De staar paa Tinden bag Brystværnet og ser ud over Byen, som ligger der under Morgentaagen i Bjergets Kløft lig et sovende Barn i sin Vugge.

Medens Taagen langsomt letter, medens Solen stiger stolt og stor bag Bjerget og kaster sin gyldne Strøm ud over Taarne og Tage, medens Bjergenes bløde løvdunede Sider blaaner under Lyset og dugges som en moden Frugt, der endnu hænger urørt paa Træet, — fyldes Sonios Øjne af den vaagnende Skønhed for hans Fod.

— Det er al Jordens Pragt og Herlighed! — siger Præsten med sin dybe slørede

Stemme, som var Sonios Sind en aaben Bog, han kunde læse i.

Haverne aander op i Lyset, og Træerne strækker sig i Morgenluften. Bjergsiden skinner af hvide og gule Villaer med grønne Skodder for de høje, smalle Vinduer.

Blaa Røgsværme stiger tilvejrs overalt; let og sirligt snor de sig mod Himlen som Morgenbønner fra et frisk opvaagnende Sind.

Fuglene svinger sig op over Trætoppene, flyver hid og did og øver deres Vinger efter Nattens Hvile. Hunde gør dybt nede i Dalen. Hist galer en Hane. Og dumpe fjærne Lyde af rullende Vogne, som bringer Mælk og Frugter til den lykkelige By fra de frugtbare Bjergsider hist bag Haverne.

— Dette er al Jordens Herlighed! — siger Præsten.

Saa meget kan gemmes i et Nu! — saa megen Herlighed kan et Øjeblik rumme!

Sonios blaa Øjne straaler. Hans Kind rødmer i Morgenlyset. Men Præsten gaar tavs til Side og fører ham videre langs Bjergets Ryg.

Sammen stiger de op ad nogle Marmor-

trin, op mod en Laage, der fører ind til en By af hvide Stenhuse.

Marmor ved Marmor, Marmor i Marmor. Og under al den kolde hvide Skønhed, gemt i Muldet: Menneskelig, Skaller uden Kærne, Øjenhuler, hvis klare blaa og brune Blik igaar lo muntert ud i Nuets Herlighed, og hvor nu travle og graadige Orme har sat Hus og Bo, — Arme, som engang var hvide og runde og favnede i Lyst og spredte Lykke ved hver hastig Berøring, men nu er kolde slimede Hylstre over hvide Knogler.

— Og her er Herlighedens sidste Vise! — siger Præsten.

Det er, som faldt der pludselig en mørk Skygge over de hvide Sten.

Der gaar et Kuldegys igennem Sonios Hjærte. Ængstelig ser han sig om i de dødes By.

Det er, som skyggeløse Aander løftede Stenene, brød Marmorets Døre, foldede deres Kappeflige ud over Jorden, der har gemt dem, og svang sig tilvejrs med en lydløs Latter.

— Alt er Forkrænkelighed! — siger Præsten.

Sonio ser ind i hans dybe Øjne; derinde bag Sløret er det, som han saa Spejlbilledet af de skyggeløse Aander svinge sig i Dans omkring den hemmelige Glød.

— Kun Et har Magt over Forkrænkeligheden. Kun hos En er Herligheden evig og uforanderlig.

Sonios Læber skælver. Han kan ikke vende sine Øjne fra den hemmelige Glød bag Sløret, og dog tør han ikke se.

Han erindrer sin Barndoms Drøm paa Stenen foran Kirken i Paris, da Skyen kom væltende henimod ham ad den snævre Gade.

— Vil De kende den Magt? — spørger Præsten og bøjer sig imod ham, saa hans Præstehats brede Skygge rører Sonios Pande.

— Ja — hvisker Sonio — vis mig Magten.

En underlig Længsel fylder ham i det samme. Det er, som forstod han med ét, hvor alle hans Drømme har haft deres Maal.

Det er den Magt, han taler om, den sorte Præstemand, der har lokket og draget ham.

Og han vidste ikke dens Navn, og han kendte ikke dens Sted. Men nu skal han erfare den af den sammenknebne Mund med den haarde Smærtefold i Mundvigen.

— Det er Kirken! — siger Præsten — den hellige, almindelige Kirke.

— Sjælen har Magt over Legemet, Aanden over Kødet; men Kirken har Magt over Sjælen.

Sonio synes aldrig, han har hørt disse Ord. Og dog hørte han dem engang som Barn; men dengang blev de ikke i hans Øre. Det var tomme Ord, der farer som en Luftning gennem Trætoppe. Naar Suset er hørt, hvor er da Vindens Spor?

Præsten drager ham med sig hen til Brystværnet. Saa bøjer han sig ned og peger med den lange, magre Haand, der ser ud, som havde den baaret Lænker, ned mellem de røde og gule Tage, hvorfra Røgens Morgenbrise stiger let og sirligt op imod Himlen.

— Dér — kan De se det Taarn med de smudsige Sten? — kan De se det brudte, forfaldne Tag, som hælder sig ud over den lille snævre Plads?

Sonio bøjer sig frem og stirrer, hvor han peger.

Der ligger et gammelt forfaldent Hus med et Taarn, som er spundet ind i Aarhundreders Spindelvæv.

— Det er Kirken — det er den hellige Kirke! — siger Præsten; og hans sammenknebne Læber skilles pludselig af et frembrydende Smil, der viser hans spidse hvide Tænder med den smalle Rod.

— Det er Kirken, som Frankrig har slaaet den. Først glemt og forsømt, siden lemlæstet og forraadt ligger den og kæmper for Livet her i dette Land, hvis bedste Minder den har fostret, hvis gamle Herlighed den har købt med sit Blod. Nu truer Landet sin Moder med Ild og Sværd i Menneskelighedens misbrugte Navn. De forfølger dens Præster. De jager dens Munke og Nonner. De øver Vold mod dens helligste Skatte.

Han strækker sig ud over Brystværnet, han rækker sine Arme med de magre Hænder truende mod den lykkelige By og raaber, mens Vreden kruser de spændte Furer i hans Pande:

— Fordærvelse over det Rige, som ikke længer er nogen Messe værd!

Et sorgfuldt Syn stiger op for Sonios Øjne.

Har han set det engang? Har han drømt det? —

Et Menneske i lange hvide Klæder staar mellem blodbestænkte Hænder.

Se — han bøjer sig mod Jorden, den hvidklædte! han famler med Hænderne og finder Hovedet, som et dryppende Sværd skilte fra hans Hals.

Laagène drager sig over de brustne Øjne, hvis Blik endnu binder Sjælen. Og Munden aabner sig til en Bøn, som ikke faar Lyd — —

Præsten staar endnu der ved hans Side. Han har draget sin Arm til sig og lagt den paa Sonios Skulder. Den hemmelige Glød derinde bag Sløret i hans dybe Øjne fylder nu helt de mørke Øjenhuler.

En mægtig Vrede blusser op i Sonios Hjærte. Hadet i de glødende Øjne har tændt den. Han mærker, hvorledes Blodet farer ham i Kinden og blænder for hans Øjne.

Hans klare Blik bliver dunkelt; han griber om de Hænder, som ligger paa hans Skuldre, og hvisker ind mod de glødende Øjne:

— Jeg skal bygge den op paany!

Da aabner de sammenknebne Læber sig atter til et Smil; det drager sig fra Munden op gennem Furen i de magre Kinder med Skæggets blaalige Skygger. Helt op til Pandens Folder trækker Smilet sig og forsvinder.

Det er et tavst, et bittert, et haanende Smil.

Men Sonio læser dets Tanker. Han knuger de magre Hænder; og mens hans blaa Øjne luer af Stolthed og Sejr, hvisker han mod de sorte Øjne:

— Smil ikke! — Jeg er Herre over Guldet, og jeg skal bygge den Kirke paa ny!

Længe stirrer Præsten ind i de blaa Øjne, der er blevne dunkle. Smilet er forsvunden. Pandens Furer er atter i Hvile. Og i det dybe forskende Blik bag Sløret spirer en Tanke, et Forsæt, en Vilje.

Saa tegner han langsomt Korsets Tegn

paa Sonios Pande og Mund og Bryst og vender tilbage til Byen ved hans Side, mens alle Klokker ringer til Ave fra By og fra Bjerg.

V

Magten over Sjæle

Den sorte Jesuiterpræst kommer hver Morgen fra Seminariet, hvor han har sin Skolegerning, — det som ligger hist oppe paa Bjergets Side og skuer mørkt og bedrøvet med sine tilskoddede Vinduer ned over den lykkelige By.

Saa vandrer han med Sonio langs Havet. Han kender hver Klippe i Byens Omegn; og han viser Sonio de vilde, dunkle Stier, hvor Menneskenes Fod ikke naar op, hvor ingen Haver smiler i Møde, hvor intet raader uden den mørke Stenvilje, som ligger stille og nøgen og tænker sine evige Tanker fra Tidernes Morgen.

Naar Klokken er tolv, er de atter tilbage. Saa spiser Pater Cecchi sin Frokost i det hvide Hotel ved Havet.

Mens Sonio søger til sit Selskab ved Milias Side, spiser Præsten ved et Bord for sig selv.

Men ikke et Ord, der tales, ja næppe en Tanke, der tænkes, undgaar hans Sans.

Ofte knyttes Traaden mellem hans og Sonios Blik over Bordene. Ofte breder en dunkel Rødme sig over Sonios Kind, naar han varmes af et Glimt fra Gløden bag Sløret i de dybe Øjne.

Milia hader Præsten; og hun har forgæves søgt at drage Sonio fra den sorte Mand, der truer hendes Fred og hendes Lykke.

Men den franske Maler ved hendes Side hvisker mangt et hemmeligt Ord i hendes Øre, mens Sonio sidder tavs over sine Tanker.

Der er Fest i det hvide Hotel ved Havet.

Den italienske Sanger har endt sit Gæstespil i Teatret.

Det er sidste Aften, han tilbringer i det muntre Selskab.

Imorgen skal han rejse til Verdensbyen, til det taagede London hinsides Frankrigs Bjerge.

Ved Middagen, i den runde Sal med de

venetianske Spejle, perler Champagnen i de høje Glas.

Franskmanden har talt til Sangerens Ære; og den firskaarne Tysker, som ikke kan Fransk, har bragt ham en svulmende Hilsen paa sit Hjemlands Sprog, som Sangeren ikke forstaar.

Efter Bordet samles alle i Salonen med de blaa Silkemøbler, med de mange elektriske Glasklokker, med Krystalkronen i Loftet, med de gyldne Amoriner og med Sølvarmstagerne paa Kaminen foran Spejlet.

Milia sidder lænet tilbage paa Kanapéen mellem de høje Vinduer, hvorfra Maanelyset vælder ind.

Den franske Maler sidder ved hendes Side og bøjer sig mod hendes Øre.

Han er saa underlig bleg over Panden; og hans lange Hænder, med de fremstaaende Aarer i den gule Hud, leger nervøst med hendes Elfenbensvifte.

Hans Læber bevæger sig knapt, mens han hvisker til hende.

Hendes Bryst bølger under den lette Silke; hendes Kinds Farve skifter under hans hviskende Ord.

Hendes Læber staar aabne; den, der sidder nær, kan se, hvor de skælver paa Skiftet mellem Smil og Taarer.

Hendes Blik søger sky til Siden, hvor Sonio sidder for sig selv hensunken i Tanker, som var hans Hjærte langt herfra.

Paa Stolen tæt ved Siden strækker Pater Cecchi sig i Salens mørkeste Hjørne, lænet tilbage mod det bløde Rygstød.

Hans Øjne er halvt tillukkede. Hans Ansigt er ubevægeligt som Marmorhovedet paa Etagèren ved Døren.

Skønt han og Sonio ikke vexler Ord, gaar der en levende Strøm imellem dem, som de føler begge. Det er, som behøvede de ikke Ordets Hjælp for at skifte Tanker.

Franskmanden rejser sig, gaar hen til den stille Englænder med de lange Arme og beder ham spille.

Han smiler svagt og rejser sig straks. Han gør alt, hvad han bedes om.

Han stred engang imod i sit taagede Hjemland, stred stærkt og længe imod et Lys, som varmede hans Hjærte, — et Lys, som tændtes af en Kvinde, han ikke turde begære. Saa ramtes hun af Ulykke og Nød, som han

ikke kunde hjælpe; siden da strider han ikke mere imod nogen Menneskebøn.

Men al den Længsel og Nød, som Livet har saaet i hans Hjærte, — den ligger og ulmer bestandig i hans Sind; han faar kun Lindring, om han sætter sig til Klaveret og spiller det ud.

Da sitrer det evige igennem ham. Hans Fingre aander det ud over Tangenterne. Der bliver stille omkring ham. Tale og Tanke forstummer. Højtideligt sitrer det igennem Stuen — Pustet fra det evige, som aander paa Pande og Mund.

Han sætter sig paa den lille runde Stol foran det store Flygel og slaar de første dæmpede Toner an.

Mens Musikken fylder Rummet omkring Sonio, overfaldes hans Sind af en sælsom Uhygge.

Det er, som Værelset videde sig ud for hans Øjne. De malede Blomster paa det venetianske Spejl svæver som i Trækvind. Glasfladen bølger, hæver sig og bliver en Taage for hans Øje.

Alt i Stuen bliver fjærnt. Han skelner ikke længer deres Ansigter, som sidder omkring.

Der lægger sig et knugende Tryk over hans Bryst; og han griber for sig til Siden med Haanden for at holde sig fast.

Thi det er, som svævede han hid og did paa stærke Bølger, der truer med at føre ham bort i deres Favn.

Hans Haand knuger sig fast om Præstens Arm; men Pateren sidder ubevægelig lænet tilbage, som var han det eneste faste Punkt i hele Rummet.

Saa griber han Sonios Haand i sin og holder den fast.

Kun Tonerne er endnu omkring ham og i ham. Kun ét mærker han endnu, inden alting lukker sig for ham — det er Præstens smalle, varme Haand, som holder ham fast.

— Se den gamle Mand i den høje Stol. Han har en Baldakin af højrød Silke over sit Hoved. Og rundt om ham ved det lange, grønne Bord sidder gamle Mænd med glatte Ansigter. Alle er de klædte i lange, mørke Kjoler.

Se — han rejser sig — han, som sidder Baldakinen nærmest. Han har et langt, smalt Ansigt og en Mund saa vis og fuld af Smærte

paa samme Tid. Jeg har aldrig set en Mund som hans.

Den gamle Mand under Baldakinen giver ham et Tegn med sin magre, hvide Haand. En stor Ring lyser paa hans Pegefinger.

— Læs! — siger han.

Og Manden med den vise Mund tager et stort Brev frem og folder det ud.

Hør, nu begynder han at læse.

— „Ikke med Sværdet, men med Ordet" — stod der skrevet; men har ikke Paulus selv baaret Sværd, naar den hellige Kirke var stedt i Trængsel. Derfor beder vi, som have viet vort Liv til dens Frelse — vi beder og anraaber, at den hellige Ignatius' Aand, hvis Lære er os indblæst fra Barndommen af, paa ny maa blive Kirkens.

Naar den Kirke, som var den hellige Stols fornemste og kæreste Datter, er bleven en frafalden, da bør den føres tilbage paa den rette Vej ved strænge Midler. Thi Øjemedet helliger selv det, som kommer med Ild og Sværd.

— Hvad er det han læser mere? — jeg kan ikke høre det.

Den vise smærtefulde Mund dæmper sin Stemme. Nu er det kun en Hvisken.

Men den gamle dér under Baldakinen bliver urolig. Hans hvide Hænder skælver over det grønne Bord.

Og alle de gamle Mænd i de lange Kjoler læner sig frem for bedre at høre.

Deres Øjne aabner sig helt; og de trækker Vejret tungt for det, som de aner bagved Brevet.

De stirrer gennem Væggen i den store Sal.

De skimter Byer, som brænder. De hører Skrig af Mennesker under Dødens Haand. De ser Ryttere storme frem med dragne Sabler.

De lytter til fjærne Drøn. Kugler hvisler gennem Luften og saarer Fjenderne, hvor de falder.

Se, de folder Hænderne, gør Korsets Tegn og bøjer Hovedet i Bøn, — de gamle Mænd i de lange Kjoler.

Længe vakler de i Sindet. En af dem har nære Frænder i det hjemsøgte Land. En af dem har en Broder og Søster i den Kirke, som tugtes med Ild og Sværd.

Den gamle under Baldakinen har dækket Ansigtet med sine hvide skælvende Hæn-

der. Længe sidder han ubevægelig lænet tilbage.

Han beder om Kraft til at tage Byrden paa sig. Han beder, at Midlet maa blive helliget til alle Sjæles Frelse i det utro Rige.

Se, han tager Hænderne fra sine Øjne. Der er store klare Taarer i dem, mens han stirrer op mod Korset paa den høje Væg.

Han ved, at han har det frafaldne Rige i sin Haand. Om han bøjer sit Hoved til Ja, da vil der gaa Bud til dem, som har Ignatius' Aand indblæst i deres Hjærter — og da vil —

Tonerne tier.

Den svage Englænder drejer sig om paa Stolen og stirrer med store, forundrede Øjne paa Sonios blege Ansigt med det tomme Blik mod Spejlet.

Alles Øjne er vendt mod Krogen, hvor Sonio sidder i Stolen som en Søvngænger med Præstens Haand fast i sin.

Milia har kold Sved paa sin Pande. Hun trykker sig i Angst mod Franskmandens Arm, mens hendes Øjne søger Livet i Sonios tomme Blik.

Da rejser Præsten sig fra sin mørke Krog.

Han er bleg; ingen kan faa fat paa hans Øjne for Sløret, som ligger over dem.

Han frigør hastig sin Haand af Sonios, lægger den paa hans Skulder og siger saa højt, at alle kan høre det:

— Vi har en Digter imellem os, en Improvisator som i Roms bedste Tider!

Medens Sonios Blik langsomt fyldes paany, medens han skælver, som for et pludseligt Kuldegys igennem ham, medens han ser sig ængstelig og forbavset omkring og smiler, da han kender, hvor han er, — griber Præsten paany hans Hænder, trykker dem hastigt og fast og siger:

— De har den poetiske Rasen, hvorom de gamle talte. Tonerne kaldte den frem.

Da farer den italienske Sanger begejstret og støjende over Gulvet imod Sonio, slutter ham i sine Arme, kysser ham paa begge Kinder og kalder ham Broder; og den firskaarne Tysker, som intet har fattet uden den højtidelige Spænding, der nu pludselig fik Luft, men som har grebet Ordene Digter og Improvisator i Flugten, stormer frem imod

ham og hæver Haanden til et højtideligt „Hoch“.

Men den stille, svage Englænder nærmer sig betagen og vil trykke Sonios Haand.

Pater Cecchis slørede Øjne forlader ikke Sonios. Nu tager han ham myndig under Armen.

— Kom, De er træt! — siger han — Beaandelsen har mattet Dem!

Og han fører Sonio viljeløs med sig ud af Salen.

Da Sonio om Aftenen sent forlader Pater Cecchi og søger til sit og Milias Værelse bag den slanke Balkon, er Stuen tom. Og da han gaar til Sovekamret, søger han forgæves Milias hvide Arm over det lyse Silketæppe.

Sengen er urørt.

Og da han ser sig om mod hendes Toiletbord, er det tomt. Ingen af de smukke Sølvting, som tilhørte hende, er at se.

Forundret lukker han Glasdøren op og søger hende paa Balkonen.

Her under Stjærnehimlens tyste Hvisken forstaar han, at Milia er gaaet bort i Nat-

ten. Hun er flygtet af hans Liv for bestandig. Hun har faaet Guldet i sit Hjærte. Og det gaar op for ham nu, at det er længe siden, hun gled ud af hans Sind.

Der ruller en Vogn hastig afsted dernede mellem Lygterne paa Promenaden.

Han smiler ned til den uden Længsel og uden Bitterhed.

Han aner, at hun sidder derinde i den franske Malers Arme og flygter bort til en Lykke, som han ikke længer kunde skænke hende.

— Farvel! — hvisker han ud i Natten og vinker med Haanden efter den Vogn, som bærer hende mod en ny Skæbne.

Næste Morgen kommer Pater Cecchi som sædvanlig; men denne Gang gaar han helt op til Sonios Dør og banker paa.

Han ved det allerede, at Sonio nu er alene.

Tavs trykker han hans Haand, taler intet Ord om det passerede.

Men da de staar paa Bjergets Tinde ved hinandens Side som hin Morgen, da de mødtes første Gang og Præsten viste ham alt

det, som kan rummes i et Nu, og som dog er et Intet mod Sjælens evige Magt, — da mindes Sonio pludselig de blege Ansigter.

Han ser dem for sig, som han saa dem som Dreng — hin Dag, da han havde været i Louvre. Han synes, at han fejgt har svigtet dem og alle hans Barndoms Venner.

Dog, hvorledes skulde han kunne vende tilbage nu? — Om han pludselig traadte ind i sin Moders Stue, hvad skulde han da sige om sin Vandring? — Han er jo ikke kommet Maalet et Skridt nærmere.

Han ved endnu intet om, hvorledes han skal hjælpe.

Som om Præsten kunde læse hans Tanker, lægger han nu sin Haand paa hans Skulder, medens han staar der med bøjet Hoved og stirrer ud over den lykkelige By mellem Bjergene.

— Kun den, der har Magt over Sjælene, kan hjælpe! — siger han stille.

— Lær mig den! — giv mig den! — beder Sonio, vender sig helt om imod ham og søger med de klare, blaa Øjne ængsteligt bedende ind mod Gløden bag det dybt forskende Blik under den buklede Pande.

Da griber Præsten begge hans Hænder og hvisker imod ham, mens Gløden flammer op i de dybe Øjne:

— Gaa med mig til Rom! — Giv Dem til Kirken; og De skal faa den højeste Magt, som falder i Menneskers Lod — Magten over Sjæle.

VI

Den evige Stad

Sonio og Pater Cecchi kommer til Rom sent om Aftenen.

En Hotel-Omnibus fører dem over en stor mørk Plads, forbi et Springvand, hvis høje Straaler flimrer af et Lys, hvis Kilde man ikke kan se.

Saa rumler Vognen ned ad en bred og befærdet Gade, hvor Drosker og Sporvogne farer forbi dem, hvor højttalende Mennesker med Kappen slynget om Skulderen trænges mellem hverandre foran store straalende Butikker.

Lys og Tummel, Skrig og Færdsel som i Paris.

Sonio trækker sig frysende tilbage i Hjørnet og lukker Øjnene over dette første Indtryk, som kalder den store By med de

blege Ansigter levende tilbage i hans Erindring.

Bittert stiger Længselen efter hans Moder op i ham og klemmer ham om Hjærtet, saa at han knap kan holde Taarerne tilbage.

Havde han dog aldrig mødt den Præst paa sin Vej! — Havde han dog aldrig forladt den store By, hvor han hørte hjemme!

Midt i Genlyden fra et Liv, som er ham fremmed og fjærnt, stiger en ny Besindelse op i ham, som han aldrig før har kendt.

Hvad er der sket med ham? — Hvorfor sidder han her i denne mørke, kolde Vogn og stirrer ind i et fremmed Land med en fremmed Mand ved sin Side?

Længslen, den evige Uro, er med ét standset som Fjedren i et Ur, man har glemt at trække op. Han føler sig hjemløs, forladt, i en fremmed Magts Arm, som han forgæves kæmper imod.

Saa drejer Omnibussen ned gennem en lang Tunnel, hvor Lysene i store elektriske Buelamper kastes tilbage fra Hvælvingens glatte Fliser som fra en kold Fiskebugs slimede Skæl.

Herinde lyder Tumlen som en Torden.

Den kastes tilbage fra alle Sider ind mod hans Øre. Han er træt og nervøs fra Rejsen og holder Hænderne for Ørerne.

Pater Cecchi sidder tavs i det andet Hjørne, men paa de skiftende Skygger i hans høje buklede Pande kan Sonio se, at hans Tanker arbejder.

Saa glider Tumlen pludselig ud. De flimrende Spejllys fra de glatte Skæl slukkes. Tunnelen er til Ende.

Atter kører de gennem snævre, stærkt befærdede Gader, hvor Omnibussen maa vente i en Række af Vogne, mens Kuskene raaber til hverandre og de spaserendes Tale lyder ind til dem gennem de klirrende Ruder.

De kører tværs gennem et Lyshav ind i en mørk Sidegade; og Vognen holder stille foran et gammelt romersk Hotel.

Portieren — en lille vims Mand med graa Skægstubbe i det venlige Ansigt — lukker Vogndøren op og hilser bekendt paa Pater Cecchi.

— Rom! — Er dette Rom? —

Det er den sidste Tanke, som naar frem i Sonios Sind; inden Trætheden overvinder

hans Skuffelse og bringer ham Forglemmelsens Fred gennem Søvnen.

Sonio slaar Øjnene op mod det Lyshav, der vælder ind over Stuen fra de høje smalle Vinduer.

Det er Pater Cecchi, som aabner Skodderne.

Selv staar han midt i Lyshavet. Og da han ser den høje blaa Himmel, viger den buklede Pandes Skygger for et Smil.

— Roms Himmel! — siger han og peger mod det høje Blaa, som runder sig for Sonios søvndrukne Øjne, indfattet af Vinduets firkantede Ramme.

Sonios Hjærte slaar hurtigere. I ét Nu er han over Ende.

Hans store klare Øjne søger forgæves at fange alt det gavmilde Lys.

Hans Bryst udvider sig; han aander dybt op for at svælge den Luft, som dirrer ned fra det høje Blaa imod hans Favn.

Skønt han kommer fra Havet, det rene, himmelklare, — var Himlen dog aldrig høj som her.

Nu ler han med alle Sanser aabne, med Sindet frit og friskt som før.

Der er ingen Fortid bag, der er ingen Fremtid for. Der er kun Nuet med den høje, klare Himmel, det tindrende Lys og den dirrende Luft.

Hastig klæder han sig paa. Det synger hele Tiden inden i ham; og han hører knap, hvad Pateren siger til ham, mens de drikker deres Morgenkaffe.

Saa gaar de fra den lille snævre Gade ud paa Corso'en der ligger klemt inde mellem høje, røde Huse.

Det er Slotte at se til. Der er Søjler foran Porten, og der er Guirlander hugget i Sten under Vinduerne.

Aa, om de laa frit, hvor vilde de da være lyse og luftige!

Men der er ogsaa gamle og grimme Huse deriblandt.

Officerer i blaa Kapper, som naar dem til Hælen, slentrer om paa Gaden.

Droskekuske kører frem og tilbage og raaber de spaserende an.

Kirker, saa pragtfulde, som han aldrig saa

dem før, ligger klemt mellem Husene. En Maatte hænger for Døren. Og paa Marmortrinet sidder en blind Tigger med hvidt Skæg og holder sin hullede Hat frem imod dem, der gaar ind for at bede et Morgenave.

Fra Piazza Venezia, hvor Solen ligger hvid over Brostenene og luner med sit varme Smil det høje, skumle Palads med de strenge Vinduer, der lukker for en hemmelig Verden, naar de ad en stejl og kroget Gade til en aaben Plads.

En mægtig Stentrappe fører op til en høj og nøgen Væg. Det ser ud, som var der voxet Mos paa Døren af Ælde.

Mon den nogensinde bliver aabnet?

— Hvad er det? — spørger Sonio og griber Pateren i Armen.

— Det er Aracoeli, hvor Bambino'en boer — Jesusbarnets undergørende Statue.

— Lad os gaa derop! — beder Sonio.

— Ikke endnu! — De skal faa det at se altsammen. Alle Kirkens hellige Skatte skal aabenbare sig for Dem. Men De maa give Tid. Først maa De aande Luften til Dem i fulde Drag. De maa lade Roms Himmel

hvælve sig frit over Dem, lade dens Lys skinne ind i Deres Hjærte.

— Rom er den evige Kirke, udvalgt af Gud til at forkynde hans sejrende Herlighed, som den ligger og hviler paa sine Grave, ene levende over alt det døde.

De vandrer op ad den brede Cordonata, Trappen, som fører til Kapitol. Fra den snævre Plads vandrer de op mod det blaa Lys, der skinner over hvide Statuer hist oppe.

Som de stiger op langs Palmerne derinde bag Marmorgelænderet, undres Sonio over alt, hvad han ser.

Han ved kun lidt om Betydningen deraf.

Han ved ikke, hvorfor der vandrer to graa og ensomme Ulve i et snævert Bur derinde under Palmerne, — frem og tilbage, med deres lyse, griske Øjne glippende mod det alt bevægende Lys over deres Hoveder.

Han ved ikke, hvad de betyder, de to hvide Mænd, som staar paa hver sin Side af Trappen og fører en Hest ved den højre Haand.

Men der stiger en Anelse frem i hans Indre. Det er, som havde han set eller drømt

det engang. Det er, som vandrede han ad denne brede Trappe op mod et Hjemsted, — som stirred hans egne, dunkle Tanker ned paa ham fra de hvide Mure med de slanke Søjler; som kendte han de Skikkelser, der bærer sig rankt og hjemligt mod det høje Blaa.

Taarnet med Uret over de vide Glugger, hvorigennem Himlen øjnes, det er ham ikke fremmed; det er som et Spejlbillede, kastet ud paa den høje Himmelflade fra Dybet af hans egen Sjæl.

— Lad os standse! — hvisker han.

Længe bliver de staaende.

Sonio ænser ikke de sortsmudsede Mænd, som stikker ham Prospektkort op under Næsen og summer ham om Ørerne med deres:

— Mossiou — wollen Sie — Mosaichi two francs only! —

Der holder en Rytter til Hest midt paa Pladsen. Hesten har Guld paa sin Bringe; og Rytteren strækker sin Arm ud, som velsignede han Byen, der ligger munter og støjende for hans Fod.

Hans Ansigt er ubevægeligt og dog mildt.

Det bløde Skæg skjuler saa fine, ædle Folder om den tavse Mund. Og den høje, brede Pande er spændt over saa mange tunge og mandige Tanker.

Sonio kan ikke faa sit Blik fra den ædle Mund. Han lytter til, hvad det er, den har at sige ham, hvad den hvisker frem imod ham over Hestens stolte Hoved.

— Det er Marc-Aurels Statue! — siger Pater Cecchi. — Han var en Vismand. Havde han fattet Kirkens Lære, var han bleven en hellig Mand. Nu blev han kun en Kejser over et vantro Folk, som gik sin Opløsning i Møde.

VII

Lyset og Skyggen

De drejer tilhøjre over Pladsen, ned gennem en smal Gyde, ud til en lille Plads med Brystværn om.

Himlen runder sig, høj og blaa som en evig Lovsang, over en Klippe hist til højre.

Slanke, mørke Træer spidser sig op mod det evige, som et skønt Menneskesind søger den sidste Tinde, den højeste Enhed.

Og hist i det fjærne, hvor Øjet søger Hvile, — en lys Skygge, en bølgende Linje som et uhyre Menneskebryst i evig Ro, lænet mod Himmellegemet i Lysglans og Lykke: Bjærgenes fjærne Rand.

Og under alt dette: Mure, knejsende som stolte Pander, hvem ingen Trængsel formaaede at bøje — skinnende ind i det evige Blaa.

Uhyre Skeletter af Sten, som Tiden klædte nøgne. Al Livets Fylde — Smykket og Farvernes bankende Blod — sygned hen og tæredes. Kun Knoglerne staar igen og trodser.

Tre slanke graanede Søjler hæver sig i ensom Vælde med Himmelens Blaa imellem sig.

En mægtig Stenbue hvælver sig over et Udsnit af den lyse Luft.

Og under alt dette en Kirkegaard af en hensovet By.

Men Græs og ydmyge Stjærneblomster spirer frem af Jordsmonet under de brudte Søjler og gør Forkrænkeligheden smilende paa ny.

Hist slynger Vedbend sig om de hvide Stentænder i en jonisk Kapitæl, der før bar et Kunstværk, hvori en Mesters Aand levede, højt imod den straalende Himmel. Nu hviler en fremmed sig et Øjeblik paa den brudte Sten, træt af at stirre paa den døde Pragt.

— Det er Forum! — siger Pater Cecchi. — Over dette uhyre Torv har de første kristne syngende vandret Døden imøde, foran Sejrherrens Vogn. Og nu — se det

høje Klokketaarn histovre! — og Portalen der til venstre! — nu træder de overvundne Sejrherrens Rige under Fod. Nu hæver den hellige almindelige Kirke sig i Triumf over det, som allerede dengang havde Forbandelsens Ve over sit Hoved og Døden i sit Hjærte.

Det er som et straalende Æventyr alt, hvad Sonio ser.

Naar han længe har stirret paa Stenbilledet i Buen der til venstre, bliver Menneskene levende for hans Blik. Krigere stormer frem og trænges mod hverandre. Det er, som vilde de sprænge Stenen. Og han synes, han kan høre Tummelen af de klingende Vaaben gennem den lette Luft.

Hans Hjærte banker uroligt under al den døde Færdsel, som trænger sig ind paa Livet af ham, saa han maa værge sig mod dens Indtryk.

En hæftig Utaalmodighed efter at kende det alt gaar som en Smærte gennem hans Sind. Det er saa lidt, han ved af det hele.

I Skolen naaede han ikke saa vidt, og Filosoffen der hjemme har vel fortalt ham om gamle Tider, men dog mest om hans

egen Tid, om det han kunde se med sine egne Øjne og høre med egne Ører.

— Fortæl mig det altsammen! — beder han og griber efter Paterens Haand.

— Alt skal De lære — hele den sejrende Kirkes Herlighed skal jeg vise Dem; men De maa give Tid.

Fra Forum vandrer de gennem snævre, mørke Gader, hvor den blaa Himmel kun ses som et smalt Bælte oppe mellem høje skidengule Huse, hvor vasket Linned hænger ned fra Vinduerne øverst oppe og bleges i Solen.

Fra de aabne Vinduer, hvor Skodderne er slaaet til Side, synger stærke Stemmer ud imod Solen.

Kvinder i Nattrøje; med det sorte Haar som en Krone over Panden, hænger over Vinduets Jærngitter og raaber ned paa Gaden til snavsede Børn, som leger paa Trinene ind til skumle Trapper, hvor Solen aldrig naar frem.

Hist i Porten har en Frugthandler bredt sine Varer ud, — Appelsiner og Mandariner og tørrede Figner trukne paa en Pind.

Alle Butiksdøre er vidaabne ud imod Gaden. Bredhoftede Kvinder, med Snørlivet uden paa det spraglede Kjoleliv, skændes med Hænder og Mund og Øjne om Prisen og Vægten.

Som i en Drøm vandrer Sonio ved Paterens Side gennem det bølgende, bankende Liv.

Her paa Bunden af Brønden — thi Gaden er som en dyb og langstrakt Brønd, hvor Jordens Flade anes hist oppe højt over Hovedet — stryger en klam Kulde ud fra Stenbroen og fra de aabne Døre med den skumle Trappe bag.

Kvinder sidder paa Stentrinet for Døren og gør Dagens nødvendige Gerning. De har en Lerpotte staaende for deres Fod eller bærer den i deres brede Skød; den er fuld af glødende Trækul, som lyser rødt gennem den graa Aske.

Over den varmer de de runkne, mørke Hænder, mens den svovlede Luft stiger hidsende ind i deres Lunger.

En Droske kommer rullende i Trav gennem den smalle Gade. Kusken, med sin Lammeskindskrave om Ørerne, pisker paa

Hesten og løfter spørgende to Fingre i Vejret imod dem, idet de spaserer forbi.

— Vuole, Signore? —

Hist kæmper et Tospand af en mager, langhaaret Hest med stort Hoved og et lille graasmudset Æsel med hvide Ringe om de fiffige, stædige Øjne, sit Brændelæs paa en høj tohjulet Vogn op ad den skraanende Gade.

Kusken gaar ved Siden og smelder med Pisken, mens han hidser Dyrene med høje Raab.

Det gælder at naa frem i Løbet, bare op over Skraaningen til Porten hist henne, saa gaar Gaden atter jævnt.

Ingen har ondt af de arme Dyr.

Kan en Hest læse sit Ave? — kan et Æsel knæle og gøre Korsets hellige Tegn? — De har ingen levende Sjæl.

Foran Vinstuen dér — „Al vero Frascati“ — med Vinpriser malede rødt paa den snavsede Dør, holder en Vogn. Den er høj og smal og lang og har to store, blaamalede Hjul.

Hesten har en rød Ulddusk hængende til Pynt under Halsen. Over Ørene vajer en

blaa Fjerbusk. Den har Klapper beslaaet med blanke Messingsøm for sine trætte Øjne. Og paa det snavsede Seletøj, der er graat af Kampagnens Støv, blandet med Sved, er malet blaa og røde Striber, og Bjælder hænger langs Manken og Ryggen.

Paa Vognen ligger smaa Vintønder i Række, stablede paa hverandre. Paa den forreste er lagt en Halmpose til Kuskesæde, medens Rygstødet er et Vinanker, som ligger i den øverste Række. Over dette støtte Sæde hvælver sig en Sejldugshimmel, der kan spændes ud som en Solskærm; det kan drejes efter Vinden, der stryger kold ned fra Bjærgene, naar Kusken kører i den kølige Morgen ad de øde Veje over den nøgne frysende Kampagne. Indvendig er Sejldugshimlen klædt med Uld; og en stor lodden Faareskindspels er bredt ud over Sædet.

Kusken, som har bragt Vinen fra Bjergene, sidder derinde i Vinstuen og prater med Padronen, mens Hesten taalmodig snapper med Mulen efter den Tot Hø, som er bundet fast til Vognstangen ved dens Side.

Men, naar Vognen mod Aften vender tilbage ad den øde, tavse Vej paa den anden

Side Murene, finder Hesten frem af sig selv, mens Kusken sover mageligt henslængt med Kappen slynget om Skuldren og Hovedet vuggende blødt mod Ulden i Sejldugshimlen, skærmet mod Regn og Vind og Kulde.

VIII

Blinde Musikanter

De skraar over en stærkt befærdet moderne Gade. Sporvognene hvisler kimende og stønnende forbi, tæt op til Husrækken, hvor intet Fortov skærmer de spaserende.

Saa gaar de over et Stykke straalende Solskin, der ligger for Foden af en gammel Kirke, som var det slynget ned med Vold mellem de høje Huse.

En mørk og snæver Gade bryder Vej til Siden mod en stor solbeskinnet Plads i det fjærne.

En skummel Husmur, høj og tung som en ond Skæbne, fylder hele den ene Side af Gaden.

Vinduerne i den lange Facade er dækkede af Skodder, graa af Støv, som havde

aldrig nogen barmhjærtig Haand lukket Lyset ind i det skumle Indre.

Foran Dørene, der fører ud til Gaden, er der intet Trin; men der er snørklede Buer om deres Kant; og over hvert Vindu sidder en Bi, hugget ud i Stenen.

— Det er Propagandaens gamle Hus! — siger Pater Cecchi. Og hans Pandes Skygger skifter, idet hans sorte Øjne stirrer mod de lukkede Vinduer, bag hvilke ogsaa han i sin Ungdom aflagde det hellige Løfte at vie sit Liv til Sjælenes Frelse, til den hellige katholske Tros Udbredelse og Velfærd villigt at begive sig didhen som Sjælesørger, hvortil Kongregationen maatte sende ham.

Gennem den lave, skumle Port med Stenbiens Mærke over Kanten har ogsaa han engang vandret daglig i sin sorte Kjole, som de unge tavse Brødre, der nu strømmer ud, to og to i lang Række, levende Værktøj i den jesuitiske Læres Haand.

Paa Hjørnet op til den skumle Mur sidder fire blinde Musikanter, med aabne tomme Øjne stirrende mod Himmellyset højt over Husrækkens Tinde, — med blege, for-

græmmede Ansigter klemt inde under bløde, snavsede Hatte, og med et smudsigt Tørklæde under Frakken til Værn mod den klamme, dræbende Kulde, som strømmer ud fra de mørke Huse og kæmper med Lyset.

Den ene spiller Violin. Munden staar aaben, og Læberne bevæger sig i Takt med den bævende Tone.

Den anden har sat sig paa en Portsten, holder Violoncellen mellem sine Knæ og ser med bøjet Hoved ind i sin Fortids Mørke.

Blinde spiller de muntre Melodier om Livets Lyst og Glæde, som de aldrig har følt. De spiller alt det ud, som de kun kender indefra.

Med Ryggen op til den skumle Mur, — mod de Skodder, der er lukkede som en Mund, klemt sammen om en dyster Hemmelighed, — her hvor aldrig et Solglimt synes at trænge ned, — op til dette blinde Hus med den flittige Bi som Symbol over Døren, bag hvilken den blinde Tro lever sit hemmelighedsfulde Liv i unge Sjæle, hvem det blev forbudt at søge og at længes, —

mod dette blinde Hus spiller de blinde Musikanter om al den Livets Lyst og Glæde, som heller ikke de nogensinde følte, men som Længselen mod det Lys, fra hvilket de blev lukket ude, lærte dem at kende. De, hvem intet Menneskeløfte, men Naturens famlende Finger lænkede til Mørket.

Sonio vender sig om mod de blinde Musikanter. Det er, som Tonerne fra deres Buer talte til hans Hjærte og aabnede en Dør paa Klem derinde, der hidtil var lukket. En Dør, over hvis Bue, der staar et Spørgsmaal. Det dybe inderste „Hvorfor", som ikke finder Svar før i Døden, naar Døren aabnes paa vide Fløje; og den evige Dag falder ind med Vælde og giver Svarets store Aabenbaring.

Nu naar de den aabne Plads, hvor Sollyset ligger i brede, hvide Flager mellem de høje, røde Huse.

I et Springvand, hvis store Kumme forestiller en aaben, ubeskyttet Baad, blusser smaa kraftige Straaler ud paa Maa og Faa fra Hjørner og Kroge, fra Ræling og Stavn, sideskibs og midtskibs.

Foran Springvandet hæver sig en Mur af levende Blomster.

Her er Kirsebærblomsternes tidlige Hvidt og Rosernes sene Rødme parret sammen. Fulde og halvmodne Blomster smiler i Krans og Klynge under mørke Laurbærgrene. Og Violer i Bundt og Baand som yndefulde Ungdomslængsler.

Der vælder en Regn af fintkrydred Duft ned imod dem. Sonio standser betagen foran al denne Rigdom, som selv den lykkelige By ved Havet ikke aabenbarede ham.

Bag Blomsterne bærer en majestætisk Marmortrappe sine gamle, slidte og dog evig unge Trin mod en hvid Kirkes firkantede Taarne hist oppe i den blaa Luft.

Det er, som Trappen svang sig i Toner mod det lysende Maal histoppe. Saaledes er dens Svingninger stemte sammen i harmonisk Orden.

For hvert et Stykke, Trappen har svunget sig i Vejret, gør den holdt og skuer tilbage over Menneskefloden, som vinkede den Folket til sig mod et stedse højere Maal.

— Det er den spanske Trappe! — siger

Pater Cecchi — se hvor den drager Øjet til sig mod den højeste Herlighed! — mod den sidste Lykke fører dens Trin, mod den hellige Treenigheds Kirke, der ligger hvid og tavs og skuer ud over den evige Stad!

Langsomt vandrer de op bag Blomstermuren, — op over Menneskevrimlen, som er strømmet til fra alle Jordens Hjørner og Kanter, — op over alle de fremmede Tungemaal, der her klinger sammen i et Babelskor.

Da de er naaet helt op foran den hvide Kirke, vender de sig mod Brystværnet og ser ud over Byen.

Det er mod Aften. Solen staar i Horisonten som en Kugle af glødende Metal, paa Springet til at smelte, til at sprænge den tynde Ring, der holder den sammen. Det er, som bar de glødende Aftenstraaler paa deres Ryg tonende Lydbølger fra det sydende Ildhav. Det er, som sitrede Jorden under denne Ildkugles Vægt, — som bævede de fjærne Skyer i ængstelig Følelse af, hvad der vilde ske, om den endelig brast og gød sit flydende Ildsvælg som glødende Lavastrømme ud over Jorden.

Langsomt sænker Solen sig mod Himmelranden. Nu rører den ved Horisonten. Nu er den halve Kugle skjult af den mørke Rand, der sitrer under dens Ildstraaler, som et ædelt Instrument klinger med i fjærne Toners Møde.

Nu glider Kuglens øverste Rand ud i den lange, lyse Horisont; Himmel og Jord forener sig i et tindrende, glødende Guldlys, hvis bævende Ildtunger svinger sig op mod Himlen, der er gul og grøn og violet og højest oppe blaa og dyb som et mørkt Øje i dunkle Anelsers Vold.

Alle Klokker i den evige By tager paa at klinge.

Det er Solnedgangens Klokker, — det er Timeligheden, som sender sin Aftenhilsen i Tak mod det evige.

Pater Cecchi løfter Hatten, bøjer Hovedet og beder sit Angelus med lukkede Læber.

Men Sonios Hjærte fyldes af det dybe Tungsind, som kender hverken Maal eller Vej, — det som paa en hemmelig Stræng bærer Sindet mod et evigt Hjem, hvis Sted det ikke kender, — det Tungsind, i hvilket

Døden træder nær til Livet, rækker Haanden ud og hvisker sin uudgrundelige Hemmelighed ind i den bange Sjæl.

Og Livet lytter gennem den nyfødte Nat, føler Ordets Aandepust, men fatter det ikke.

IX

Pater Cecchi

Hver Morgen kommer Sonio til Pater Cecchis Bolig i Hospitiet.

Saa vandrer de sammen ud i Rom. Præsten er Lærer og Sonio Elev.

Han maatte bort fra den store By. De blege Ansigter forfulgte ham Dag og Nat. De krævede en Hjælp af hans Hjærte, som han ikke kunde give.

Der hviler en Drøm inderst i hans Sjæl. Den lod ham ikke Fred. Straalede Solen paa hans Vej, straks rejste Drømmen sig som en Skygge dybest inde, drog ham til sig og vinkede ham mod noget fjærnt, han ikke vidste, hvad var.

Saa vandrede han ud i Verden med sin Barndoms Venner. Da saa han Floden og

tænkte, at Maalet laa, hvor den kom rindende fra.

Men Jorden med sin spirende Vælde, Havernes grønnende Haab holdt ham fast for en Tid. Solen brændte paa hans nøgne Bryst, mens hans Haand lugede om de Spirer, som Foraaret kaldte frem.

Da opdagede han, at Jorden er skøn, og Livet er herligt.

Men næppe havde hans Sind fundet Hvile paa Jorden, før Drømmen atter rejste sig og pegede mod det fjærne.

Bjerget i Drømmen tog Form som de Bjerge, der laa hist bag Haverne. Og da Jorden bristed paa ny, og Kilderne løb som Sølvtraade ned ad Bjergets Sider, saa bristede ogsaa Freden i hans Hjærte.

De Bjerge vinkede ham til sig. Drømmen kaldte ham over paa den anden Side. Og dog anede det ham, at Drømmens Sted var ikke der. Noget fjærnt og usigelig stort var det, som lokkede ham, — noget, som kunde løfte ham, saa han aldrig længtes mere. Noget, som kunde fylde ham, saa hans Sind stærkt og lykkeligt kunde lægge sig til Hvile deri og intet mere begære.

Det naaede han vist først, naar den lange, dunkle Vej, som skilte ham fra Drømmen, var vandret til Ende.

Han begav sig atter paa Vej. Han fandt et nyt Rige i Livets Land. En Kvinde aabnede hans Øjne for en Verden inden i ham selv.

Opdagelsen fyldte ham med Lykke for en Tid. Men snart skimtede han bag om denne Lykke et nyt og tærende Savn. Og atter stod Drømmens Skygger for hans Sind.

Han vidste ikke Sted eller Vej. Han følte kun den evige Uro og tænkte, at om han flygtede mod Syd, hvor Solen bringer Bud fra ved Middagstid, saa undflyede han den dunkle Skygge.

Men Milia læste hans Uro ud af det længselsfulde Blik. Hun følte, at han ikke kunde blive. Saa drog hun ham med sig.

Og da de naaede Havet, — da han første Gang saa ud over det rene, uendelige, himmelklare Hav, da jublede han og tænkte, at nu var Maalet naaet.

Det, som bølgede der for hans Øje, var jo selve den evige Uro, var jo selve Drømmen med dens lange, dunkle, glidende Læng-

sel mod det fjærne, hvorover Drømmesynets Maanestraaler spillede.

Der faldt høj Dag over hans Sind. Blodet bankede muntert og mægtigt gennem hans Aarer. Saa stærk blev han, at den hjemløse Kugle droges af hans Blik og førte Guldet til hans Leje.

Det var som ét evigt Solskin, som en evig Regn af Druer, som en bestandig klingende Jubelsang.

En Tid — da aabnedes atter Sindets hemmelige Luger. Glæden og Hvilen svandt ind. Og atter traadte Drømmens Skygger frem, og den var fjærnere end nogensinde.

Da kom Pater Cecchi. Fra Bjergets Tinde pegede han ned over det lykkelige Land, over al Jordens frugtbare Herlighed; saa vendte han sig og viste, hvad der laa bag det hele — Dødens simple Vise — Forkrænkeligheden.

Nu saa han det. Nu havde Tomheden faaet Navn. Nu forstod han med ét det kostelige Blændværk. Nu saa han, at Havet var ikke det uendelige, store himmelklare, som han længtes imod.

Drømmen flød ud for hans Blik i en

Taage. Han saa, at den havde intet jordisk Sted. Bjerget var intet Bjerg og Skyggen ingen jordisk Skygge.

Der var ingen Hvile i Guldet, ingen Dvælen i den jordiske Lykke. Hult som et Ekko mellem Bjerge var det legende Liv ved det lykkelige Hav.

En ny Himmel hvælvede sig over ham med en sitrende Kuppel; men Himlen var i hans eget Sind og dog uendelig fjærn.

Fra den var det, at Drømmen gik ud. Mod dette Himmelrum var det, hans Sjæl længtes hjem, — mod den stred hans evige Uro sig frem.

Han saa, at det han søgte, var ikke det store, det uendelige, det fjærne, men det evige, det uforanderlige, — det, der staar.

— Moderkærligheden er Klippen, hvorpaa alt er bygget! — havde Filosoffen sagt.

Men Præsten pegede ned over Kirken og sagde:

— Kirken er Klippen, der staar. Thi Sjælen alene er uforkrænkelig. Og Kirken er Sjælenes Hjem. I den samles al Længsel, alle Bønner, al evig Uro — for at bæres mod den evige, som er over alle Ting.

Præsten bandt ham til sit Blik og lovede at føre ham ind i det Rige, som er over Forkrænkeligheden, at give ham Magten over Sjæle.

Og Sonio fattede sin Uvidenhed, ængstedes over den og bad om Kundskab.

Saa vandrer Sonio hver Morgen fra sit Værelse ved Tiberen, hvorfra han kan se Solen gaa ned bag Sankt Peters Kuppel, til Pater Cecchis Værelse i den gamle By tæt ved den franske Kirke, San Luigi dei Francesi.

Pater Cecchi er vant til at lede unge Sind. Han kender deres Blufærdighed og Troskyldighed. Han ved deres Længslers Vej.

Som en øvet Gartner ser han, hvor de første Skud vil skyde hen; og han drejer Kvisten, binder den til Stammen og fører Væksten efter sin Vilje.

Han sørger for, at det unge Træ faar den rette Næring; han bereder Jordbunden i det stille. Og det Lys og den Væde, som han fører ned over det unge Sind, stammer fra den eneste Kilde, som han kender god.

Han har fra første Færd set dybt i de klare Øjne, som intet fordølger. Han ud-

søgte sig dem straks paa Bjerget. Og den Aften, da Musikken løste Sonios Sind, — da de klare Øjne bundne til hans, saa igennem Mørket, hvad der forberedtes i det skjulte, fødtes et mægtigt Forsæt i hans Tanke; og han tog de klare Øjne, som ikke selv kendte den guddommelige Evne, i sin Viljes Haand.

Pater Cecchi har store Planer med det unge, urolige og dog saa dybe Sind og de klare troskyldige Øjne. Men hans smalle Læber, der i Jesuiterskolen lærte at knibe sig fast sammen om Viljens Løndom, røber intet Forsæt. Kun hans buklede Pandes skiftende Skygger taler; men Sonio formaar endnu ikke at tyde dem.

Naar den Dag kommer, da Sonios Guld er sluppet op, — uden at hans Tørst endnu er slukket, — uden at hans Uro endnu er stilnet, — da vil han knytte det frivillige Baand fastere, gøre det uigenkaldeligt. Da skal han æde Kirkens Brød; men de klare Øjne, som har Evne til at se i det dunkle, skal se efter hans Vilje.

Han vil gøre de klare Øjne til sine; og et stort Værk vil han ved dem øve i Kirkens Navn og til Kirkens Fremme.

X

Den sejrende Kirke

Sonio og Pater Cecchi staar ved Foden af Stentrappen, som fører op til Aracoeli.

Medens de stiger mod den høje Kirkemur, fortæller Pater Cecchi om det navnkundige Sted.

— Romerne vilde tilbede deres Kejser Augustus. Han var skøn at se til og regerede lykkeligt over Verden.

„I dig er en Gud“ — sagde de — „derfor vil vi tilbede dig.“ Men Kejseren spurgte Sybillen til Raads. Og hun svarede: „Dommens Time er nær; snart drypper Jorden af Blod, og Aarhundredernes Konge stiger her ned fra sin Himmelbolig!“ Da fyldtes Himlen for Augustus Øjne af en blændende Straaleglans.

Han saa et Alter i det høje; paa det tro-

nede en usigelig skøn Jomfru, som bar et Barn i sine Arme. En Stemme fra oven raabte: „Dette er den Jomfru, som vil undfange Verdens Frelser!“ Og en anden Stemme raabte: „Dette er Guds Søns Alter!“

Da kastede Augustus sig til Jorden og tilbad Synet. Dagen efter forbød han det romerske Senat og Folket at kalde ham Herre.

Men paa Kapitol oprettede han et Alter, paa hvilket han lod hugge: „Dette er Alteret for Guds Førstefødte.“

Saaledes aabenbarede Guds Vilje sig for det hedenske Folk, som rejste den ufødte Gud, der engang skulde besejre det, et Alter paa det samme Sted, hvor deres gamle Guder havde været tilbedte fra de ældste Tider.

De gaar ind i den gamle Kirke, som er fyldt til Trængsel.

En Klokke kimer fra et af Sidekapellerne.

Der gaar en Mumlen gennem Mængden, som strømmer til mod Kirkens Midte.

— Hvad skal der ske? — spørger Sonio, mens de følger med Strømmen.

— Se selv! — hvisker Præsten og kæmper sig frem i den forreste Række.

Milde Blus lyser hist henne fra lange tynde Vokskærter, som bæres frem igennem den halvmørke Kirke af hvidklædte Brødre.

Alt, som Lysflokken nærmer sig, kaster Mængden sig paa Knæ.

Det blinker og glimrer i mangfoldig brudte Straaler fra noget, som Præsten bærer i sine Arme, mens Sangen stiger mod Loft og Søjler.

— Il bambino! — il sanctissimo! — hvisker det omkring ham; og Øjnene funkler i de blege Ansigter, mens alle Hænder strækkes mod det, der glimrer og lyser frem imellem dem.

Kvinder med sorte Tørklæder over Haaret kaster sig ned i Bøn. Andre strækker Armene op imod det straalende Guds Barn med de røde, blanke Kinder og de brune Øjne, som stirrer stift frem for sig.

En fattig Kvinde rækker sin vanføre lille med det store hængende Hoved frem imod Barnet; og den lilles magre Arme griber efter Jesusbarnets funklende Herlighed, da det bæres forbi.

Sonio gribes af den stærke Bølge, som skyder gennem alle Hjærter.

Han kaster sig paa Knæ med de andre; og idet Præstekaaben glider forbi ved hans Fod, og Lyset drypper af de lange Vokskærter ned paa Stenene, ser han op paa det tilbedte Barn.

Det har Krone paa sit Hoved. Dets Bryst straaler af Guld og Ædelstene. Det smiler stille hen for sig i al sin stive Herlighed; og han mindes sin Faders Dukke, som var hans første Legekammerat.

Sonio ser over i et blegt Ansigt paa den anden Side. Det er en ung Moder i Sorg. Store runde Taarer triller som Perler ned ad hendes Kinder, mens hendes Øjne forklares af Herligheden, og hendes Læber smiler over Smærten i en stille Bøn.

Da mindes Sonio sin Moder. Ogsaa hans Øjne fyldes med Taarer; han folder Hænderne som de andre; hans Sjæl flyder sammen med deres og løftes paa Sangens Bølger mod det, som ingen kender.

* * *

Pater Cecchi fører Sonio over den store Bro.

Saa vandrer de gennem snævre, gamle

Gyder, hvor den fattige Mand med Kappen over venstre Skulder lugter af Løg, og hvor snavsede Kvinder uden Hovedtøj og Snørliv sidder paa Gaden med Kulpotten i deres Skød.

Pjaltede Børn leger mellem Affald af Grønt, Kaal, Artiskokblade og Finocchitoppe.

Det er Roms fattige Kvarter paa den anden Side Tiberen.

Nu staar de foran en Port, som fører ind til en gammel Gaard, hvor Græsset gror frodigt mellem Brostenene.

Foran dem ligger en Kirke med antike Søjler for Indgangen.

Den ser uanselig og dog værdig ud i sin Ælde. Og det gamle Klokketaarn, som rejser sig over den, har runde, smalle Glugger, bag hvilke Klokkestellet øjnes.

Det er Santa Cæcilias Kirke.

— Det var en fornem, romersk Kvinde — siger Pateren, idet de gaar over Tærsklen. — Hun var kristen og blev Martyr, fordi hun omvendte sin Mand og hans Broder. Og da hun stilledes for Dommeren, omvendte hun ogsaa ham. Saa blev hun overgivet til Bødlen. Han slog tre Slag over

hendes Hals, men formaaede ikke at skille Hovedet fra Kroppen. Da flygtede han; men hun segnede om paa Jorden, hvor de kristne fandt hende og begravede hende i Katakomberne udenfor Rom. Hun gav sit Liv for at vidne med Blod til Fordel for den Kirke, som hun tilhørte. Hendes Død bragte Troen til utallige Hjærter. Og mange Aar efter, da den hellige Kirke havde sejret over Rom, bragtes hendes Lig til Kirken her, som byggedes til hendes Ære.

Præsten fører Sonio op til Altret igennem den gyldent smykkede Kirke.

Han peger ind under Alterbordet og knæler ned paa Marmortrinnet foran Skranken.

Derinde ligger en Kvinde, klædt i hvidt. Hun ligger med Hoved og Bryst vendt mod Jorden. Armene har hun strakt fra sig i Døden. Og Fingrene kæmper forgæves for at samle sig i den sidste Bøn.

Paa Halsen gaber Saaret af et dybt Hug.

Sonio stirrer længe paa den døde. Vel ved han, at det er Marmor, at en Kunstners Haand skabte denne Kvinde ud af sit bævende Hjærte. Men dog er det, som saa

han Brystet bevæge sig i de sidste, bange Drag, som rørte Gevandtet sig om de slanke Ben, der endnu er bøjede, — som bevægede hun Fingrene.

Det er, som lød et dæmpet Dødssuk ud imod ham fra den kvæstede Hals.

Sonio synker ned paa Knæ ved Paterens Side. Det taler til hans Hjærte fra de bløde Linjer i den haarde Sten. Han kan høre et døende Hjærte banke derinde; mens Pulsen langsomt rinder ud, løfter en evig Sjæl sig mod den høje Hvælving og bærer paa sine Vinger de Tusender af Bønner, som er hvisket ind mod hendes Hjærte.

Sonio bøjer Hovedet med lukkede Øjne ned mod sine Hænder. Han hvisker mod Saaret i hendes Hals en ordløs Bøn, at den maa løftes med de mange andre op mod det evige, som ingen kender.

XI

Den levende Gud

Sonio og Pater Cecchi gaar gennem den snævre, mørke Borgo vecchio, hvor den elektriske Sporvogn kimer uafbrudt for at bane sig Vej.

De maa trykke sig op mod Husmuren, mens den kører forbi. Der er intet Fortov i den gamle Gade.

Sonio faar Øje paa Søjlerne i Peterskirkens Kolonnade, og hans Hjærte begynder at banke.

Han skal se den største Bygning, som er skabt af Menneskehænder, — det Hus, som Peters Efterfølger, Guds Stedfortræder paa Jorden, har rejst til Bolig for den Evige, — Guds Hus skal han se.

Der ligger den store Plads. Bag den hæver sig den høje Kuppel; og den uhyre Kirke

strækker sin Favn af Søjler ud over Pladsen, hvor den høje Obelisk danner Midtpunkt.

— En eneste Sten bestaar den af! — siger Pater Cecchi og peger op.

— Ser De Korset paa Obeliskens Tinde? — I det er indfattet et Stykke af Korset paa Golgatha!

Pater Cecchi bøjer sit Hoved og slaar Korsets Tegn.

Da de er naaet op ad de brede Trin og standser foran Kirkens Indgang, vender Pateren sig om imod Pladsen, som ligger lys og rund i Solen.

Nu først ser Sonio, hvor stor den er. Droskerne dernede ved Søjlerækken er ganske smaa; og Mændene hist ovre ved de gamle Huses Række paa den anden Side Pladsen er saa langt, langt borte.

— Se, hvor Kirken aabner sin Favn imod Byen. Den runder sine Søjlearme ud imod store og smaa, fattige og rige, og hvisker: Kom til mig, alle I, som lider!

Saa peger han op paa en hvid Facade til venstre, som ligger badet i Sollys og hæver sig højt over Søjlerækken for dens Fod.

— Der oppe bag de mørke, farvede Ruder er hans Helligheds Privatkapel. Der beder Guds Stedfortræder paa Jorden for sin hellige Kirke.

De blotter Hovedet. Den store Maatte klapper til efter dem. Nu staar de derinde.

Pateren vender sig mod Sonio; hans dybe, sorte Øjne stirrer ind i de klare blaa, mens han slaar ud med Haanden og siger med dæmpet Stemme:

— Dette er den levende Guds Hus. Som dette er større og skønnere og herligere end nogen menneskelig Bolig, saaledes er den hellige, almindelige Kirke større og mægtigere end nogen jordisk Hersker.

Pateren gaar nogle Skridt frem og peger paa en rød Porphyrplade i Gulvet:

— Foran denne Sten — siger han — maatte Kejseren i gamle Dage aflægge Trosbekendelsen, forinden han salvedes og velsignedes af Herrens Statholder, der forlenede ham med den jordiske Magt. Saaledes var det da; men hvorledes er det nu? — Nu byder den sammenløbne Flok af rige Jøder, af hedenske Frimurere, af brødløse Advokater og

bestukne Journalister, som regerer Frankrig, der engang var Kirkens første Datter, den hellige Fader aabenlys Trods og Haan. De øver Vold mod den hellige, almindelige Kirke; de sende deres lejede Knægte ind i det Allerhelligste for at syne de hellige Kar. Men Tiden skifter. Fortid bliver Fremtid. Gud lader sig ikke spotte; og ingen kender hans hemmelige Veje, der har Magten over Sjæle.

Det glimter dybt inde i de mørke Øjne, mens Skyggerne jage over den buklede Pande.

De gaar til Vievandskarret, som Marmorengle løfter frem fra Muren.

Saa vandrer de tavse op gennem Kirkens Midte.

Sonio er betagen af Præstens hemmelighedsfulde Ord; men han stirrer forgæves rundt mod de høje Mure, som er klædte med guldforsiret rødt Klæde mellem Pillerne. Han kan ikke samle de brogede Indtryk.

Der henne, hvor Lyset falder i et mægtigt Støvbælte ned over det hvide Marmorgulv, øjner han fire Søjler, der snor sig i Vejret som Slanger, der bærer en Baldakin; for deres Fod brænder en Mængde smaa

Lys. Men Afstanden er saa stor, at han ikke kan skelne nogen Enkelthed.

Han ser til Siden ind mellem de mægtige Marmorpiller. For hver Aabning hvælver sig et Sidekapel; et gyldent Alter skinner dunkelt derinde under høje, mørke Billeder.

Intet Steds finder hans Øje den Hvile, som det søger. Det er en Uro af Farver og Former. Kun Lyset, der vælder ind fra oven, er helt og samlet.

— Er dette Guds Hus? — tænker han; og han mindes Guds Hus i den gamle Gade paa Paris' Bjerg.

Hans Hjærte er skuffet. Han havde ventet sig en Aabenbaring, en stille Jubel som af fjærne Basuner. Men han ser kun et uhyre Rum, en lille Del af Jorden, klemt inde mellem høje Mure, smykkede med Marmor og med Guld.

Høje tavse Skikkelser, Apostle og andre hellige Mænd, staar hugne i Sten og vogter for Kirken.

Altre, som lyser af ædle Stene, glimter frem overalt.

Andægtige Mennesker knæler hist og her foran et Billede, foran en Statue. Der er

vist mange, men Rummet sluger dem. De histoppe ved de slangesnoede Søjler er ganske smaa at se til, saa lang er Vejen derop.

Men — hvor er Gud selv? — hvor er den evige, som har Magten over Sjæle?

Skulde hans Aand ikke røre sig i dette Hus, som er bygget til hans Ære?

Skulde man ikke fornemme hans Nærværelse som et sagte Aandepust gennem den røgelseduftende Luft.

Pateren fortæller ham med dæmpede Ord snart dette, snart hint. For hvert et Alter, hvor Lyset brænder, gør han Korsets Tegn og bøjer Knæ; men Sonio fatter næppe Ordenes Mening, saa dyb er Skuffelsen i hans Indre.

Endelig har de naaet de slangesnoede Søjler; nu staar de ved Hovedaltret med de femoghalvfemsindstyve forgyldte Lamper, der brænder Dag og Nat omkring Sankt Peters hellige Grav.

Pateren knæler ned paa Kirkegulvet foran Skranken og bøjer Ansigtet mod sine Hænder; men Sonio knæler ikke.

Intet tvinger ham i Knæ. Al den Pragt af forskelligfarvet Marmor, af Guld og ædle

Stene, som glimter dernede fra den kunstfærdige Grav med de pragtfulde Broncedøre, kvæler hans Tanke.

Uvilkaarlig ser han rundt i Salen og søger det ene store, som han alene savner i al denne Pragt.

Hans Øje følger Lysets Vej gennem Rummet. Han mærker, at det falder ned fra oven, og lægger Hovedet tilbage for at se, hvor det kommer fra.

Da træder han hastig tilbage for ikke at miste Ligevægten.

Thi højt oppe hvælver sig en Himmel. Dér i det fjærne, lyse, dæmpetgyldne Skær svæver èn Kuppel over hans Hoved, som bares den af usynlige Engles Vinger.

Som et tusendstemmigt Kor løfter den Kuppel sig mod Himlen. Den sitrer over hans Hoved, som dirrede den af Genlyden fra al Jordens Lovsang.

Det blænder for hans Øjne. Hans Hjærte slaar stærkere; det er, som om det hævedes op mod det usigelig mægtige over hans Hoved.

En hellig Ærefrygt griber ham om Hjærtet, saa hans klare Øjne fyldes med Taarer.

Nu endelig tvinges han i Knæ ved Paterens Side.

Hans Læber aabner sig til Bøn; men han finder ingen Ord for den hellige Gru, der fylder ham.

Han kender ikke dets Væsen, ved ikke, hvad det kræver af ham, — det evige over hans Hoved; men han maa tjene det af hele af sin Sjæl. Det drager ham til sig med uimodstaaelig Magt.

Hans Sjæl hænger ved en Stræng til den evige Kuppel hist oppe.

Længe har de opholdt sig i Kirken, men hvor de end dvæler, bestandig søger Sonios Øje og Hjærte tilbage mod den Kuppel over Peters Grav.

Præsten forklarer ham alt, hvad de ser.

Der er selve Sankt Peters Stol, som bæres af fire Kirkefædre og omsvæves af gyldne Engle.

Der er en Søjle af Salomons Tempel i Jerusalem.

Til den har Frelseren lænet sig, mens han lærte blandt de skriftkloge.

Sonio søger forgæves Frelseren selv — Guds Søn i Guds Hus.

Da viser Pater Cecchi ham et Sidekapel — det sidste i Rækken tilvenstre — og peger ind bag et Gitter.

Der sidder Guds Moder med bøjet Hoved og bærer Guds Søn i sit Skød. Det Skød, som har undfanget og fostret ham, — til det er han vendt tilbage og ligger, hvor han laa som Barn, da han saa Jordens Lys for første Gang.

Nogle Ord dæmrer frem i Sonios Erindring.

— Se, nu vender jeg tilbage til Klippen, hvorfra jeg rev mig løs!

Hvor har han hørt det?

Aa, det var Filosoffens Ord, da han, baaren paa Ryggen af Jean den eneste, vendte tilbage til det Moderhjærte, der kaldte ham.

Længe staar Sonio og stirrer mod Maria og hendes Søn.

Da er det, som rørte Fingrene sig i den Haand, der slapt hænger ned.

Det sitrer gennem de magre Ben. Det hvide Hoved, som ligger tilbage over Moderens Arm, bevæger Læberne.

Det er, som trængte der et Dødssuk frem over de smalle Læber. Og fra Marias Kind glider en Taare langsomt ned mod den Arm,

som ligger stiv og krympet i Døden op mod hendes Moderhjærte, der et Øjeblik drømmer, at hun atter vugger Barnet i sit Skød.

En hæftig Smerte griber Sonio om Hjærtet; og Graaden arbejder sig op i hans Hals. Men Smerten bliver til Vrede, inden den finder ud i Taarer.

En Vrede saa voldsom, at hans Hænder knytter sig og Blodet farer op i hans Kinder og trænger Graaden tilbage.

— Se, hvor hun bøjer Hovedet ydmygt under Guds Vilje! — hvisker Pateren. Se, hun strækker Haanden ud til Siden, som vidnede hun om den Søn, der betalte Alverdens Syndeskyld med sit Livs Blod. Og hun hvisker med bøjet Hoved: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!

Nu bryder Vreden ud af Sonio. Han kan ikke styre sig længer:

— Nej, hun klager! — se, hvor uskyldig! — siger hun — og dog slog de ham!

Sonio vender sig med glødende Kinder imod Præsten:

— Hvorfor? — hvorfor skulde han, den bedste, lide for de andre? — hvorfor skulde hun —

— For at De og jeg kunde faa et evigt Liv! — siger Præsten og fæster sine dybe Øjne paa de klare.

Sonio forvirres. Han tvinger sig til Tavshed. Men det blusser op i ham af en dyb Skamfølelse paa Menneskenes Vegne.

Den fine Brusen af en Damekjole og et Par sagte knirkende Herrestøvler, lyder over Marmorflisen.

De vender sig begge.

Da fortrækker Præstens Ansigt sig hastig til et Smil, som Sonio aldrig før har set om hans Mund. Og han gør en dyb Hilsen ud mod det høje Par, som kommer imod dem.

Det er en ældre Herre med hvide Bakkenbarter i det lange Ansigt.

Han smiler til Genhilsen med sine halvtlukkede Øjne og slaar ud med Haanden mod Præsten; men den unge, slanke Dame med den brusende Kjole bøjer Hovedet let og strejfer dem begge med et Glimt af sine store Øjne over den smalle, hvide Kind.

Hendes Gang er let og svævende, mens hun gaar der og holder Muffen tæt ind mod sit Liv.

En Duft som af tusend vidunderlige Blom-

ster bølger om hende; og Sonio følger hende med Øjnene, til hun naar Døren.

— Hvem var det? — spørger han.

— Den franske Gesandt og hans Datter! — hvisker Pateren.

Sonio forbavses over den mørke Kulde, som pludselig har afløst Smilet om hans Mund.

Da Sonios Øjne atter søger mod Døren, møder de i et hastigt Glimt den unge Dames Blik, idet hun vender sig og gør Korsets Tegn mod Højaltret, inden hun gaar ud af Kirken.

SJETTE BOG

I

Ofret

I sex Dage har Tramontana'en hver Morgen blæst over Rom. Men naar Ave Maria har ringet Solen ned, er Vinden gaaet over i Syd, og Regnen er begyndt at falde; først jævnt og dryssende; derefter voldsommere og voldsommere, indtil Gaden ved Aften har ligget blank af Væden, der intet Sted kan finde ned.

Luften har været klam og trykkende. Floden har svulmet graa og truende; og for hver Dag er den naaet højere op mod Kajerne. Gamle Folk har rystet bekymret paa Hovedet og talt sammen paa Gaden om alle de Oversvømmelser, de kan huske.

Romerne har hyllet sig i deres Kappe og sneget sig langs Husmurene; og Corso'en, som ellers ved Aften genlyder af Raab og Sang, har været stille.

Men den syvende Dag staar Solen luende over Monte Pincio; og idet Sonio slaar Øjet op, blændes han af Lyset fra det ny Justitspalads's hvide Flade. Han springer ud af Sengen endnu tung i Hovedet af Nattens Scirocco.

Han slaar Skodderne hastig op for Lyset og gaar ud paa Taget, hvor Potteplanterne har rejst deres Hoveder og rystet Væden af sig.

Saa klæder han sig hurtig paa og gaar ned ad Gaden.

Pater Cecchi venter ham ved San Gesù, hvor de idag skal høre Messen sammen, og hvor han efter Skriftemaalet skal nyde Kommunionen for første Gang.

Paa Vejen samler han sine Tanker og søger at rense sit Hjærte, at ingen syndig Lyst skal sidde gemt i nogen Krog.

Han mærker ikke, at han er fastende, mens han skynder sig frem mellem de høje, smudsige Huse, hvor Kvinder børster Tæpper og Sengklæder ud højt oppe fra de aabne Vinduer, — hvor Grønthandlersken arbejder sig møjsommeligt med vuggende Hofter, frem med den tunge Kurv paa Hovedet.

— „Messaggièro!“ — „Giornale d'Italia!“ — skriger en Avisbærer imod ham. Støvlepudseren paa Hjørnet peger paa hans Fødder og raaber:

— Le scarpe, Signore?

Men han ænser dem ikke. Hans Tanker er bundne af det Maal, han stræber imod.

Paa den lille Plads foran San Gesù kommer Pater Cecchi gaaende fra Corso'en op imod ham.

Han hilser; og Præsten trykker tavs hans Haand.

Saa gaar de ind under Maatten, som en gammel skæv Morlille, med store Ørenringe under det graa, forvildede Haar, holder op for dem.

— Povera vecchia! — beder hun og strækker Haanden ud; men Sonio ser det ikke. Hans Tanke er ved Helligdommen, som venter ham; og hans Hjærte banker hæftigt under Forventningen om det store Under.

Han nærmer sig den Skriftestol, som Pateren anviser ham.

Saa lægger han sig paa Knæ i det snævre Rum, gør Korsets Tegn, folder Hænderne

og hvisker Kirkens Confiteor, som Pater Cecchi har lært ham det, mod Gitteret.

„Jeg bekender for Gud den almægtige, for den helligste Jomfru Maria, for de hellige Apostle Petrus og Paulus, for alle Helgene og for Dem, min Fader, at jeg har syndet ofte og meget i Tanke, Ord og Gerning."

— — —

Skriftemaalet er til Ende.

Inde bag Gitteret gør Præsten Korsets Tegn imod ham og hvisker Tilgivelsen:

„I Faderens, Sønnens og den Helligaands Navn forlader jeg dig dine Synder. Gaa bort med Fred!"

Sonio ligger ved Pater Cecchis Side paa Marmortrinet foran Altret, hvor Præsten tilbereder Ofret.

Kordrengen svinger Røgelseskarret; og den lette Sky bølger op mod den korsfæstedes Billede over Monstransen.

Sonio løfter Øjet mod det hellige Sted. Mens den krydrede Duft lægger sig som en Sky over hans Pande, glemmer han alt omkring sig.

Han ser ikke Pateren ved sin Side; han

hører de mumlende Stemmer fra de fattige, som knælende med Rosenkransen mellem Fingrene mumler Messens Ord.

Han ser kun Præstens guldvirkede Messekaabe og hans Hænders Bevægelse, mens han beder og velsigner.

Han ligger der og venter paa det store Under, som skal ske, og som hans Tanke ikke fatter, skønt han nu i Dage og Nætter har levet deri.

Hans klare Øjne bliver store og tunge. Det er, som bølgede det hele for hans Øjne, som vided Rummet sig ud og fyldtes af det høje og evige.

— Oremus! — lyder Præstens mørke Stemme. Han bøjer Hovedet til venstre og læser af den store Bog, hvor det brede, røde Silkemærke ligger som en blodig Kniv over det hvide Blad med den gamle snørklede Skrift.

Nu tager han Kalken og renser den for Støv. Nu gyder han Vinen i det gyldne Bæger.

Se, nu løfter han Hostien — det rene, hvide Brød, som skal forvandles — op mod den korsfæstede.

Sølvklokken lyder. Alt bliver stille.
Sonio bøjer Hovedet mod sine Hænder.
Nu vil det store Under ske.
Nu svæver Guds Aand over Altret.
Nu lyder Forjættelsens Ord.
Præsten bryder Brødet — og Ofret er sket.

Atter har Gud sendt sin enbaarne Søn til Menneskene; atter har de slaaet ham paa Korset og udgydt hans hellige Blod.

Mens Præsten tømmer Kalken til Bunds, overvældes Sonios Sind af en brændende Skamfølelse.

Præsten vender sig mod Menigheden. Saa gaar han Altertrinene ned.

Han standser foran Sonio, som løfter sit Hoved mod den hellige Hostie.

Men idet Præsten bøjer sig og putter Hostien ind i hans halvaabne Mund, dirrer det igennem Sonio af en voldsom Smærte. En heftig Uvilje kommer over ham, saa at han maa tvinge sig af yderste Evne til ikke at støde det hvide Brød tilbage.

Det er jo Jesu sande Legeme og Blod, som gives hen til *hans* Sjæls Frelse.

Det er den uskyldigste Menneskesøn, som

Verden har født, der ofres her paa ny for *hans* Synders Skyld.

Det er Blodofret — den Uretfærdighed, som endnu raaber til Himlen, — der her gentages.

Og *han,* der tager Ofret i sin Mund, er medskyldig i det samme Nu.

En frygtelig Uro griber ham. Hans Tanke forvirres. Sveden springer frem paa hans Pande.

Hvad er det, han har gjort? — Hvad er det, Præsten har vovet?

Alle — Pater Cecchi og han selv — og de, som knæler her omkring, — alle har de øvet paa ny den store Skændselsdaad.

Som en fortjenstfuld Handling — som en Gud velbehagelig Handling — til den eviges Ære — har de knælet ned og ofret hans Søn, Menneskenes Søn paa ny, for at deres egne Sjæle kan have Frelsen.

Bedre var det, om de gav deres eget Blod for deres egen Sjæl, dersom Gud kræver Blod fra sin Himmel, end at den ene retfærdige Menneskenes Søn skal lide paa ny.

Sonio skotter i sin vaandefulde Uro til Pater Cecchi ved sin Side. Men da han ser

den mægtige Henrykkelse lyse over den høje, buklede Pande, da han ser den dybe Andagt om den haarde Mund, saa falder hans Sind langsomt til Ro.

Han er saa ung endnu. Han har endnu ikke fattet det. Engang vil Mysteriet trænge ind ogsaa i hans Sjæl, og han vil finde Fred.

Atter bøjer han Hovedet mod sine Hænder og gemmer sig hen i Bønnen, der lukker sig over ham, som blide Bølger lukker sig over den druknende.

II

Genoprejsningens Værk

Efter Messen og Kommunionen gaar Pater Cecchi med Sonio langs den høje, mørke Mur, som er bygget sammen med Gesù Kirken.

De standser ved en lille Dør ud til det smalle Fortov.

Præsten ringer paa. En gammel Kirketjener med Kalot paa det graa Hoved lukker op og hilser ærbødig.

Han gaar forbi dem ad en snæver Vindeltrappe, der fører op til den hellige Ignatius' Værelse.

En iskold Luft slaar imod dem fra de tykke Stenmure, der gemmer paa Kulden.

Det er, som gik de i en aaben Begravelse.

Saa lukkes Døren op til et lille Værelse,

hvor Luften ligger mulden og indeklemt under et lavt Loft med forsirede Egetræsbjælker.

Sakristanen aabner Skodderne for Vinduet, saa Lyset vælder fuldt ind over Tæppet paa Stengulvet, over Helgenbillederne paa Væggen.

— Her tog Sankt Ignazio imod de audienssøgende! — siger den lille Mand og letter paa Kalotten.

De gaar ind i det næste Værelse. Ogsaa her lukker Sakristanen op for Lyset.

Der er fuldt af hellige Billeder paa Væggene og nedenunder Forklaringer med gyldne Bogstaver. En stor Dragkiste staar ud fra Væggen. Der er bredt et broget Tæppe over den og paa det igen den hvide Dug. Her staar et gyldent Krucifix mellem kunstige Blomster.

Sakristanen peger hen paa et stort Maleri, der forestiller Sankt Ignatius paa Dødssengen med Helgenlysets Straalekrans om Hovedet, der bøjer sig op imod Lyset fra oven.

— Her paa dette Sted gav Sankt Ignazio sin Sjæl til Gud! — siger den lille Mand og letter paa Kalotten.

— Knæl med mig! — hvisker Pateren og drager Sonio med sig ned mod Gulvet.

Længe ligger han stille i Bøn. Da han atter rejser sig, vender han sig mod Sonio; og mens Sakristanen forgæves lytter til det fremmede Sprog, som han ikke forstaar, samler Pater Cecchi i en Sum, alt hvad han vil, at Sonio skal se.

— Jeg har vist Dem Kirken i dens første Styrke, saaledes som den besejrede Hedenskabet og byggede Guds Hus paa Afgudstroens Ruiner.

Jeg har vist Dem den i dens stigende Vælde, da Kejser og Konge maatte tage deres Rige til Len af Guds Stedfortræder paa Jorden.

Jeg har fortalt Dem om den Trængslens Tid, som fulgte efter, da de jordiske Herrer øvede Vold imod Kirken, saa Sankt Peters Efterfølger blev landflygtig i den hellige Stols By, fra selve den evige Stad.

Jeg har lært Dem om de falske Profeter, om de frafaldne Munke, om de gudløse Kættere, som Djævelen, der saa Guds Riges Vælde, oprejste blandt Menneskene.

Det lykkedes vel Arvefjenden at splitte

den gamle Kirke, at oprejse Hedenskabet paa ny i andre Former; men Gud svigtede ikke sine. Efter Frafaldets Tid kom en ny Genfødelse.

Kirkens Aand genopstod i Kunsten.

Michelangelo og Bramante fyldtes af den Helligaand og byggede Herren det mægtigste Hus, som nogen Menneskehaand har rejst.

Jeg viste Dem det, hvorledes Gud gav Mennesket ny Udtryk for Kirkens Lære. Gennem Maleres, Billedhuggeres og Musikkens Værker talte hans Aand til Menneskenes Sanser. Fordi Øret var blevet sløvt for Ordet, talte han til det flygtige Menneskesind gennem Øjet.

Men ogsaa hos selve Kirkens Tjenere oprejste Gud en ny Aand. Han udvalgte sig et Redskab til at føre vildfarne Sjæle tilbage, at sætte en ny Hjørnesten under den gamle Kirke.

Han ophøjede en Munk til at bygge Troen op paa ny indefra i de sløve Sind. Han kaldte Krigeren Ignatius Loyola i et Syn. Han bød ham lægge de jordiske Vaaben og gribe de himmelske. Han gjorde ham til

Munk og befalede ham at lære Kirkens Tjenere paa ny den første og sidste Lære: Lydigheden — den blinde, den ubetingede Lydighed. — Han stiftede Jesu Selskab og oprejste ved det Kirken til ny Vælde.

Men det lykkedes Arvefjenden at lægge Hindringer for det store Genfødelsesværk.

Jesuiterne blev lagt for Had og deres Orden forvist fra Landene. Hjemløse maatte Jesu Selskab flakke om og manglede tilsidst selve den hellige Stols Beskyttelse.

Og se — nu høstes de onde Følger.

Kirken trues fra alle Sider. Alle de Magter, som aabenlyst eller skjult hersker i Landene: Jøder, Kættere, Frimurere, Socialister, Anarkister, alle truer de den hellige almindelige Kirke!

Pater Cecchi bøjer sig mod Sonios Øre, lægger sin Haand paa hans Skulder og hvisker:

— Men vi — vi der endnu bærer den hellige Ignatius' Lære trofast i vort Hjærte — vi, som er spredt over hele Jorden — vi, som lever ukendt for Verden, men kender hinanden paa Øjet og Haanden — vi beder daglig, at Herren vil give os Styrken og Naaden.

Vi har hemmelige Kræfter. Der foregaar Ting imellem os, som de gudløse Magter i Frankrig ikke drømmer om. Der er Kræfter iblandt os, som har Guds Aand over sig, og kun venter paa den Dag og Time, da Herren hvisker til os: Nu er det Tid.

Præsten holder inde. Det glimter bag Sløret i hans sorte Øjne; og Skygger gaar i i Flugt over hans Pande, mens hans klamme, hvide Hænder knuger den brede Hatteskygge.

Sonio vender sig imod ham og spørger:

— Hvorfor siger De mig alt dette?

Pateren svarer ikke, drager ham kun med sig hen til Vinduet, hvorfra de ser ned i en stor Gaard, som ligger klemt inde paa alle Sider mellem høje, mørke Huse.

— Se — alt dette — disse Huse var engang vore. Her boede Generalen for Jesu Hær, i hvis Haand alle Traadene samledes. Nu er kun disse, den hellige Ignatius' Værelser tilbage. Resten er lejet ud til den jordiske Hærs Generaler. Men de Traade, som jordiske Magthavere har spredt, — dem samler vi hemmelig sammen paany — vi, der er tilbage. Nogle af dem slynger sig

skjult helt op om den hellige Stol. Vi rejser Ignatius' Aand fra de døde; og ved den genoprejser vi Kirken paa ny. Vi spørger ikke ængsteligt om Midlet. Thi, som han lærte os det, Maalet helliggør.

Pateren bøjer Hovedet under Byrden. Der ligger som en Skygge af en tung Drøm om hans smalle Læber, mens han stirrer ud under den buklede Pande — ned imod Appelsintræerne i den mørke Gaard.

Sonio griber hans Haand. Aandeløst spørger han paa ny:

— Hvad venter De af mig! — Sig mig det nu!

Præsten stryger sig over Panden, som vaagnede han til Besindelse og møjsommelig kaldte sine Tanker tilbage. Saa vender han sig om mod Sonio, der stirrer i dyb Forventning imod hans.

— Vil De tjene den Sag, vi kæmper for?

Paterens Blik trænger ind i de klare blaa Øjne, som vilde Gløden derinde bag Sløret tænde Sonios Hjærte i Brand.

— Hvilken?

— Genoprejsningens Værk!

Sonio frigør sin Haand; men Blikket kan han ikke slippe.

— Hvad skal jeg gøre? — spørger han sagte, mens en dunkel Angst stiger op om hans Hjærte, lokket frem af de skumle Minder, som hvisker fra Krogene i den mørke Gaard.

— Kun ét skal De love!

— Hvilket?

— Lydighed! — Kirkens højeste Lov skal De følge. Den blinde Lydighed.

— Mod hvad — under hvem?

— Under mig!

Gløden bag Sløret i de sorte Øjne slipper ham ikke. Han bliver saa tung i Hovedet, som kunde han ikke bære det. Han mærker, at Tanken forlader ham; og kun Præstens sorte Øjne staar tilbage i Rummet foran ham.

— Ja! — hvisker han og bøjer Hovedet.

Da rører Præstens tørre Læber ved hans Pande, som de gjorde engang paa Bjerget.

Fortryllelsen er hævet. Atter lever Sonio op. Hans Sind er befriet; og hans Tanker tager Flugt paa ny.

— Sig mig saa, hvad jeg skal gøre? — spørger han og smiler som et Barn, der venter, at det snart skal begynde.

Ogsaa Præsten er befriet. Han tager Sonios Arm og fører ham tilbage gennem de lavloftede Stuer, hvor Billederne af de hellige Mænd har været Vidne til deres Samtale.

— De maa ikke spørge! — siger han endelig. Men da han læser Skuffelsen i de klare Øjne, standser han atter og hvisker ham i Øret, mens Sakristanen staar ved Døren til Vindeltrappen, ængstelig for sin Drikkeskilling, og venter med Kalotten i Haanden:

— De er et Redskab, som vil blive brugt. Naar Tiden er inde, vil De blive kaldt. Der kræves ingen Klostertugt eller Klosterløfte af Dem. Se Dem om i den evige Stad. Bland Dem frit mellem Verdens Folk. Kun ét maa De passe. Lad aldrig nogen Dag gaa til Ende, uden at De har holdt Deres Andagt til den hellige Ignatius og bedt om Styrke til at være tro imod Løftet. Saa vil Gud sørge for Resten.

III

Lacus Curtii

Pater Cecchi har engang lovet Sonio at føre ham rundt paa Forum og forklare ham det hele.

En Foraarsmorgen, da Sonio kommer som sædvanlig til hans Dør for at nyde sin daglige Undervisning i Italiens Sprog og Historie, lukker Pateren Bogen i.

— Om et Par Dage rejser jeg tilbage til Frankrig i vor hellige Kirkes Tjeneste. Hvor længe jeg bliver borte, ved jeg ikke nu.

Pateren stryger sig over den buklede Pande med sin magre, hvide Haand, der ser ud, som havde den baaret Lænker. Saa fæster han sine sorte Øjne paa de klare blaa og hvisker:

— Vi nærmer os Maalet. Snart er Tiden inde til Genoprejsningens Værk.

Sonio tør ikke spørge, skønt hans Sind er fuldt af Forventning.

Saa mindes han Præstens Løfte og kan ikke skjule sin Skuffelse.

— De fik ikke vist mig Forum, som De lovede.

— Kom! — siger Pateren og rejser sig — lad os gaa derhen med det samme.

De vandrer paa den store Kirkegaard, hvor Solen bager paa de hvide Sten.

Oppe fra et aabent Vindu paa den tarpejiske Klippe lyder en Violins sjælfulde Klage ud i den stille Luft.

Pateren peger paa de brudte Søjlerækker og fortæller om Basilika Julia, hvor Folket samlede sig og nød Skyggen under det store Tag.

Og alt som Præsten fortæller, og Violinens Toner bæver mod Sonios Øre, rejser det faldne sig for hans Øjne.

Søjlerne bygger sig op paa ny. Taget rejser sig over deres Hoveder. Han ser Romerne vandre mellem de hvide Statuer. De taler og fægter med Armene, mens Kappen strammer over Brystet.

Nogle spiller med Kugler; andre kaster flade Sten mod en Søjlefod.

Fra Torvet for Marmortrinene lyder Sælgernes Raab op imod de spillende.

Unge Romerinder med Blomster i det mørke Haar kommer leende ned over Trinene og standser.

De køber Appelsiner og tinger om Prisen.

Pateren peger paa det Sted, hvor Talertribunen aabned sig mod Torvet.

Sonio ser de høje, togaklædte Skikkelser bevæge sig langs Rampen, som er prydet med Jærn-Stævnen fra røvede Skibe.

Den gyldne Milepæl blinker i Solen for hans Øjne, — den som er Rigets Midtpunkt, hvorfra alle Vejes Længder regnes ud.

De gaar ned over Marmortrinene og derpaa ad Via sacra — den hellige Vej, som er brolagt med store, flade Sten.

De kommer hen til den sorte Firkant, som dækker Romulus Grav, Roms største Helligdom.

Nu tier Violinen. Sonio vaagner som af en Drøm. Gravene er atter kolde og tavse. Og Pater Cecchis Ord lyder i hans Øre med deres vante Klang.

De bøjer sig ned og kigger ind under Firkanten. Pateren viser ham Stenurnerne og de Fundamenter, hvor to Løver holdt Vagt for Helligdommen.

Saa vandrer de ad den gamle Vej, hvor Triumftoget engang skred frem mod Septimius Severus Buen.

Der kommer et Selskab af Herrer og Damer op imod dem fra Forums sydlige Side.

Pateren standser et Øjeblik.

Han kender den gamle fine Herre med det smalle Ansigt og den unge Dame ved hans Side. Men han siger intet og fortsætter sin Vej, indtil de naar et aabent Sted mellem Stenene, hvor der staar Vand dybt nede.

— Det er Lacus Curtii! — siger Præsten; og mens Selskabet nærmer sig op imod det samme Sted, fortæller han Sonio det gamle Sagn om Spalten paa Roms Torv og Ofret, der bragtes for at lukke den.

Pateren vender Ryggen til dem, som kommer talende og leende op imod dem.

Han griber Sonios Haand og fæster sine sorte Øjne mod de klare blaa.

Da lyder atter svagt og fjærnt den ensomme Violin. Og mens Rummet vider sig

ud for Sonios Øjne, bliver Gravene atter levende.

Søjlerne rejser sig, og Statuerne blinker med deres Guld i Solen.

Romerne vandrer op og ned over Torvet, taler og ler, mens Gadesælgerne skriger deres Varer ud.

Præsten vaager over Forvandlingen i de klare Øjne. Og da Selskabet er kommet helt nær, hvisker han til Sonio, medens han holder hans Haand fast i sin:

— Fortæl, hvad De ser!

— Der er én, som raaber højt og kalder og vinker med Armene i Luften.

Alle løber de til. Se, hvor de skynder sig ned ad Trinene og styrer hen mod den raabende.

Baade Mænd og Kvinder kommer løbende; Drengene, som spiller der henne, lader Stenene ligge og kommer løbende hid.

— Det er Lynet! — raaber den ivrige, som har set Spalten først.

Alle strækker Hals mod Hullet i Jorden.

Det er dybt og sort. Ingen kan se til Bunden.

— Det er Gudernes Vrede! — siger en gammel Mand, som ryster paa Hænderne, mens han samler Kappen om sin magre Krop.

Der er Trængsel. De, som er kommen sidst, presser paa for at se. Men de forreste holder igen.

— Se, hvor Lynet har spaltet Stenene! Se, hvor Jorden gaber imod os!

— Det er Gudernes Vrede! — siger den gamle Mand igen.

Alle bliver tavse et Øjeblik — og tænker hver paa sin Brøde og paa Byens Brøde.

Der kommer en Vismand, gaaende langsomt over Torvet.

Det er en af Augurerne. Han standser og spørger, hvad der er paa Færde.

De viger alle til Side for den ærværdige Mand. Han gaar helt hen til Kløftens Rand og bøjer sig over Svælget.

— Det er Gudernes Vrede! — klynker den gamle med de rystende Hænder igen.

— Ja, det er Gudernes Vrede! — gentager Vismanden og strækker sin senede Haand ud over Kløften.

En ung Mand tager en Sten op af Jorden, bøjer sig ud over Randen og slynger den ned, mens han med Armen giver Tegn til Tavshed.

Alle bøjer de sig frem for at lytte, mens deres Øjne stirrer ængstelig ned i det gabende Hul.

Endnu ikke!

En af dem har talt til Hundrede, men endnu er Stenen ikke falden.

— Der er ingen Bund! — hvisker den unge Mand forfærdet, retter sig op og viger langsomt tilbage.

— Mærker I de giftige Dampe fra Hades?

— Tys, hører I Skyggernes Klage?

Den gamle Mand hæver de rystende Hænder mod Himlen og beder:

— Jupiter, sig, hvad du kræver!

Auguren slaar til Tavshed med Haanden, vender sig mod de skrækslagne Ansigter og siger:

— Før i Tiden slog Guderne vor Jord med en Spalte fra Syd til Nord. Store Ofre maatte bringes, før den lukkede sig.

Der kommer en Rytter ned over Torvet. Hovslagene lyder højt i den dybe Stilhed.

Han hæver sig i Sadlen og ser frem over Mængdens Hoveder for at fatte, hvad der sker.

Nu spørger han de nærmeste.

— Guderne har ramt os! — raaber de til Svar — de har slaaet en Revne i vor Jord — saa dyb, at den rækker til Hades. Se — se!

Rytteren tvinger Hesten frem, imens Mængden lukker sig om ham.

Hans Ansigt er haardt, som var det hugget i Sten. Hans Læber er lukkede, som klemte de dyb Sorg inde. Hans mørke Øjne stirrer frem af deres Huler, som brændte det i dem af en hemmelig Smærte.

Han hører ikke de truende Ord fra dem, der staar imellem ham og Kløften og trænges af Hesten. Han tvinger den frem med fast Haand. Den hæver Hovedet og fnyser mod de Arme, der løftes truende imod den.

— Stands! — raaber Auguren. — Ænser du ikke Folkets Sorg? — Eller har du maaske Offer at bringe, som kan sone Gudernes Vrede?

— Hvad Offer kræves? — spørger Rytteren og standser sin Hest.

— Det største Gode, Rom ejer, maa styrtes i den Afgrund, som bunder i Skyggernes Rige.

— Hvad er det største Gode, som Rom ejer? — spørger Rytteren og ser ud over Mængden.

Alle tier. Ingen tør nævne de største Ting.

— Det er Guldet paa Kapitol! — siger endelig en Stemme.

Auguren stirrer ind i Rytterens mørke Ansigt med den lukkede Mund; saa løfter han sin Haand tmod ham og siger:

— Hvem er du, som spørger? —

— Marcus Curtius! —

— Nævn du selv — raaber Manden, som trykkes op mod Hestens Bringe — hvad det største Gode er!

— Ja, nævn du det — du som spørger! — raaber de op imod ham.

Rytteren løfter sit mørke Hoved, mens hans Øjne maaler Afstanden til den dybe Kløft, som aabner sig foran ham.

Saa samler han Tømmen fast i sine Hænder.

— Mod og Vaaben er Roms største Gode! — raaber han, saa højt at alle kan høre det.

Han lukker Læberne fast sammen over Ordene og sætter Sporene i Hestens Side.

Den springer højt i Vejret. Mængden viger skrigende til Side. Ogsaa Auguren trænges bort.

Se, Hjælmen blinker i Solen! Hesten stejler og vrinsker under Sporen.

Der slog dens Hove imod Kanten.

Rytter og Hest er forsvundne i Dybet.

Alle stormer til og hælder sig ud over Randen.

Intet er at se uden det gabende Mørke, intet at høre uden Skyggernes Suk.

Hades har taget Ofret.

Nu raaber de og slaar med Armene mod Luften.

De, som stod nærmest, falder hverandre i Armene, og udgyder Taarer over Heltedaaden.

— Rom er frelst!

Pateren slipper Sonios Haand.

Taagen glider fra hans Øjne.

Mens Sveden springer frem paa hans Pande, bliver alting dødt og stille, og Solen skinner paa ny over den store Kirkegaards hvide Stene.

— Bravo! — raabes der.

Sonio ser sig om. En gammel Herre, med hvide Bakkenbarter i et langt Ansigt, klapper i de behandskede Hænder.

Saa mærker han en Duft som af tusende vidunderlige Blomster. Og ved den gamle Herres Side ser han den unge, slanke Dame med den brusende Kjole, som han saa i Sankt Peter.

Der er flere Herrer og Damer, som trænges omkring ham og hilser.

— Det er jo en Improvisator af det reneste Vand, som Pateren fører med Dem! — siger den franske Gesandt. — Vær saa god at forestille den unge Mand for os.

Pater Cecchi hilser overrasket, som om han først nu opdagede det fornemme Selskab.

Saa nævner han Sonios Navn for de fremmede.

De tager ham alle i Haanden, ogsaa den slanke Dame. Den gamle Greve kniber Monoclen ind for Øjet, smiler venligt til ham og siger:

— Vor unge Landsmand maa ved Lejlighed glæde os med sit Besøg.

De følges alle ad over Forum.

Mens Pateren taler med Gesandten om sin forestaaende Rejse, gaar Sonio et Øjeblik ved Komtessens venstre Haand.

Hun ser fra Siden op paa hans klare, blaa Øjne og spørger:

— Er det ikke en vanskelig Kunst? —

Sonio indsuger Duften af de tusende Blomster.

— Hvilken Kunst? — spørger han.

— Improvisatorens!

— Nej! — svarer Sonio og bøjer Hovedet — jeg véd ikke selv, hvad jeg har sagt.

Hun ser hastigt til ham med sine store Øjnes bløde Blik. Saa trækker den korte Overlæbe sig sammen i Skyggen af et Smil.

Hun siger intet mere, og Sonio forstaar, at hun tror ham ikke.

IV

Den blinde Lydighed

3. November.

Lydigheden — den blinde Lydighed? — Er det den, der giver mig Fred? —

Er det den, der bærer mig, naar jeg lukker Øjnene mod mine Hænder og venter paa, at Underet skal ske — at Ofret skal fuldbyrdes ogsaa i mit Hjærte?

Hvad er jeg? — Hvor kommer jeg fra? — Hvor gaar jeg hen? —

Hvad er det, som sker med mig —, dette mig, jeg ikke kender, — naar Klokken ringer saa tyst — naar Røgelseduften bølger mod min Pande, naar den høje Kuppel dirrer over mit Hoved, og mit Sind aabner sig og fyldes af det, jeg ikke kender — det, som svæver ned over mit Hoved fra Altret, mens Præstens Haand fuldbyrder Ofret paa ny? —

Stærk og lykkelig hviler jeg deri, mens mit Sind intet mere begærer.

Er det Evigheden, der fylder Øjeblikket ud?

„Det er jo kun et Øjeblik!“ — sagde Wekki Sidd altid.

Ja, det er den blinde Lydighed. Det er Troen paa, at jeg — det, som er mig — intet forstaar og intet kan forstaa — det er den, som gør, at Skammen ikke længer faar mig til at rødme, at mit Hjærte ikke længer fyldes af Vrede over den skammelige Menneskehandling mod den ene uskyldige og retfærdige.

Og dog —

4. November.

Hver Morgen hører jeg Messen i en ny Kirke. De er talrige som Fontænerne her i Byen.

Overalt, hvor der er en Sprække, rinder der Vand. Det er klart og friskt og køligt.

Der sad en gammel Tigger og lod det rinde fra Munden af en Marmorløve ned over sin brune, magre, saarede Fod. Huden var slidt af paa Hælen. Han havde viklet de mange Klude løse, som er bundet om med

Snore. Det er deres Strømper. Jeg saa paa hans bævende Mund, hvor det gjorde ondt, da det kolde Vand skyllede ned over den hudløse Hæl.

— Madonna mia! — Bambino sanctissimo! — hvisker han uafbrudt.

Der er mange, som lider Nød, men deres Ansigter er ikke blege som i Paris. Der er en Sol her, som skinner paa dem alle.

8. November.

Jeg var i Dag i Sankt Peter.

Da jeg rejste mig fra Skranken om Apostlens hellige Grav, hvor jeg havde knælet under Kuppelhimlen, stod der en høj Dame bag ved mig.

Jeg kendte hende straks paa Øjnene. Det var Komtessen. Jeg hilste, og hun hilste igen.

— De har holdt Andagt? — spurgte hun.

Hvorfor smiler hun altid, naar hun taler om hellige Ting?

Vi fulgtes ad; og hun saa ofte paa mig fra Siden, som om hun undrede sig og ikke rigtig vilde tro mig.

Der laa en Række gamle, fattige Folk fra

Kampagnen paa Knæ foran Peters Statue. Konerne havde Tørklæde over Hovedet. Deres Øjne var saa blanke og klare midt i al Fattigdommen. Da de havde knælet, rejste de sig op og kyssede Sankt Peters blankslidte Taa og hvilede deres Pande paa den, og Mændene maatte hjælpe flere af de gamle op, — de, som var for smaa.

— Nu gaar de bort med Fred i Sindet! — sagde Komtessen — kan De se, hvor deres Øjne allerede straaler? — De véd ikke, at deres Sankt Peter engang var en hedensk Gudestatue — en Jupiter.

Hun lo igen og viste sine smukke, lige Tænder.

— Hvor ved De det fra? — spurgte jeg.

Saa talte vi om, hvad jeg havde set af Rom. Hun spilede Øjnene op, da hun hørte, at jeg ikke kendte andet end Kirkerne.

Saa smilede hun igen med sit lille, spydige Smil.

Hun forklarede mig mange Ting i Kirken.

Og da vi skiltes paa Peterspladsen spurgte hun, hvor jeg boede.

Da jeg nævnede Ripetta'en, sagde hun, at det var ikke noget sundt Sted. Men jeg saa

stærk ud. Naar jeg kun passede ikke at sidde ude ved Solnedgang.

Hun bad mig besøge sig. Hun vilde laane mig nogle Bøger over Rom.

Hun har en smuk Gang og et Hoved, fint og ædelt som en Hests Hoved, jeg saa idag paa Corso'en.

13. November.

Idag mødte jeg Komtessen paa Pladsen foran S. Gesù. Det blæste stærkt paa Corso'en.

Hun maatte vende sig mod Blæsten og holde paa sin Hat.

— Det blæser altid paa denne Plads! — sagde hun og smilede.

Skal jeg fortælle Dem hvorfor?

Djævlen og Nordenvinden var en Dag ude at spasere igennem Rom. Da de kom her til Pladsen, sagde Djævlen: „Jeg har noget at hesørge inde i San Gesù. Vent herudenfor, til jeg er færdig. Men endnu den Dag i Dag venter Vinden her paa Pladsen. — Saaledes fortæller Romerne.

Hun smilede til mig fra Siden.

Men jeg smilede ikke.

— Hvorfor fortæller De mig det? — spurgte jeg og saa hende ind i Øjnene.

— Fordi De længes alt for meget efter Pater Cecchi! — sagde hun og lo med sine mørke, bløde Øjne.

Jeg forstaar hende ikke.

30. November.

Det er koldt. Tramontana'en blæser herover fra de blaa Bjærge bag ved Floden med deres hvide Snedække.

Jeg stod i mit Værelse og saa mod Solen, som gik ned bag Janiculum.

Moder var hos mig.

Jeg saa hendes store, gode Øjne over mig. Hun kyssede mig paa Panden, som hun plejede, da jeg var lille.

Komtessen forstaar ikke, at jeg er vandret bort fra dig og fra min Fader. Hun synes, det er ondt, at jeg ikke er vendt tilbage.

Jeg sagde hende, at du bestandig var hos mig. Hun troede mig ikke.

Hun tror aldrig, hvad jeg siger.

Jeg sagde hende, at jeg maatte. Jeg kunde ikke andet. Det var noget, som var stærkere end baade du og jeg.

Hun spurgte, hvad det var. Hun spurgte ganske sagte. Og denne Gang smilede hun ikke.

Men da jeg sagde, at jeg vidste det ikke selv — det var noget som en Drøm, der tvang mig, — saa blev hun vred.

— Deres Moder græder for Dem! — sagde hun.

— Nej — hun ved, jeg kommer, naar jeg kan og skal!

Saa saa hun mig fast og tæt ind i Øjnene med sine mørke, klare Øjne og spurgte, om jeg var ærlig mod mig selv.

Hvad mente hun?

Moder, jeg er saa ensom, saa fremmed for dem alle. Pateren, som er den eneste, der kender mig, og som ved, hvad Vej jeg skal gaa, skønt han ikke siger det, — han er borte nu.

Jeg har kun Bønnen og Messen tilbage. I den hviler og lever jeg. Og Freden kommer til mit Hjærte. Nu da jeg har lært den blinde Lydighed — nu da jeg intet forstaar — nu kan jeg hvile.

Og dog —

Jeg gaar omkring i Gaderne mellem de

høje Huse. Jeg gaar og venter. Men sommetider, naar jeg ser paa Menneskenes Færd — ser, hvor de lider, og lytter til Nøden bag deres støjende Sang og ser den tomme, døde Træthed bag de riges Smil — de lider mere end de fattige —, naar de kører forbi mig i en lang Række ad Corso'en ud for at høre Musik paa Monte Pincio, — saa ønsker jeg, at jeg atter var hos dig og kunde græde alt det ud, som sidder og trykker mig her dybest inde.

— Det er jo kun et Øjeblik! — sagde Wekki Sidd altid.

Og Filosoffen og Jean den Eneste —

Ja, jeg kommer, naar jeg kan og skal.

— Vær velsignet, du min Moder! — kunde du blot sige mig hvorledes.

V

Komtesse Claire

2. December.

Idag var jeg hos Komtesse Claire. Hun bor i Palazzo Farnese, hvor Gesandtskabet er.

Udenfor paa Pladsen staar to store Fontæner. De er antikke og stod i gamle Dage i Caracallas Thermer.

To store Badekar af Granit er det. Vandet siver ud over Randen, som om der endnu laa Mennesker og plaskede i dem.

En stor Portier i en lang, blaa Frakke viste mig Vejen.

En Tjener tog imod mig og bad om mit Kort.

Jeg nævnede mit Navn. Han saa paa mig, paa min Hat, mit Tøj og mine Støvler — fra oven nedad. Han gjorde det hemmeligt, men jeg saa det godt og kom til at le. Saa blev han rød og bukkede dybt, da han lukkede Døren op for mig.

Hun er smukkere endnu end i Overtøjet.

Hun har fine Kniplinger over Hals og Skuldre. Hun kom mig hastig i Møde og tog mine Hænder, som om vi længe havde været Venner.

Aa, hun har en Salon ud til Haven — Solen smiler ind ad det store Vindu over de grønne Silkebilleder i de gamle lave Lænestole.

Men jeg fik ikke set mig rigtig omkring, fordi hendes Øjne var saa gode og milde, at jeg hele Tiden saa op paa dem.

Hun viste mig sine Sangfugle. I et Bur helt op til Loftet foroven, aaben for Sol og Luft, hoppede de rundt; og de kendte hende alle og kom flyvende imod hende, saasnart de saa Lyset over hendes Ansigt og hørte hendes Stemme.

Vi talte om Bøger.

— De maa læse noget! — sagde hun.

Jeg nævnede Pater Cecchi.

— Der er meget andet til i Rom og i Verden, end han kan lære Dem! — sagde hun og smilede igen med sit underfundige Smil.

— Men han siger, at jeg behøver ikke at vide mere, end han kan lære mig!

— Gaar De da aldrig omkring i Byen? — Ser De da ikke andet end Kirkerne — De — en Improvisator af Guds Naade? — *Vil* De ikke selv?

Jeg tænkte paa Pateren og paa den blinde Lydighed; men i det samme saa jeg dig og Filosoffen, og jeg saa den lykkelige By ved Havet. Og for første Gang i lang Tid faldt den gamle Uro over mig paa ny. Jeg fik saa ondt om Hjærtet. Det blev saa mægtigt i mit Indre. Det sang, det kaldte —

Jeg svarede ikke, men hun saa det paa mig.

— Tænkte jeg det ikke nok! — sagde hun.

Saa viste hun mig Billeder fra det gamle Rom, Billeder af de store Malerier, som jeg kendte fra Louvre.

Jeg glemte hende helt. Men hun kaldte mig tilbage. Og vi kørte sammen til Pantheon.

Store, svære Søjler for Indgangen. I tre Rækker bag hinanden staar de der og holder Vagt.

Og indenfor den høje Broncedør — Lyset falder ned fra Loftet.

Kuppelhimlen er brudt af og aaben, saa at Sindet kan løfte sig frit mod det evige Blaa.

Jeg knælede og gjorde Korsets Tegn.

Hun smilede og sagde:

— Der i Nischen, hvor nu Madonnas Billede hænger, stod fordum en romersk Gud.

— Ja — sagde jeg — saaledes har Kirken sejret og rejst den evige Sandhed et Tempel paa Afgudstroens Ruiner.

— Maaske. Men Hedenskabet genopstod i Kirken. Her, hvor de i gamle Dage ofrede til Mars og Venus, ofres der endnu. Men medens de gamle kun ofrede til deres Guder, saa ofrer vi den Dag i Dag selve Guds Søn.

Ja — det er sandt. Men vi forstaar det ikke; det er Underet, som vi blindt skal tro.

Saa blev hun ivrig og bøjede sig imod mig.

— Af den eneste retfærdiges ydmyge Lære — han, hvis Blod de ofrede — byggede kloge Mennesker en Kirke. De gjorde den ydmyge, fattige Flok, som levede i Haabet om hans Genkomst, til et mægtigt Samfund, der fortrængte Hedenskabet, dræbte dens Gudetro og arvede dens Templer. Hvad

har de bragt af Nyt? — Selv da de byggede deres Kirker, laante de Formen fra Hedningerne. Basilikaen er jo den gamle, romerske Bygning, som den staar endnu paa Forum.

Ja, selve de gamle Gudestøtter gav de en Glorie om Hovedet og kaldte dem med deres egne Helgennavne. — Kender De den hellige Trappe ved Lateranet — den, som Sankt Helena siges at have bragt til Rom fra Jerusalem? — Har De set de blindt troende krybe op paa Knæ mod Helligdommen?

— Jeg har gjort det selv!

— Og De tror, at vor Kirke har skabt denne Fromhed? — Ogsaa dette er kun Laan. Ogsaa her er det Hedenskabet, som har sejret og nu spøger i den Kirke, der arvede dets Templer og tilintetgjorde dets Kunstværker.

Saaledes som det sker den Dag i Dag ved den hellige Trappe, saaledes krøb selve Cæsar engang paa sine Knæ op til Jupiters Helligdom.

— Og De selv? — spurgte jeg.

— Tro er Tro. Det er Hjærtets Trang til at takke og bede, som det kommer an paa.

Den Evige er kun én til alle Tider, men Kirken skifter og giver ham forskelligt Navn.

— Og Kristus, den ene retfærdige?

— Han var et Menneske.

— Han var Guds Søn!

— Er ikke De, — er vi ikke alle Guds Børn?

— Men ofrede han sig ikke for os alle?

— Var han den eneste, som ofredes? — Hvor meget uskyldigt Blod er ikke udgydt baade før og siden? — Ofrede sig ikke Marcus Curtius, som De talte om forleden, til Frelse for sit Folk, for Rom?

— Og tror De, Rom blev frelst for hans Ofre?

Hun tøvede et Øjeblik og saa paa mig fra Siden, før hun svarede.

— Og Kristus uskyldige Død — den største Skændselsdaad, den største Skamplet paa Menneskehedens Ære — har den frelst Menneskenes Sjæl? — Naar man i den Kirke, som bærer hans Navn, endnu den Dag i Dag med fromt og ydmygt Velbehag daglig gentager Ofret som en fortjenstfuld og naadebringende Handling?

Havde Korsdøden frelst Menneskenes Sjæl,

da vilde vi søge at udslette det frygtelige Minde — da vilde vi kappes om at sone den blodige Handling, i vore Gærninger og i vort offentlige Liv. Da vilde vi intet dømme og intet straffe, af Frygt for at — — —

Ja — ja — jeg magter det ikke. Hun har sagt det. Hun har kaldt Skammen og Vreden frem i mig paa ny.

VI

Kirke og Samfund

11. December.

Komtessen siger mange mærkelige Ting. Ofte kan jeg se af hendes Øjnes Glans, at hun har Ret. Men til andre Tider røber hendes underfundige Smil, at hun ikke mener, hvad hun siger. Maaske vil hun kun høre mit Svar.

Idag var vi i Kolosseum.

Hun fortalte mig dets Historie. Hun viste mig dets Pragt.

Jeg saa det hele.

Jeg saa Folkene komme vandrende op ad Marmortrapperne. Jeg hørte dem skændes og le og trænges og puffes.

Jeg saa Kejseren med alle Kvinderne af sit Hus brede sig paa Hynderne bag det gennemsigtige Gitter. Jeg saa Senatorerne komme langsomt og værdigt til deres Æres-

pladser, saa dem hilse Kejseren. Jeg saa Vestalinderne med de lange Slør. Jeg saa oven over dem Ridderne. Og over dem igen Borgerne, tykke og snakkesalige, klædte i deres hvide Toga.

Bag dem igen rejste sig en høj Mur, men oppe over den blev Rækken stejlere. Herfra lød Skrig og Raab. Der sad Hoben, de mange — de, som alle Tider kommer i Vejret. Men øverst, paa Galleriet, i den svimlende Højde, halede Matroserne de mægtige Sejldug ud over Tilskuerne, for at værne mod den brændende Sol.

Jeg saa Netkasterne med Trefork og Dolk, forfulgte af Sekutorerne med deres Sværd. Jeg saa Gladiatorerne med deres Hjælme. Og Barbarerne fra fjærne Lande saa jeg kæmpe med deres Hjemlands Skjolde og Spyd.

Jeg hørte de fortvivlede Skrig om Naade fra de Slaver, hvem deres Herrer havde solgt til Legene. Jeg saa dem fægte i Rædsel med Armene mod Luften; jeg saa deres brune Øjne træde frem fra deres Huler, mens Sveden randt af deres Kinder, naar de hørte Løvernes fjærne Knurren og saa

de gule Dyr komme, tirrede og syge af Sult, frem fra de mørke Gab under Stenmuren.

Jeg saa de Kristne, dømte til Løverne for deres Tro, komme to og to med bundne Arme. Nogle af dem gik med bøjet Hoved og kunde ikke slæbe Foden efter sig. Men andre gik med faste Skridt, med Panden hævet imod Kejserens Plads og med Øjnene fulde af Lys.

Jeg hørte deres Lovsang tone imod Murene, hørte dem overdøve Haanordene, som slyngedes imod dem fra de mørke Rækker.

Jeg saa dem samle sig i Klynge mod de graadige Dyr, der kom luskende imod dem langs Murene, standsede og brølede og vejrede, med de voldsomme Næseflige mod Duften, den levende Menneskeaande.

Jeg saa dem knæle i Bøn med de bundne Hænder oprakt mod Himlen. Jeg saa Løverne standse og studse — ganske nær.

Se, de bøjer sig sammen som Katte med Hovedet lavt mod Sandet og med de gule Øjne vogtende paa hver en Bevægelse, mens de søger sig det bedste Maal for deres Spring — en nøgen Kvindehals, fremstrakt i Bøn —

et blottet Ben, hvor Aarene staar frem i den højeste Spænding.

— Kom, lad os gaa! — bad jeg.

Jeg holdt det ikke længer ud.

Jeg mindedes Komtessens Ord fra forleden og blev vred over dem.

— Alt dette Blod — denne uhyre Smærte — det skulde ikke have noget evigt Maal? —

Hun saa paa mig.

— Og De tror, det skete med den Eviges Vilje? — Til Frelse for hvem? — for Dem og mig? — Oprører den Tanke Dem ikke? —

Hendes bløde Øjne blev mørke; og hun rejste Hovedet stolt i Vrede.

— Jo, den oprører mig! — sagde jeg — men hvor kan De da sige, som forleden, at Kirken, der sejrede over dette Hedningesamfund og skabte Mildhed i Stedet for Grusomhed, at denne Kirke kun afløste den gamle Gudetro og gav nye Navne til gamle Skikke?

— Har De hørt om Giordano Brunos Skæbne? — Har De læst om Kætterbaalene? — Har Pateren fortalt Dem, om de snilde Vaaben og de sindrige Maskiner, hvormed

det Samfund, som laante Jesu Navn, og af hvilket han er et fremragende Medlem — hvormed disse fromme Kirkens Tjenere indprentede den rette Tro og straffede den vrange? — Mener De, at alt dette Blod var skyldigt for Dommen? — Mener De ogsaa, at al denne uhyre Smærte havde et evigt Maal? —

Hendes Kinder blev røde, og hun havde Glans i sine mørke Øjne. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde svare.

Det gør saa ondt at tænke paa. Og dog maa man vide det — hver en Uret — til det sidste.

— Sig mig, hvad De tror! — bad jeg hende. Fortæl mig, hvad De ved!

— Hvad jeg ved? — sagde hun og smilede igen.

— Jeg ved kun det, at hver Gang Mennesker har dannet Samfund, hver Gang de er løbet sammen i en Flok, er de blevne som Dyr, og har udgydt Blod. Hvad en enkelt af dem aldrig vilde gøre, det har han gjort med fast og højtidelig Mine i Samfundets Navn, naar han stod sammen med de andre.

Jeg ved ikke, hvad det er, som rører sig i Menneskers Sind, saasnart de føler sig i Flok. De ser paa hverandre og fornægter deres menneskelige Natur. Det er som en Djævlebesættelse, der kommer over dem. Med alvorsfulde Miner danner de Love, som de højtideligt besværger. De gransker ud, at saadan og saadan skal det være — saadan og saadan skal man tro — og saadan og saadan skal man leve. De spørger ikke om mig og dig, — ikke om, hvordan det ser ud i mig eller dig; men de finder ud, hvordan det burde være, hvis Mennesker var ens som Maskiner, viljeløse og driftløse som Planter, taalmodige som Sten. For disse Væsner, som ikke findes noget Steds uden i deres egen Fantasi, sætter de Love. Og naar et af de levende Mennesker bryder sig derimod, saa straffes de — man udgyder deres Blod. Saaledes har Ægypterne gjort, Babylonierne, — saaledes gjorde Jøderne i god Tro mod det ene retfærdige Menneske, — saadan gjorde Romerne mod de første Kristne. — Og saaledes gjorde den hellige almindelige Kirke mod dem, hvis Brøde var den, at de havde deres eget Sind, deres egen Tanke.

Og i vore Dage — med hvad Ret dømmer man for saa mange saakaldte Forbrydelser? — i hvis Navn spørger jeg? — ikke i dette og hint Menneskes Navn, — men i Samfundets, medens det før var Gud, man gav Skylden og Ansvaret.

Nej — det er ikke Religionens Brøde. Det er ikke Menneskehjærtets Tro, der har skabt Blodsstraffe og fuldbyrdet dem. Det er Kirken — Kirken som Samfund — fordi den er et Samfund — et Menneskepaahit; — thi alle Samfund danner Love til Forstenelse af Menneskehjærtet, som kun har sin egen levende Lov. Alle Samfund er grusomme; og selv om de bedste af dem kan man kun sige dette, at de i god Tro hugger Fortiden ind paa Marmortavler, hvormed de stener Fremtiden. Og al denne Samfundsfærd, som dræber saa meget af det bedste i de stakkels Menneskehjærter, der sættes til at dømme, saavel som i deres, der bliver de dømte, at man snarest skulde tro, det var Djævelen, der øvede det hemmelige Værk, — den øver man Gud til Velbehag og giver den Navn af Øvrighed, indstiftet af den Evige.

Tror De nu, han smiler derved eller græder derover — den Evige, som sidder bag det hele? — Er det Smil eller Taarer, som lyser i det evige Ansigt? — Det gad jeg nok vide. Det synes jeg, er det vigtigste af alle Spørgsmaal, vi stakkels Mennesker kan stille os selv.

VII

Den lykkeligste

5. April.

Det er Foraar.

I Villa Borgheses Have glimrer det i Græsset under Pinjerne af hvide og gule Stjærneblomster.

Morgenvinden, som kommer ned fra Bjergene, er ikke længer kold og ond. Og Bjergene selv er klare, blaa og skyfri.

Jeg er træt af Festerne i Rom; træt af at se paa de skinnende Liberier, paa de blanke Heste med de kortstudsede Haler, paa de gule og røde hvæsende Automobiler med deres osende Røghale.

Komtessen har været god imod mig. Hun har lokket mig ud af min Hule i Ripetta'en, som hun kalder mit sollyse Værelse, hvorfra jeg kan se Tiberen og Peterskirken og Engelsborg, Monte Marios høje Pinje og Bakkerne bag Ponte Molle.

Hun har laant mig Bøger.

Nogle af dem var gode og lærte mig meget. Andre var ligegyldige; jeg ved ikke, hvorfor de blev skrevne.

Hun siger, at jeg intet har lært undtagen Sprog; det lærte jeg ved det lykkelige Hav. Og for at jeg ikke skal glemme det lidet, jeg kan, saa taler hun nu Engelsk med mig; og hun er forbavset over, saa hurtigt jeg kan lære det. Selv har hun talt det fra Barn; hendes Moder var Englænderinde.

Jeg har set det gamle og det ny Rom. Kun Kunsten — Renæssancens Kunst — mangler jeg endnu. Den er Kransen paa Bygningen — Tinden af den evige Stad — siger Komtessen.

Og Pater Cecchi er endnu i Frankrig.

Jeg fik Brev fra ham forleden. Han skrev om Maalet — forblommet som altid.

Hvad vil han sige, naar han kommer hjem og ser, at med den blinde Lydighed er det forbi? —

9. April.

Lykken er ikke i noget af alt dette. Og er Lykken ikke alt?

Lykken er i det evige Øjeblik, hvor Livet fyldes ud til sin Grænse. Det Øjeblik, hvor det ikke længer kalder i mit Hjærte. Hvor der ingen Uro er tilbage i mit Sind, fordi alt, hvad der er i mig, finder Svar i Naturen.

Hvad gør det, om jeg ikke forstaar de dunkle Ord. Jeg ved, at de er der. Og jeg er tryg ved Tanken om den evige Bund.

Thi alt, hvad der er i mig, har Ret, fordi det *er* i mig.

En ubetinget Ret, som ingen Kirke, ingen Samfundslov kan binde.

11. April.

Jeg gik ud idag for at nyde min Lykke.

Jeg gik ud gennem Porta del Popolo ad den fattige Gade, hvor Solen over Murene er den eneste Rigdom.

De kom kørende i lange Rækker fra Kampagnen med deres Vinankre.

Kusken laa tilbagelænet under sin Sejldugskalesche med den korte Pibe mellem Tænderne.

Han følte ikke, at hans blaa Bukser var pjaltede; han tænkte ikke paa, at han havde

en lang Dag for sig, og at han mod Aften atter skulde hjem gennem den mørke, ensomme Kampagne.

Han sad som en Konge i Solen. Under sig havde han en Halmpude over det haarde Anker. Han havde Rygstød mod et andet, som laa højere oppe. Han lod Morgensolen bage paa sin fattige Trøje og tænkte ikke paa nogen Ting. Der var ingen Fortid bag ham og ingen Fremtid foran. Der var kun Nuet — det evige Nu — og det var lykkeligt.

Jeg drejede af tilhøjre ved Fontænen.

Her var fuldt af Folk.

Unge Kvinder stod og skyllede deres Salat i den store Kumme, med Tørklædet hængende ned om Nakken for at beskytte den mod Solen.

En gammel Mand havde vasket sit røde Halsklæde i Fontænen og bredte det nu ud paa Stenen for at tørre det i Solen.

Oppe paa den fremspringende Gesims laa halvvoksne Drenge med Hatten over Øjnene og Benene dinglende ned over Kummen.

Og i Gruset under Fontænen, hvor Vandet sivede ned fra Kanten af Bassinet, legede dejlig snavsede Børn med Smaasten i Væden.

De byggede Kanaler, lavede Vandfald og var lykkelige.

Og Konerne sang til deres Arbejde; og Børnene pludrede og lo; og Drengene gabede og hujede til hver Kending, som kom forbi. Og de smaa Æsler foran Grøntsælgernes og Appelsinmændenes Vogne slog med de lange Ører og skrød lystigt ud over Gaden, mens de blinkede med de stædige Øjne.

Alle var de lykkelige, og altsammen var det Solens Værk.

Men den lykkeligste saa jeg siden, da jeg var kommen forbi Villa di Papa Guilios hvide Mure, som ligger stille og tilbage mod den snævre Dal — da jeg var kommen gennem arco oscuro, den lille, mørke Hulvej, hvor der er bygget Kapel bag Gitter og Slaa ind i Klippevæggen.

Da sad han der straks paa den anden Side ved en Grusbunke med Ryggen op mod Skrænten.

Han sad og lod Solen bage paa sit nøgne Bryst, der brunt og snavset kom til Syne under Pjalterne.

Han sad og sang over, at Vinteren nu

endelig var gaaet, at Varmen havde sejret paa ny, og imedens pillede han Lusene af sit nøgne Bryst. Han holdt dem op mod Lyset og talte strængt og formanende til dem, fordi de havde bidt ham.

Da han saa mig, hilste han med mange muntre Ord, hvoraf jeg kun forstod lidt. Han bad om en Soldo, hørte jeg, og jeg gav ham fire.

Længe, længe kunde jeg høre ham synge.

Han nyder Nuet til dets yderste Grænse, trods Nød og Fattigdom. Han er glad for det; han ejer ikke andet.

Vilde man fortælle ham, at Lykken er Flugten fra Nuet i Forsagelse, — at Munken, der nægter sig de simple Fornødenheder, bereder sig en større Lykke hinsides, vilde han gribe til sin Rosenkrans og mumle et andægtigt Ave for saadanne fromme Mænd, men forstaa dem vilde han ikke.

Ikke at han vilde tvivle. Han har jo hørt meget derom allerede hos Præsten i sin Barndom, og der er saa meget mærkeligt til i Verden; men et dybt Instinkt siger ham, at han skal klamre sig til Nuet og tage alt, hvad det byder ham.

Han har én Fjende; det er Smærten. At undgaa den, er hans og alle enfoldige Menneskers Maal.

Smærten er Livets første Fjende. Hvert Nu, som er blottet for Smærte, er et lykkeligt Nu.

VIII

L'amore sacro e l'amore profano

10. September.

Jeg har opdaget et nyt Rige. Jeg lever et nyt Liv. For hver Dag, der gaar, kommer jeg Evigheden nærmere.

Dette havde jeg tilbage.

Pateren talte næppe derom; og Komtessen har gemt det tilsidst.

Det er Kunsten.

Skræmmebillederne fra min Barndom — de store Mænd og Kvinder, som hang og stirrede paa mig fra Væggen i de gyldne Sale, — de, som talte saa stærkt til mig, at jeg ikke kunde sove, — de har aabenbaret mig en ny Verden, hvor der er Fred og Hvile over al Forstand.

De bringer Bud om det, der ligger dybest i Tingene og i Mennesket, men som man ikke ser.

Der er som et evigt Ansigt bag dem. Det

ser alvorligt og spørgende paa mig fra de hvide Marmorskikkelser.

Det søger til Bunds i mig, som spejlede Billedet sig i mig, og min Sjæl sig i Billedet.

15. September.

Jeg saa den knidiske Venus i Vatikanet. Jeg saa Apollon; og jeg har set Amor og Psyche, som i Kærlighedens Leg søger Mund mod Mund.

De bærer Gudenavne, alle disse hvide Statuer; men det er ikke det guddommelige, de forherliger — det er det menneskelige.

Det er, som om de hviskede:

— Se, vi er af Gud, fordi vi er af Menneske.

Det er et Menneskes Haand, som har skabt dem — men Gud var i ham.

Michelangelos Kuppel. Ogsaa den taler nu til mig med Menneskestemme.

Det er det evige, som svæver over mit Hoved — men et Menneskes evige Sjæl.

Det er Guddommen, som hvisker over mit Hoved; men Røsten, der hvisker, er et Menneskes — Michelangelos.

Saa var Gud da i ham og han i Gud, hvem han aabenbarede.

20. September.

Jeg har læst om Marc-Aurel — den vise og gode Kejser, som sidder til Hest paa Kapitol med sine alvorsfulde Øjne og sin blide Mund under Skægget.

Jeg har læst i den Bog, der kaldes hans Tanker. Komtessen laante mig den.

„Hvis Sjælen er evig — siger han — er den mere end Universet. Den er Gud!"

Hvis Marc-Aurel havde været kristen, var han bleven en hellig Mand — sagde Pateren.

Er hans fromme Ord da ikke fromme, fordi han var Hedning? — Er det Kirken, der gør Ordene fromme — eller er det Sjælen bag Ordene?

Maa fromme Ord siges i Kirkens Navn, for at den Evige skal kunne høre dem?

Eller var Gud i ham og han i Gud — skønt han var Hedning?

3. Oktober.

Jeg har set Tizians Amore sacro e profano.

Komtessen siger, at den nøgne Kvinde, der bøjer sig halvt overtalende, halvt be-

brejdende over Sarkofagen mod den fine Verdensdame, der vender Ansigtet bort og dog lytter til —, det er den nøgne Tro, der vender sig mod Kirken og bebrejder den alle dens unyttige Klædebon, gjorte af Menneskehænder, de som drager dens Tanker mod Jorden, mens de skulde stige mod Himlen som den fine Røgelse, der slynger sig ud fra Skaalen i den nøgne Kvindes Haand.

Nej, det er Mennesket, det nøgne Menneske, der taler til Samfundsmennesket. Det hvisker Frigørelsens Ord mod det uvilligt lyttende Øre.

Og Taagerne for den fine Verdensdames Øjne begynder at lette. Hendes Øjne skimter det evige, som er nøgent bag al Menneskeværket.

Hendes Sjæl aner Genfødelsens Morgenrøde. Mens Slottet og Byen til venstre og Kirken til højre ligger bag hende i Skumringens Halvmørke — her ude i det fri, hvor hendes dunkle Tanker har lokket hende mod Aften, lytter hun til de manende Ord, der lyder højtidsfuldt igennem Stilheden.

Det evige Aasyn lyser over hende; hun

mærker dets Aande paa sin Pande, og Strængen, som dirrer fra Stilheden, bringer hendes Hjærte til at banke hurtigere.

Om hun vilde vende sit Ansigt, vilde hendes Øjne møde Synet, Aabenbaringen.

Thi se, det evige har aabenbaret sig i Kød og Blod. Den evige Sjæl har iklædt sig det rene Menneske, det nøgne Menneske, som er dens sanselige Udtryk.

Se, den peger bort fra Byen og Kirken og Samfundet. Den peger ud mod Livets enfoldige Lykke, der stiger som en Røgelse mod Sky.

Og den spørger bebrejdende:

— Hvad har du gjort af det evige, som var i dig?

Thi du er Kød af mit Kød og Sjæl af min Sjæl. Du er i mig og jeg i dig evindelig; og alt det, som du bærer paa din Krop og alt det dernede i Byen og paa Slottet og i Kirken, som dine Sanser er bundne ved og som din Tanke higer imod, er kun døde Ting; giv dem ingen Andel i din Sjæl, ingen Lod i dit Hjærte. Søg ikke Menneskesamfund, men søg din Broder og din Søster og lindre deres Smærte, fordi du er i dem og

de i dig — én evig fælles Sjæl, som er Gud.

Du er evig, fordi du er et Menneske. Din Personlighed er hellig, thi den Evige er i dig. Derfor bevar dig hel og lad ingen Samfundslove lægge Baand paa din evige Sjæl, som ikke kender Tidens Grænse og ikke Rummets.

Gaar ikke allerede nu fjærne Tiders Færden gennem din Tanke, naar du vil det selv? — Flyver ikke allerede nu din Tanke over Land og Sø — hurtigere end Lyset — naar du vil det selv?

Men naar din Sjæl ikke længer ligger i Lænker, vil du favne det alt, — da vil du være med den evige i alle Tider og paa alle Steder, lyse i det evige Aasyn over alle Ting.

4. Oktober.

Kunsten forherliger Livet, men Kirken forherliger Døden.

Kunsten er Bolig for den levende Gud. Kirken er Monumentet over den døde.

5. Oktober.

Jeg lever i Verden. Jeg er Verdens Centrum. Thi jeg er i Gud og Gud er i mig.

7. Oktober.

Hvad har jeg skrevet?

Hvad er der sket med mig?

Ser jeg klart nu?

Har jeg fundet det, jeg søgte fra min Barndom?

Det evige Hav, den vinkende Drøm — staar jeg nu ved dens Kilde?

„Jeg“ — er det Ordet? —

Bjerget, der kaldte mig i det fjærne, — Havet, det uendelige, himmelklare, der lokkede mig til sig, — Underet, jeg søgte i Kirken, i Troen, i den blinde Lydighed — var det den Evige, jeg søgte — den Evige aabenbaret i mig —

Guden „Jeg“?

IX

Før Slaget

Pateren kommer med bøjet Hoved gennem Peterskirkens venstre Kolonnade op til Via della Sagrestia.

Han hører ikke det evigt springende Vand i den store Fontæne. Han ænser ikke den mægtige Plads, som ligger hvid i Sollyset paa hans højre Haand.

Igaar er han kommen tilbage fra sin store Frankrigs Rejse; og hans Hoved er bøjet af de hemmelige Planer, som det rummer.

Hans første Skridt efter Rejsen gælder den store Mand, som samlede Traadene i sin Haand, og uden hvis Vilje ingen Planer kan fuldbyrdes.

Skyerne skifter over hans buklede Pande, og Blikket i hans dybe Øjne er dunkelt af at se ind ad.

I det store firkantede Hus paa den stille

Plads bag Kirken er alle Skodder lukkede mod Solen. Ikke et menneskeligt Væsen er at se i Port eller Gaard.

Pateren er hjemmevant paa Stedet. Han lukker sig ind selv ad den lille Dør tilvenstre for Portierens Rude.

Saa gaar han op ad den mørke, smalle Trappe, hvor en Kustode, som henter Vand ved en Marmorfontæne i Trappehjørnet, hilser ham ærbødigt.

Pater Cecchi knæler for den store Mand, som sidder ved sit Skrivebord og fryser trods Solen bag de lukkede Skodder.

Han bærer et Guldkors over sin lilla Kjole og en Silkekalot paa det lange, smalle, graanende Hoved med de halvtlukkede Laag over den vise Mund, der er fuld af Smærte.

Pateren kysser hans Ring; men Kardinalen rejser ham op og byder ham Plads ved sit Bord.

Saa beretter Pater Cecchi om sin Rejse. Han har besøgt alle Frankrigs Biskopper og kender deres Sindelag. Han har været i Paris og gransket, hvad der forhand-

les i det skjulte af den gudløse Regering, der har skilt Landet fra den gamle Moderkirke, — som har øvet Vold mod Guds Hus og bag de brudte Kirkedøre besudlet de hellige Kar med profan Berøring af deres betalte Listeskrivere.

— Monseigneur! — siger Pateren — Tiden er kommen for Frankrig til at høste Frugten af den onde Udsæd.

Alle Landets Bisper er vundne for den hellige Sag. Kun to vægrede sig; men om dem skaffede jeg mig underhaanden saa mange Vidnesbyrd — af deres Privatliv, af deres Fortid, — alt, hvad der kunde tjene til deres Fald, fandt jeg ud, — og jeg lod dem vide, hvilke Vidnesbyrd jeg havde; da faldt de til Føje og er mere nidkære nu end nogen af de andre.

Den store Mand nikker langsomt, mens hans Øjne stirrer under de halvlukkede Laag paa Paterens buklede Pande, som vilde han af dens Skygger læse, hvor meget mere der er bag, end Ordene lyder.

Saa fatter hans smalle, hvide Haand om Guldkorset paa hans Bryst og han spørger med sin sagte, næsten hviskende Stemme:

— Ved De intet, som kan forebygge disse sidste Midler?

— Jo, Monseigneur, ét ved jeg.

— Og det er?

— Aabenbaringen!

— Aabenbaringen?

Den store Mands Øjne rammer hastig under de halvtlukkede Laag Paterens Blik, som ligger dybt i Skyggen af den buklede Pande.

— Før Ulykken sker, maa det sidste Middel prøves. Jeg tror, at Gud vil aabenbare sin Kirkes Fjender, hvad Skæbne der truer dem og Landet.

— De tror?

— Jeg ved det Monseigneur!

— De ved? — en Aabenbaring —?

— Jeg beder Dem, spørg mig ikke. — De kommer i Aften ved Modtagelsen hos Gesandten, Monseigneur?

— Ja!

— Saa vil De i Aften forstaa, hvad jeg mener.

— Og De tror, at man vil lægge nogen Vægt paa Aabenbaringen?

— Hvis ikke — da vil Aabenbaringen

blive skæbnesvanger; thi da vil dens Ord blive spredt over Frankrig; jeg skal sørge for Udbredelsen. Og de mange vil forstaa, at Gud har aabenbaret sig som i de gamle Tider, — at han sendte sin Advarsel, men de vilde ikke høre den. Da vil Aabenbaringen blive Tegnet, som de troende venter. Som den har spaaet det, saaledes vil man handle, uden at den jordiske Magt kan gøre noget enkelt Menneske ansvarlig for dens Bud. Da vil den onde Udsæd blive høstet; Landet vil blive tvunget, og en ny Tid vil oprinde for vor hellige Kirke.

Den store Mand ser længe paa Paterens buklede Pande, som nu er hævet stolt imod ham. De mørke Øjne har brudt Sløret; der er en hellig Hjemve i deres Glød.

Saa lægger Pateren sig paa Knæ og beder:

— Monseigneur, giv mig Velsignelsen til min Gerning!

Monseigneur tegner Korsets Tegn over hans Pande. Saa griber Pateren den smalle, hvide Haand, som hviler paa Armstødet af Stolen, og kysser Ringen.

Pater Cecchi skynder sig tilbage.

Med bøjet Hoved vandrer han fra Peterspladsen gennem de snævre Gader, hvor Sollyset er lukket ude; over Tiberbroen gaar han ned til Ripetta'en.

Saa staar han i Stuen hos Sonio.

Sonio rejser sig op imod ham. Han ved ikke, at Pateren er kommen tilbage. Han har hverken faaet Brev eller Bud.

Glad strækker han Haanden ud imod ham; men da hans klare, blaa Øjne møder det stærke Blik, som idag er uden Slør, brændende og klart og dybt som af en hellig Hjemve, saa farer det som et Sting igennem Sonios Hjærte, at han har svigtet sit Løfte. Og han mindes i en Sum alt, hvad der har sneget sig ind i hans Hoved i den lange Tid, mens Pateren var ude.

— Velkommen tilbage! — siger han sagte, mens Blodet stiger op i hans Kinder, og han vender Ryggen til Lyset, der vælder ind fra de aabne Vinduesfløje, bag hvilke den mørkeblaa Himmel hvælver sig over det hvide Justitspalads med dets Søjler og Statuer paa den anden Side Floden.

Pateren svarer ham ikke. Hans Blik om-

fatter Stuen, som han ser for første Gang, Bordet med Krucifikset, som han gav ham, og Sonio selv, der synes ham højere og stærkere, end da han forlod ham.

Tavs rækker han Haanden ud imod Sonio, som bøjer Hovedet under hans Blik, idet han trykker den til Hilsen.

— Gør Dem rede! — siger Pateren; og hans dybe Stemme lyder fjærn og uvirkeligt i Sonios Øre, saa længe er det siden, at han hørte den sidst.

— Til hvad?

— Til det, som har ventet paa at blive fuldbyrdet.

— Jeg forstaar Dem ikke!

— Til det, som De var udset til Redskab for fra Evighed af.

Da blusser det op i Sonios Hjærte.

Han ved, at han maa tale. Han ser, at det er Tiden nu. Ingen Opsættelse er mulig. Han har længe vidst, at den Dag, Pateren stod i hans Stue, maatte han sige ham det.

Nu griber han atter Paterens Haand. Den er saa kold og klam, synes han, som aldrig før.

— Jeg har været utro mod Løftet!

— Hvilket Løfte?

— Jeg fornægter den blinde Lydighed — mod Tro — mod Kirke. Det har pint mig stærkt. Jeg har kæmpet, før det vandt Sejr over mig. Men De maa vide, at jeg er ikke længer den samme.

Sonio tier. Han holder Vejret mod den Strøm, som han venter vil komme. Han venter Forbandelsen.

Men Pateren rører sig ikke.

Ikke en Lyd kommer over hans Læber, der ligger klemt fast til hinanden som i Dødens Tavshed.

Men under den buklede Pande, der er høj og fast, skønt Skygger jager over den, stirrer de sorte Øjne som fra et fjærnt, ophøjet Sted paa Sonios klare, urolige blaa og holder dem fast imod hans Vilje.

Længe staar de tavse og lytter til hinandens Tanker, indtil Pateren ser, at Sonios Blik trættes, at hans Sind begynder at bøje sig under Vælden. Saa siger han langsomt, som havde der ikke lydt andre Ord imellem dem end disse:

— Kom iaften til Modtagelsen hos Ge-

sandten. Jeg venter Dem Klokken ni; saa følges vi ad derhen.

Sonio bøjer Hovedet til Ja; men længe efter, at Pater Cecchis sidste Skridt har lydt op til ham fra den snævre, mørke Trappe, staar han endnu og grunder over, hvorfor Pateren ikke værdigede ham et Svar, hvorfor den dybe Stemme ikke stormede over ham som et Uvejr.

X

Hos Gesandten

Det er Aften.

Foran det høje, oplyste Palais kører Vognene frem.

Tjenerne springer af Sædet, aabner Døren og hjælper Damer, med Kniplingstørklæde over Hovedet og det lange Slæb samlet i den hvidhandskede Haand, ind i Vestibulen, hvor Portieren tager til den trekantede Hat og viser Vej med sin lange guldknappede Stok.

Herrerne kaster Pelsen til den langskødede Tjener. Saa vandrer de i deres guldbroderede Uniformer med Kaarden ved Bæltet op ad den brede Trappe med de høje, prægtige Kandelabre.

Ud over den mørke Plads med Stenfontænerne skinner Lysene fra alle Beletagens Vinduer, hvor Lakajer skimtes bag Ruden, naar de hastig iler forbi.

Den store Mand kommer i sin sorte Coupé, trukken af de gamle, sorte Heste, som har kørt ham i en Menneskealder. Tjeneren med de sorte Handsker faar en sagte Besked, mens han hjælper Eminencen ud af den lave Vogndør.

Gesandten vandrer fra Gruppe til Gruppe i den store Sal, stryger sig om de hvide Bakkenbarter og siger forbindtlig smilende Ord til de fornemste Gæster, mens Komtessen har samlet alle de yngre om sig.

Legationssekretærer, Attachéer, Grenadér- og Gardeløjtnanter sværmer om de unge Damer af Roms Aristokrati med de blege, smalle Ansigter, hvori store klare Øjne straaler om Kap med Brillianterne i Diademet og i Halskæden om den slanke Hals og de fint bøjede Skuldre.

Fra de venetianske Lysekroner i Loftet bryder Lyset sig i utallige Prismer. Og Kandelabrene imellem Vinduesaabningerne, hvor tunge Silkeportièrer hænger ned, straaler ud imod Salen som Træer med lysende Blomster.

Da Pater Cecchi træder ind med Sonio,

lyder Samtalen fra de mange Smaagrupper, fordelte over Salen, som om hundrede, springende Fontæner sendte deres Straalelyde ud i Rummet.

Ingen høj Tale, ingen pludselig voldsom Latter. Men mørke Stemmer bryder sig imod lyse; og mørke Herrekjoler bryder de lyse Silkekjolers og gyldne Uniformers Harmoni.

Sonio er blændet af det mangfoldigt spillende Straalehav. Han mindes den lykkelige By ved Havet. Siden hans Øje leende fulgte den hjemløse Kugles Hoppen over det grønne Bord, har han ikke set en saadan Pragt.

Hans klare, blaa Øjne fanger Skæret og giver det brudt tilbage.

Hans Kinder faar Liv; og hans Sind blusser op, ramt af de luende Glimt fra straalende Øjne, fra blinkende Smykker, fra klingende Kvindestemmer.

Pateren nærmer sig til Gesandten, der trykker dem begge i Haanden.

— Der har vi jo Improvisatoren! — siger han til Sonio og klapper ham venligt paa Kinden med sin behandskede Haand.

Saa fører Pateren ham til Eminencen, der sidder for sig selv i en gylden Armstol.

Han har en pavelig Kammerherre ved sin Side; og to gamle Diplomater med Brystet fuldt af Ordner bøjer sig intimt mod det skarpe Blik fra det halvtlukkede Laag i det ubevægelige Ansigt.

Pateren forestiller Sonio, der bøjer Knæ og kysser Ringen, mens Eminencen tavs betragter den unge, stærke Skikkelse med de klare blaa Øjne, der er saa sjældne her i Solens Land.

I det samme faar Sonio Øje paa Komtessen, der sidder omringet af Gæster i Salens modsatte Ende. Hans skarpe Øre fanger Lyden af hendes klare, korte Latter gennem Stemmernes Vrimmel.

Han skynder sig imod hende og ænser ikke Pateren, som følger efter.

— Ser vi Dem endelig engang igen! — siger Komtessen og truer — hvor har Pateren haft Dem saalænge?

— Pateren kom først hjem igaar! — siger Sonio og undrer sig, at hun ikke ved det.

Hun trykker deres Hænder begge to. Saa fortsætter hun Samtalen, vendt mod de flun-

kende Uniformer og de mørke, glinsende Overskæg, som bøjer sig, indtagende og indtagne, over hendes Stol.

Der glider en Skygge over Sonios Pande. Han føler, at han ikke hører hjemme her.

Der lægger sig en pludselig Taage over Salen og de summende Mennesker, saa at han kun dunkelt skimter de guldbroderede Frakker og de skinnende Silkekjoler.

De hvide Ansigter med de funklende Øjne under Smykkerne mister deres Straaleglans. Han ser ikke længere deres Smil og tilsyneladende Lykke. De ligner de blege Ansigter fra hans Barndom; Øjnene skinner, men ikke af Lyset og Lykken. Han synes, det er Sult og Nød og Elendighed, der gør dem saa store og straalende, som dem han har set, da han var Barn.

Kun et Øjeblik. Saa vender Salen og dens Pragt tilbage; han finder sig selv midt i det hele — og dog saa fjærn og fremmed, at end ikke Komtessen synes ham den samme.

Pateren kommer hen imod ham. Hans Øjne har suget noget af Glansen til sig.

Er det et Smil, der ligger om hans fast

klemte Læber? — hvad er det, som lyser om hans Pande?

Noget nyt er det; men hvad det er, kan Sonio ikke se.

— Kom! — siger Pateren, og drager ham med sig ved Haanden mod Salens anden Ende, hvor der staar et mægtigt Flygel, og hvor nogle Herrer i sorte Kjoler uden Ordner og Baand venter beskedent med Ryggen op mod Væggen.

Gesandten staar ved Eminencens Stol mellem Diplomaterne.

Idet de gaar forbi, vinker den gamle Greve til Sonio med Haanden, som om han var glad ved at se ham.

— Bliv her! — siger Pateren til Sonio, mens han selv gaar hen til Gesandten.

— Hvis Deres Excellence ønsker det — siger Pateren — vil min unge Landsmand improvisere for Selskabet.

— Hjærtelig gærne! — Hvad mener De, om vi bad hans Eminence opgive os et passende Emne?

— Umuligt, Deres Excellence! — siger Pateren, mens hans dybe Øjne hastig strejfer Eminencens halvlukkede Laag.

— Det er den store Ejendommelighed ved hans Improvisation, at den foregaar ham selv saa ubevidst, at ingen Opgiven af Æmnet er mulig. Der kræves Musik for at sætte ham i den rette Stemning. Men har først Stemningen greben ham, saa bliver han et viljeløst Bytte for det ubevidste i ham, og han siger dybe og anelsesfulde Ting, der synes inspirerede. Han er ingen almindelig Improvisator; han er en Seer, Deres Excellence; — og *hvad* han ser, er Ting, som enten allerede hændte langt herfra, — eller som engang vil hænde, og som han saa i deres Vorden.

Der gaar et pludseligt Forstaaelsens Glimt over Eminencens halvlukkede Laag; og han bøjer Hovedet frem for bedre at se den unge Mand.

— Ja saa! — siger Greven og grunder lidt over Paterens Ord, mens han stryger de hvide Bakkenbarter.

Saa føjer han til med et betydningsfuldt Smil:

— Man maa da haabe, at Aanden, der taler af ham, vil vide at finde et passende Æmne, der kan interessere alle og ikke støde nogen.

— Det maa man haabe! — siger Pateren og bøjer Hovedet.

Saa gaar han hen til en af Herrerne ved Væggen i de beskedne sorte Kjoler; den, han har talt til, tager Plads foran Flygelet.

— Kom lad os sætte os! — siger Pateren og fører Sonio ved Haanden hen til de Stole, som staar Eminencens Lænestol nærmest.

De første dæmpede Toner lyder ud over Salen. Alle Hoveder vendes mod Flygelet, hvor Musikeren bøjer sig over Tangenterne.

Der lyder endnu et Par forsinkede Sætninger. Saa forstummer al Tale. Og den store Sal, der før genlød af hundrede uharmoniske Lyde, gennembølges nu af lange, dæmpede Akkorder.

Paterens Haand fatter stille om Sonios, der slap hænger ned fra Armstødet.

Mens Tonerne bølger mod Sonios Øre, er det, som hævede de ham af Stolen og løftede ham paa deres bløde Vinger.

Der lægger sig paany en Taage over Salen. De mange Hoveder, de lyse Kjoler, de gyldne Uniformer og de straalende Lys glider ud. Rummet aabner sig til alle Sider.

Mens Blikket langsomt svinder af de klare, blaa Øjne, klamrer Haanden sig fast og ængstelig om Paterens; og Sonios Sans og Tanke slipper alt, hvad der er ham nær.

Pateren lukker sine Øjne og læner sig tilbage i Stolen med Ansigtet ubevægeligt som en Maske, medens hans Tanker svæver ind i Sonios Sind og fylder det med deres Syner.

— Sig, hvad De ser! — hvisker Pateren.

Der gaar en Skælven over Sonios Ansigt, som kun de nærmeste bliver var. Saa begynder Læberne at bevæge sig; endelig bliver det til Ord, — først sagte og tøvende, men efterhaanden fastere og højere.

Alle har rejst sig.

Og da Ordene endnu lyder sagte, gaar de frem imod ham, de unge, fra Salens modsatte Ende.

Kun Komtessen holder sig tilbage. Hun er meget bleg; og hendes mørke, bløde Øjne slipper ikke de klare, blaa, der stirrer tomt ud for sig, som var de blinde.

XI

Redskabet

— Guds Vrede er over Landet! Fjenden rykker mod Grænsen.

Det er den hellige Krig, som Gud har forberedt ved sine Sendebud.

Europas mægtigste Hersker har han kaldet til sin Kirkes Beskyttelse.

Han har lovet ham det Land, som engang var Kirkens mægtigste Støtte, — lovet ham og hans Folk dets Græsgange i Nord, dets Vinhaver i Syd, dets Metaller og dets Miner, dets Bjerge og deres Skatte; — selve den store By, hvorfra de gudløse Ledere, der har skændet hans Kirker og forgrebet sig paa de hellige Kar, hvorfra de har udsaaet den onde Sæd — den By, Verdens By, har han lovet at give i hans Hænder, for at ikke et helt Lands Sjæle skal fordærves og hjem-

falde til den evige Fortabelse for deres Skyld, som førte dem vild.

Se, den mægtige Hersker kommer ridende højt paa sin Hest — med sine Generaler bag sig, med sin Hær bag sig, med sit Folk bag sig, med alle de Troendes Skarer bag sig fra alle Verdens Hjørner!

Han har signet den fremmede Hersker med Korsets Tegn, som han i sin Tid signede kristne Konger til at sejre over de vantro Folkeslag, der havde erobret det Land, hvor hans enbaarne Søn fødtes til Verden.

Det er den hellige Krig! — det er et Tog under Korsets Banner mod det gudløse Land for at føre dets frafaldne Sjæle tilbage og frelse dets Kirke.

Se, nu lægger de Raad op indbyrdes — de gudløse Ledere! De kalder Generalerne. De samler Soldaterne. De sender Hæren mod den, som Gud har signet til sin Beskyttelse.

Men rundt om i det gudløse Land rejser Kirkens Tjenere sig imod Lederne. De hvisker til Soldaterne, at det er Guds Straffedom, som vælder frem i det fjærne; det er selve Guds signede Hær, de skal kæmpe imod.

Vil de strides med Gud? — vil de gaa til den evige Fortabelse med dem, der brød Kirkerne voldelig op og forgreb sig paa de hellige Kar?

— Vil I gaa imod Gud, I Daarer? —

— Gør Eders Sag til Guds! Foren Jer med ham, som holder Eders Sjæls Frelse i sin Haand. Jag dem bort fra deres Stole i den store By, — de, som regerer Jer. Jag dem ud af Eders Land, de gudløse Misdædere, som virker i deres Sold, der slog Eders Frelser paa Korset og gav de tredive Sølvpenge ud for hans Liv.

Se, Soldaterne standser paa Vejen og vender Blikket raadvildt tilbage!

Se, Generalerne holder Hestene an, mens Herren taler med høj Røst i deres Samvittighed!

Skrækken er over dem. Dommen er over dem.

Da vender én sin Hest, da følger en anden. Da svinger de efter Soldaterne, mens deres Sjæl bliver seende.

De drager i Flokke tilbage. I Stedet for at vandre mod Fjenden ved Grænsen, iler de mod den store By.

De stormer gennem Fæstningens Porte ind ad de gamle Gader, som mange af dem aldrig har set.

— Ned med Misdæderne! — Død over Guds Fjender! — raaber de.

Og Raabet gaar over den hele By.

Oppe i de store Huse, hvor de gudløse Ledere holder Raad, høres Skrigene.

Hvad er det, de raaber? — Hvorledes kommer Soldaterne her?

Da ser de Kirkens Tjenere, Biskopperne og alle dem, de endnu blev Herren tro, — de ser dem mellem Soldaterne, de ser dem Side om Side med Generalerne. Nu forstaar de, hvad der er sket.

Se, hvor de ryster! — Se, hvor Kinderne blegner! — Se, hvor de styrter over Hals og Hoved ad hemmelige Veje bort fra Slottene til deres Hjem!

Men Guds Vrede er over dem. Det lykkes dem ikke at flygte fra Byen, at undgaa Gengældelsen.

Folket har følt Vreden; Harmen er gaaet det i Hjærtet.

Saa meget uskyldigt Blod har vædet de gamle Gader i Fædre og Forfædres Dage,

at Mildheden er udslukt i dette Folks Hjærte fra Moders Liv.

Mens Slottene brænder, hvor de gudløse Ledere havde Sæde, vajer Faner fra Kirketagene. Under Lovsange rykker Soldaterne ind ad de aabne Kirkedøre. Kirkens Tjenere holder Bøn og velsigner.

Da sænker Gud den straffende Haand, da standser han den signede Hær og den mægtige Hersker, som han valgte sig i sin Vrede.

Og han giver den store By, der var hjemfalden til Dommen, i deres Hænder, som rensede Ageren for Klinten.

Atter skinner Guds Sol over Landet. Atter fylder lykkelige Aar Hus og Lade. Atter er Landet blevet Kirkens Datter, som den var det fra Arilds Tid.

Musikken holder inde.

Sonios Blik bliver atter seende. Han slipper Paterens Haand og rejser sig forundret.

For sig ser han Gesandten, den gamle Greve med de hvide Bakkenbarter.

Han er bleg; og hans Haand skælver let, mens han stryger den af gammel Vane over Skægget.

Rundt om stirrer blege, forbavsede, vrede og ængstelige Ansigter op imod ham.

Da rejser Eminencen sig fra sin gyldne Armstol i Hjørnet.

Mens alles Hoveder vender sig imod ham, staar han der i sin lange Silkekjole med hævet Hoved. De halvtlukkede Laag har aabnet sig helt.

Langsomt fører han den højre Haand mod Hovedet og tager Kalotten af.

Saa lyder hans skarpe Stemme ud i Salens dirrende Tavshed.

— Gud har aabenbaret sig! — siger han.

Mens Blikket søger Loftet, bøjer han Knæ og slaar et stort Kors for sit Bryst.

Saa vandrer han fra Hjørnet ud imod Salen.

Da han kommer forbi Sonio, vender han sig imod ham og tegner Velsignelsen mod hans Ansigt.

Saa bøjer han Hovedet og gaar, fulgt af Pateren og de andre Gejstlige, der var imellem de indbudne, langsomt ud af Salen, mens alle vender sig ordløse og forvirrede efter den store Mand.

Hvorledes Sonio kom ud, ved han ikke.

Der blev et stort tomt Rum om ham i Salen. Han saa sig om, indtil hans Øjne traf

den gamle Greves Ansigt mellem Diplomaternes.

Det var kun et Blik, han saa; men han forstod, at det betød: Gaa! —

Nogen nævner sagte hans Navn, da han skynder sig mod Udgangen gennem et lille Kabinet, som er tomt.

Han vender sig. Det er Komtessen.

— Ved De, hvad De har gjort? — spørger hun, mens hun holder sig i Døren med Haanden endnu hvilende paa Laasen.

Han vil ile hen til hende, men hun viser ham tilbage med rynkede Bryn.

— Nej! — hvisker han og slaar hjælpeløst ud med Haanden.

— De forkyndte Guds Straf over Frankrig, fordi det har svigtet Kirken. De spaaede Krig og Oprør og Død over Landet. Det har *De* gjort — her — som Gæst hos selve den franske Gesandt — og paa et Tidspunkt, som er saa farligt, at der kun behøves en Gnist! — Det har *De* gjort, som ikke ved, hvad De taler om, — De, som ikke selv tror paa den Kirkes Magt, i hvis Navn De talte!

Sonio stormer imod hende.

— Jeg anede det ikke. Det er Pateren, som har —

— Jeg ved det; men —

— Jeg vil ind! — jeg vil forklare det! — Jeg vil forbande ham!

Han løber mod Døren; men hun holder ham tilbage, mens hendes mørke Øjnes bløde Skygger endnu engang søger de klare blaa, der er saa ophidsede, som hun aldrig saa dem.

— Til hvad Nytte? — Hvem bryder sig om Dem, hvem Ingen kender? — De, som kun var det blinde Redskab.

Der lyder Fodtrin i Stuen ved Siden af.

Komtessen skyder hastig hans Arm til Side.

— Farvel! — hvisker hun.

— Komtesse Claire! — hvornaar ser jeg Dem igen?

— Vi ses ikke mere! — Farvel!

— De tror jo ikke selv paa noget af alt dette, — De maa jo kunne le deraf — De som —

— Hvem spørger om min Tro? — Jeg er Gesandtens Datter; det er nok. — Levvel! — hvisker hun og er borte.

Sonio staar et Øjeblik bedøvet. Saa bryder Viljen frem i ham paany.

Nej — nej. Han vil ikke være Bærer af de onde Ord. Alle skal vide, at det er Paterens Værk.

Han gaar ind ad den nærmeste Dør, gennem endnu et Værelse, hvor høje Stabler af Tallerkner staar Side om Side paa et langt Bord.

En Lakaj i Silkestrømper kommer imod ham.

— Hvem søger De! — spørger han.

— Jeg vil ind, jeg vil forklare!

Men Rygtet har allerede bredt sig. Lakajen ved Besked.

— Her! — siger han og skubber ham mod Døren. Han hører ikke ét af Sonios Ord, støder ham blot foran sig, til han har naaet Forhallen og Trappen. Der lukkes Døren efter ham.

Og Portieren med den guldknappede Stok ved Besked; han har hørt om en frygtelig Skandale derinde. Andet ved han ikke. Men da han ser Sonios vrede blussende Ansigt og hans hæftige Bevægelser, viser han ham med onde Øjne ud ad Porten; og da Sonio

ikke straks vil gaa, nærmer han sig og truer med den lange Stok.

Sonio drejer fortumlet om Hjørnet af det store Palais.

En mørk Skikkelse skynder sig over Gaden hen imod ham.

— Kom! — hvisker den.

Det er Pateren.

Da farer Vreden Sonio til Hovedet. Han ved ikke, hvad han gør. Han griber Pateren i Brystet og raaber:

— Hvad har De gjort med mig? Hvad har De brugt mig til? — De — De —

Men Pateren løsner hans Arme og siger med fast Stemme:

— Ikke jeg — men Gud har udvalgt Dem til sin Vredes Bud. Jeg forkyndte Dem en stor Gerning. Se, nu har Gud fuldbyrdet den. Gaa hjem, rens Deres Hjærte og tak for den Naade, der er vederfaret Dem.

XII

Ramt

Sonio flakker om i de snævre, mørke Gader.

Han ved ikke, hvor han gaar. Han ved ikke, hvad han søger. Endnu har han i sit Øre de mange Stemmers Lyd.

I hans Øje brydes endnu de tusende Straalebundter fra Loft og Kandelabre, fra lyse Silkekjoler og fra guldbroderede Uniformer; men gennem al Straaleglansen trænger hendes mørke, bløde Øjne, som han saa dem sidst i Døren, der lukkedes imod ham.

Over Husrækken histoppe tindrer Stjærner; men han forstaar ikke, hvad de hvisker til ham.

Hans Sind er endnu fortumlet. Men en mørk Vredesstrøm arbejder sig op i hans Hjærte — mod Pateren — mod Kirken —

mod den Skæbne, som valgte ham til Redskab mod hans Vilje.

En fjærn Larm vækker ham til Besindelse.

Han standser og lytter.

Det er Lirekasser og Violiner, som lyder mod hans Øre; fjærne Skrig og Raab af en støjende, lystig Mængde.

Han ser sig om i den snævre Gade; men han kender ikke Stedet. Han ved ikke, hvor længe og hvor langt han er flakket om.

Saa vender han sig og gaar efter Lyden.

Jo nærmere han kommer, des mere øredøvende bliver Spektaklet; nu kan han skelne Karussellernes Knagen, mens de drejer sanseløst omkring.

Det er en Folkehob i Lystighed og Leg.

Saa husker han, at det jo er Søndag. Og han skynder sig hen mod den Plads, hvor Boderne har Stade.

Nu drejer han om Hjørnet. Her mellem høje, moderne Huse, der byggedes paa en Spekulation, som ikke lykkedes, hvor nu Roms fattige har Bolig, strækker en stor Plads sig ind mod den mørke Bymur i Øst.

Her, mellem osende Fakler, der lyser over

Kageboder og Vidundertelte, mellem Vinboder og Skydeskure, færdes de blege Ansigter, mens svirrende Karusseller og svævende Gynger spejler sig i de maabende, blanke Blikke.

Sonio styrter sig ind i den tætteste Vrimmel.

Her føler han sig hjemme. Dette kender han fra sin Barndoms Dage. Det er de blege Ansigter, som skræmmede ham fra den store By; det er dem, som her nyder en Nats Lys og Glæde.

Han tænker paa de Mennesker, han stod imellem nys; ogsaa deres Ansigter var blege, men af Sminke. Skønt blot ét eneste af de straalende Smykker var nok til at mætte tusende Munde her, saa var der dog ikke i ét eneste af hine blege Ansigter en saadan Glæde som i den fattige Kvindes Øjne her, — hun, som ofrer sine sidste Soldi paa at fare rundt og atter rundt til den øredøvende Musik.

Atter bølger det varmt og frit igennem hans Hjærte.

Aa, om han kunde fæste Glæden for disse mange, for hvem den i Morgen svinder som et gyldent Skær paa Aftenhimlen!

Aa, om han kunde binde Øjeblikket fast for dem — nu, det er smærtefrit og lykkeligt!

Han ænser ikke, at han er selskabsklædt.

Han ænser ikke, at de samler sig forbavsede om den fremmede med de klare, blaa Øjne, i hvilke Lyset bryder sig saa levende og skarpt.

— Giv en Soldo! — lyder det fra en Barnestemme, mens en smudsig Haand strækkes ud imod ham og en anden rører ved hans Kjoleærme.

— Giv en Soldo! — giv en Soldo! — lyder det i Kor fra de skrigende Barnestemmer; hundrede blanke Øjne stirrer bedende op imod hans, mens Kvinder og Mænd, sortøjede og brunkindede, trænger sig sammen om ham og ser paa hans Dragt.

Sonio tømmer sine Lommer. Han rækker til én, saa til en anden. Men da de ser, at han giver, trænger de bageste paa, og en Hær af Hænder strækkes imod ham.

Han ler til dem og giver til højre og venstre.

Men stadig er der flere; og der er bedende Ansigter, som har Lidelsen tegnet i Furer ned ad den barnlige Kind. Bedst, som han vil give til den ene, — har en anden taget

Pladsen, og han finder ikke længer det Ansigt, han søgte, hvis bedende Øjne et Sekund hang ved hans.

Saa kaster han sine sidste Penge ud imellem dem. Hans Hjærte krymper sig ved at se, hvor lidet de Penge forslaar.

De smudsige Hænder forsvinder. De blege Ansigter forsvinder. De kaster sig mellem hverandre paa den snavsede Jord.

Han ser, hvorledes de store skubber de smaa til Side. Han hører deres Eder og Skrig. Han hører de smaa stønne og de mindste skrige, fordi de blev trykket ned; eller fordi en Soldo, som var falden i en lille svag Haand, blev vristet fra den lille af en halvvoksen Lømmel med en Cigaretstump i Munden.

Selv Kvinder kaster sig som Rovdyr over Byttet. Vrede Mødre kalder truende deres Børn til sig og vrister Soldoen fra de smaa Hænder, som knuger sig fortvivlet over dette pludselige Gode, denne Udsigt til et lykkeligt Minut.

Vreden blusser op i ham. Forgæves peger han paa den og paa hin. Forgæves raaber han, at det er Børnene, hvem han har givet Glæden.

Han griber en stor Knøs i Armen og vil vriste Pengestykket fra ham, som Fyren just er i Færd med at undersøge for at se, om det er ægte. En saadan Daarskab: at kaste Penge i Grams — kan han kun tænke sig, forudsat at de er falske.

Men Knøsen river sig løs og slaar til hans Arm, mens han sender en Skylle af Skældsord imod ham.

Dette er Mennesker. Dette er Brødre.

En dyb Smærte stiger op i hans Sind; og han mindes pludselig Komtessens Ord om Kirken og Samfundet.

Alle den sidste Tids Tanker vælder saa sært ind paa ham, at han maa tale, raabe dem ud.

Dette er altsaa Frugten af Aabenbarelsens Værk. Saaledes er altsaa Høsten af den milde Sæd, som Kristendommen saaede i Hjærterne.

Her, i selve den By, hvor han, som kalder sig Guds Stedfortræder, gennem mange Aarhundreder har ledet Sindene gennem sine Sendebud, har opdraget Børnene ved sine Præster, — her er Sindene haarde og Hjærterne kolde som nogetsteds.

Hvad er der blevet af Mildhedens og Barmhjærtighedens Tro? — hvad er der bleven af Næstekærlighedens Lære? — her i selve den hellige Stols evige Stad?

Han tænker paa Pater Cecchi og hans Gerning i Verden. Han tænker paa de fromme Ord, der dækkede over den hadefulde Vilje og den hævngerrige Aand — alt i den eviges Navn.

Den voldsomste Vrede blusser op i ham ved Tanken. Den tager Vejret fra ham. Han maa skrige den ud for at faa Luft.

— Forbandelse over Kirken! — raaber han mod de sortøjede Mænd, der ryger deres korte Pibe, mens de stirrer paa ham — mod de blege Kvindeansigter, som raaber op i Munden paa hverandre, mens deres blanke Øjne skinner mod Lyset og spejler de drejende Karusseller.

Deres Tale forstummer. Forbavselsen lyser i deres Ansigter. Maabende glor de paa den fine Mand, der kastede sine Penge i Grams, og nu giver sig til at forbande.

Mændene flytter Piben, tørrer sig om Munden og viser hverandre deres hvide Tænder. Nu bliver der Løjer.

— Forbandelse over Kirken! — raaber Sonio, som ikke længer ser noget Ansigt, men kun Verdens Tummel og Menneskers Nød for sine Øjne.

— Den har dræbt Fromheden! — Den har udryddet Barmhjærtigheden. Den har kvalt Mildheden i Jeres Sind.

De trænger sig sammen om ham, store og smaa. Mens Karussellen bliver ved at dreje og Positiverne at spille, samler Sonio de enfoldige Mennesker omkring sig.

Nogle kommer for at le, andre for at drille den fine Mand, som er gal. Nogle enkelte bliver alvorlige for den Alvor, som er i hans Ord; andre igen, — det er de ældre, hvem Livet alt har sløvet, — skotter kun til ham med uvillige Øjekast, som om de vilde sige: Kom ikke her og ryd op i vor Muddergrøft. Her er der intet at gøre. Du er for fin.

— Ned med Kirken! — Den har dræbt den Tro, som den skulde udbrede. Den har tilintetgjort Frelserens Gerning, gjort hans Offerdød ørkesløs imellem Jer, skønt Præsterne daglig ofrer ham paany i deres Messe.

Nu er der saa tæt omkring ham, at de,

som iler til fra den anden Side Pladsen, ikke kan høre, hvad han siger.

— Ecco! — raaber de og trænger paa.

— Tal! — Tal! — raaber de omkringstaaende imod ham med ivrige Øjne, da Sonio et Øjeblik holder inde.

— Driv Præsterne ud af Eders Land og giv Kristus Plads i Eders Hjærte!

Der lyder en Mumlen mellem Tilhørerne.

Mangen af dem er saa fattig, at han kun har, hvad han tigger sig til hos Præsterne. Hvem ved, om ikke Naboen, der er misundelig for det gamle Brød, som han henter hver Dag hos Brødrene, angiver ham i Morgen i Skriftestolen, at han har hørt ham raabe med i Bespottelsen.

— Gaa ikke til deres Messe — gør Eder ikke skyldig i Ofret paany!

Kvinder, som sidder i Kirken, naar det regner, — som har Vane til at sidde der, fra de var Børn, — som sidder der og stirrer med store, runde Øjne mod Guds Moders pragtfulde Diadem, mod den straalende Sølvkrans over hendes Bambinos Hoved; — Kvinder, som har drømt deres bedste Drømme, naar de med Hjærnen døvet af

den liflige Røgelse, der hang som en Sky foran Altret, sad og stirrede paa de gyldne Billeder, paa de hellige Mænd, som for Menneskes Frelses Skyld lod sig stene eller piske, mens de med forklarede Øjne saa ind i Himlen, og Engle, malede med herlige, blaa og røde Klædebon, kom til og læskede dem; — alle de Kvinder, som fandt Fred, naar de ofrede et Lys til deres Helgen og saa det brænde, mens de knælende bad deres hele Rosenkrans igennem; — alle de, som daglig søger Glemsel, — søger det smærtefri Øjeblik i den hellige Kirke; — de vender sig i Vrede mod den fremmede Mand i den fine Dragt, som staar her og forkynder Ulykke over Præsterne og deres Messe.

De støder til hverandre og spørger med harmfulde Øjne, om de skal taale det. De gør Vink og Hovedkast til Mændene og siger „Ecco“! —

En gammel Kone, hvis graa Haar staar vildt om hendes hærgede Ansigt, farer frem imod ham med begge Hænder løftede og raaber:

— Ulykke over dig, du Gudsbespotter! — du Antikrist! —

— Antikrist! — skriger en ung Kvinde

med Øjne, der brænder af Tæring — og løfter i Vrede sit diende Barn, som hænger ved hendes slappe Bryst, op mod den formastelige.

Mændene begynder at røre paa sig. De faar Glød i Øjnene og Blod i Kinderne og trænger sig sammen omkring ham, mens de skubber Børnene til Side.

— Hold Mund og gaa! — siger en grov Stemme.

— Hvad vil du her mellem os? — raaber en anden og truer.

— Saa forblindede er I — raaber Sonio — saa vildledte gennem Aarhundreder af dem, som skulde lære Jer, at om han, den ene retfærdige, kom til Jer igen, — saa vilde I ofre ham paany, som Jeres Præster daglig ofrer ham i deres Messe, — I, som river den Soldo, der kastes til Jer, ud af Haanden paa de smaa, fordi de er de mindste og de svage.

Den store halvvoksne Knøs, som røvede Pengestykket, vender sig imod ham og skriger:

— Han siger, at vi vil korsfæste Jesus, vor Herre!

— Vil vi slaa Jesus paa Korset? — spør-

ger en Mand og trænger sig frem med løftet Haand.

— Siger du, at vi vilde dræbe Guds Søn? — raaber den gamle Kone — Sten ham den Antikrist! — den —

En Sten kommer susende. Det er den halvvoksne Knøs, som har bøjet sig og taget, hvad han fandt.

Den rammer Sonio paa Øret. Hans klare Øjne lyner mod den Kant, hvor den kom fra, mens han trækker Hovedet tilbage. Han knytter sine Hænder og raaber i den højeste Ophidselse:

— Slaa mig kun! — Det er dog sandt, hvad jeg siger!

Endnu en Sten suser gennem Luften, som fyldes af Skrig og Skraal fra alle Sider.

Mængden har trængt sig helt hen til ham. De puffer ham og kniber ham, mens han værger sig saa godt, han kan.

— Lad ham tage sine Ord i sig! — raaber den gamle Kvinde.

— Ja — ja — han skal tage de Ord i sig igen! — raaber Kvinderne, mens deres mørke Øjne lyner.

Sonio trænges bort.

En Sten rammer ham i Panden, saa Blodet begynder at flyde.

Han vender sig og raaber med Hænderne knyttede mod den ukendte, der slog:

— Det er sandt, hvad jeg sagde!

Gendarmerne nærmer sig ovre fra Gadehjørnet.

Men Pøbelen har faaet Blod paa Tanden.

Da mærker Sonio, at en Haand har fast Tag i hans Arm. Han vil slaa den til Side; men i det samme lyser to skarpe, sorte Øjne, fra et magert Ansigt med en skægløs Mund imod ham; og en Stemme hvisker i hans Øre paa fransk, som Hoben ikke forstaar:

— Jeg skal hjælpe Dem!

Og straks efter skriger den samme Mund paa Italiensk:

— Kom, lad os tage ham med os, at ikke Gendarmerne skal nappe ham fra os!

Han trækker Sonio med sig ved Armen.

Tæt efter dem gaar en ung Kvinde. Hun er klædt som en fremmed. Hun hører den anden fremmede til. Og hver Gang Sonio vender sit Hoved, hvor Blodet pibler ned over Kinden, møder hans Øjne hendes. De er store og graa; der er Smerte og Med-

følelse i deres tavse Blik, som vækker en dunkel Erindring frem i hans Sind.

Nu er de naaet tværs over Pladsen. Fakkellysene er bag dem. Karussellerne er bag dem. Her er der mørkt. Og Sværmen, som fulgte efter, har spredt sig, fordi Gendarmerne kom frem fra Husrækken efter Opløbet.

Her i Mørket slipper den Arbejder, som har Sonio fat i Skulderen, et Øjeblik sit Tag for at hale sine Bukser op, der er gleden ham ned om Benene.

— Løb! — hvisker den fremmede, slipper Sonios Arm og puffer ham ind i en mørk Port, hvor der staar en Trækkevogn op til Muren.

Medens den unge Kvinde med de graa Øjne et Øjeblik stiller sig imellem ham og Arbejderen, forsvinder Sonio i Porten.

— Han stak af! — siger Arbejderen.

— Her! — siger den fremmede med den skægløse Mund. — Han slog mig over Armen! — se, der stak han om Hjørnet! — kom! — siger han og løber, fulgt af den stærke Arbejder, over Gaden, medens Sonio udmattet, med Munden fuld af Blod, trykker sig op mod Muren i den mørke Gaard og venter, indtil alt bliver stille.

XIII

Indvielsen

Sonio flakker atter om i de øde Gader.

Maanen er staaet op; men det hjælper ikke, at den viser ham Husene og Gaderne; han kender ikke Stedet, hvor han gaar.

Nu kommer han ind under en Murhvælving og ud paa en Bro. Til højre for ham træder tre antike Søjler som blege Dødninge frem i Maanelyset.

De Søjler synes han, han kender, skønt han husker ikke, hvor og hvad de var.

Han slæber sig med tunge Skridt nedad Gaden, som pludselig sænker sig:

Der ligger Kapitoltrappen for ham i det blege Lys.

Hans saarede Hjærte gribes af en forunderlig Hjemve, medens han møjsommeligt slæber sig op ad de brede Trin.

Der ligger Pladsen foran ham, badet i det hvide Lys.

Han gaar til Siden langs Marmorbalustraden. Saa synker han træt ned paa Stenen og støtter sit saarede Hoved op mod Statuens Fodstykke.

Der falder en dyb Hvile over hans Sind. Det er, som om han efter en uendelig lang Rejse nu endelig var kommen hjem.

Hans trætte Øjne søger fra det hvide Maanelys over Pladsen op til Marc-Aurels alvorlige Ansigt med den blide Mund under Skægget. Der finder de Hvile og Fred.

Og mens de hviler der, lyser det evige Aasyn over hans saarede Pande.

I den dybe Nattestilhed, i det hvide Maanelys fra den sitrende Himmelkuppel over hans Hoved, løfter Marc-Aurel sit blide Hoved og vender sine drømmende Øjne imod hans.

Saa rækker han frem over Hestens Hals, hæver sig i Sædet og staar af.

Se, han kommer langsomt med besindige Skridt, som tænkte han paa Verdens Frelse, gaaende i det hvide Lys over imod Sonio.

Nu er han ganske nær.

Sonio kan ikke faa sine Øjne fra hans milde Pande og de store, alvorlige Øjne, der ser saa fast og saa inderligt paa hans.

Sonio holder Vejret; han tør ikke røre sig. Han ved, at nu vil han tale til ham.

— Broder! — siger Marc-Aurel og rækker Haanden ud imod ham; men Sonio tør ikke tage den.

— Se dig om! — siger han med sin klangløse Stemme.

Og Sonio ser sig om over den hvide Plads.

Der kommer to Mænd gaaende hist ovre ved Trappen, der fører ned til Forum.

Han ser dem saa tydelig, som de kommer der i deres lange Kapper, hvis Flig er slaaet op over venstre Skulder.

De kommer langsomt gaaende over Pladsen, som vidste de, at nogen ventede paa dem.

Nu er de midtvejs.

Hvor de er blege i Maanelyset! — Hvor deres Øjne straaler frem under den hvælvede Pande! — Deres Skæg er langt og naar dem ned paa Brystet.

— Det er Petrus og Paulus! — siger Marc-Aurel.

Saa er de kommen op af Brønd-Fængslet nede under Trappen! — tænker Sonio.

Aa, hvor mildt og stærkt paa samme Tid deres Blik lyser imod hans!

Nu er de helt nær.

De strækker Haanden ud imod ham, som vilde de rejse ham op og slutte ham i deres Arme.

— Broder! — hvisker de.

Sonio er vis paa, at der kommer flere. Han kan mærke det af sit Hjærtes ængstelige Banken, af Pustet over hans Pande, at der kommer mange, mange over den hvide Plads, ned imod ham.

Se, der kommer én gaaende i en kort Kappe og en blød Hue, der sidder tæt over hans lange Haar.

Han kommer ned fra Trapperne foran det midterste Hus, — der hvor Minerva sidder mellem Flodguderne.

Han vandrer over imod ham.

Sonio synes, han kender det brede Ansigt med de store Kindben, de dybe Øjenhuler, og den flade Næse.

I det samme ved han, at det er Michelangelo, som byggede Pladsen her paa Kapitol, — han som skabte Peterskirkens Kuppel.

Sonio rejser sig over Ende for bedre at se. Thi nu fyldes den hvide Plads af tavse, blege Skikkelser, som kommer frem imod ham.

Der er en nøgen Mand, hvis Bryst er fuldt af Saar, hvori der sidder afbrudte Pilespidser. Men der er evig Lykke i hans Øjne.

Sonio kender ham fra Louvre, hvor han saa ham første Gang. Siden har han ofte været hos ham om Natten i hans Drømme.

Aa se — der løfter den hellige Cæcilia sit Hoved fra den kolde Sten!

Se, hvor hun vender den saarede Nakke, saa det hvide Skin falder over hendes fromme Aasyn! Se, hun stirrer op mod Lyset og rejser sig, som havde nogen kaldt hende af en evig Søvn.

Hun rejser sig, og kommer langsomt hid mellem de andre. Hendes Hoved hælder til den ene Side for Hugget i hendes Hals, men det smærter hende ikke. Og der er Lykke om hendes smalle, fine Mund.

Aa, nu er hun helt nær. Nu smiler hun til Sonio med sine straalende Øjne og strækker sine fine, hvide Hænder ud imod ham, tørrer Blodet af hans saarede Mund og Pande og hvisker:

— Broder! — Kom du nu til os?

Der kommer flere og flere.

Pladsen er helt fuld. Det er Mænd og Kvinder, gamle og unge. De glider lydløst om imellem hverandre. De hilser alle hverandre; og han hører, at de hvisker over imod ham og kalder ham:

— Broder! — Broder!

Aa, se — der er jo Filosoffen! — Saa er da hans Barndoms Ven og Lærer nu død.

Sonio vil raabe til ham, men i det samme vender Filosoffen Hovedet og nikker.

Det er de samme Øjne i det smalle Ansigt under det lange, tætte Haar. Og han bærer den gamle Kappe, som han altid bar; men hvor hans Øjne lyser! — de, som før var saa matte og trætte, naar han travede nedad Boule'Mich'en.

Hvad er det, der sker? —

De vender sig alle om mod Aracoelis høje

Mur, der hæver sig høj og mørk over Trappen.

Sonio maa bøje Hovedet frem for at se.

Marc-Aurel griber ham ved Haanden og peger op:

Der — der øverst oppe — foran Midterdøren midt i det fuldeste Maanelys — der sidder Jomfru Maria.

Hun sidder, som hun sad i Peterskirken. Hun sidder med sin døde Søn paa sit Skød. Hun sidder med Taarer i sine Øjne. Sonio kan se, hvorledes de blinker i Maanelyset, mens de falder ned over den dødes venstre Haand, som krummer sig op mod hendes Moderbryst. Og dog sidder hun med Sejr i sit bøjede Hoved.

Se — se — det døde Hoved, som hang slapt tilbage over hendes Arm — se, det rejser sig mod Lyset!

Den døde Arm, som hang ned mod Folden i hendes Kappe, — se den strammes og støtter mod hendes Knæ!

Se — nu rører Fødderne ved Jorden.

Han rejser sig, den retfærdigste blandt Menneskene.

Alle bøjer Hovedet for den stærke Glans

fra det evige Aasyn, som straaler over ham, mens han kommer ned ad Trappen og svæver frem mellem Palmerne i den lille Have, hvor Ulvene sover i deres Bur.

Se — han skrider lige frem imod dem. Han kommer ned paa Pladsen. Hans Øjne søger Sonios. Der er baade Smil og Taarer i hans forunderlige Blik, mens han hilser ham med Brodernavnet.

Da flyder Sonios Hjærte over af en uendelig Længsel, som han ikke kan bære.

Han strækker sine Arme imod Menneskenes Sønner, som fylder Pladsen og beder:

— Tag mig op imellem Jer! —

Men Marc-Aurel svarer:

— Først maa du leve det Liv, der lever!

Sonio strækker Haanden ud og beder skælvende endnu engang:

— Lad mig blive mellem Jer!

— Dit Lys tændtes i det evige ved to Sjæles hemmelige Bøn — „Ak, om jeg kunde aabne mit Hjærte for alle Mennesker, lægge deres Hoveder op til mig og give dem Lykke!“ — Saaledes lød Bønnen, der gjorde dig som en af os. Og se — nu du har

faaet Smærten, Indvielsen, — vil du allerede svigte?

Sonio bøjer sit Hoved og tager Ordene op i sit Hjærte. Saa vender han sine blaa Øjne mod den retfærdigste og beder:

— Kære Broder, vis mig Vejen!

Jesus peger ned over den evige Stads Taarne og Tinder.

Hvor han peger, vider Synskredsen sig ud. Og i et eneste Lysglimt ud over Verden øjner Sonio et nyt Menneskenes Rige.

Jesus bevæger Læberne og siger:

— I Begyndelsen var Lykken!

Sonio rejser sig fra Stenen.

Pladsen er tom og Maanen gaaet ned bag Palatinerhøjen.

Han føler til sin Pande, som endnu værker efter Slaget; men i hans Hjærte bølger en evig Styrke.

Nu da han har fundet, hvad han søgte fra sin Barndom, nu har den higende Uro i hans Sjæl fundet Hvile.

Og han hvisker frem for sig:

— Fader og Moder har jeg forladt. Jeg har mistet alt og ejer intet. Men Gud er i

mig, og jeg er i ham, fordi jeg er et Menneske, -- frit og nøgent, som det første, der blev skabt.

Mens Solen stiger over den evige Stad, vandrer han nyfødt og stærk mod sin Skæbne.

En delvis Omarbejdelse har forsinket Udgivelsen
af „Den Evige“s tredje Del.
Fjerde Del vil udkomme i Slutningen af April.

Forf.

LAURIDS BRUUN:

HISTORIER. 1886.

EMMA JONSSON. EN HISTORIE. 1890. (UDSOLGT). NY OG AFSLUTTET UDGAVE 1905.

ANTONIUS. EN HISTORIE. 1892. (UDSOLGT).

SVEND FELDING. ROMAN. 1894.

REJSEFÆRD. HISTORIER I RAMME. 1899.

RENÆSSANCE. EN HISTORIE. 1900.

KRONEN. EN HISTORIE I TRE DELE. 1902. ANDET OPLAG 1903.

HISTORIENS DOM. SMAA HISTORIER. (MED FORFATTERENS PORTRÆT). 1902.

ALLE SYNDERES KONGE. ROMAN. 1903. ANDET OPLAG 1903.

DET STORE HJÆRTE. EN LILLE BOG OM JULEN. (3000 EXPL.) 1903.

ABSALONS SAGA I—II. (2500 EXPL.) 1904. SUBSKRIPTIONSUDGAVE 1905.

DEN SIDSTE FRIBONDE. ROMAN. 1905.

LIVETS FRUGTER. SKUESPIL I FIRE AKTER. 1905.

DEN EVIGE (I—II BOG): HJÆRTERNES MØDE. ROMAN. 1905. ANDET OPLAG 1905.

DEN EVIGE (III—IV BOG): SPIRING OG VÆKST. ROMAN. 1905. ANDET OPLAG 1905.

DEN EVIGE (V—VI BOG): DE KLARE ØJNE. ROMAN. 1906.

LAURIDS BRUUN:

HISTORIER. 1886	Kr. 3.00
ANTONIUS. En Historie. 1892	- 2.00
SVEND FELDING. Roman. 1894	- 4.00
REJSEFÆRD. Historier i Ramme. 1899	- 4.00
RENÆSSANCE. En Historie. 1900 ...	- 2.00
KRONEN. En Historie i tre Dele. 1902. 2. Oplag 1903........ Kr. 4.50, indb.	- 6.00
HISTORIENS DOM. Smaa Historier. (Med Forfatterens Portræt) 1902	- 2.00
ALLE SYNDERES KONGE. Roman. 1903. 2. Oplag 1903	- 5.75
DET STORE HJERTE. En lille Bog om Julen. (3000 Ekspl.) 1903. Kr. 1.50, indb.	- 2.75
ABSALONS SAGA. Første Del. (2500 Ekspl.) 1904	- 5.75
ABSALONS SAGA. Anden Del. (2500 Ekspl.) 1904	- 6.75
DEN SIDSTE FRIBONDE. Roman. 1905	- 4.00
LIVETS FRUGTER. Skuespil i 4 Akter. 1905	- 3.00
EMMA JONSSON. Ny og afsluttet Udgave. 1905	- 4.75
DEN EVIGE. I—II Bog. Hjerternes Møde. 2. Oplag 1905... Kr. 325, indb.	- 4.75
DEN EVIGE. III—IV Bog. Spiring og Vækst. 2. Oplag 1905.. Kr. 2.75, indb.	- 4.25
DEN EVIGE. V—VI Bog. De klare Øjne. 1906 .... Kr. 3.50, indb.	- 5.00

